

สรุปข่าวประจำวัน 25-31 มีนาคม 2569

ราคาข้าวส่งออกไม่ขยับขึ้น ชัฟฟลายลัน 'อินเดีย' เร่งระบายสต็อก

"ผู้ส่งออกข้าว" รับ สงครามตะวันออกกลาง ทำแบกรับต้นทุนเพิ่ม 10-15 % ขณะที่ราคาตลาดโลกนิ่งสนิท เหตุชัฟฟลายลัน ด้านการส่งออกตะวันออกกลางชะงัก หนุนกระทบเป้าทั้งปี

นายชูเกียรติ โอภาสวงศ์ นายกิตติมศักดิ์สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย เปิดเผยว่า ท่ามกลางภาวะสงครามที่ยืดเยื้อ ซึ่งกำลังส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตและการส่งออกข้าว ทั้งนี้ ต้นทุนรวมของชาวนาและผู้ประกอบการปรับตัวสูงขึ้นแล้วอย่างน้อย 10-15% ปัจจัยหลักที่ผลักดันให้ต้นทุนสูงขึ้นมาจากราคาน้ำมันดีเซลที่ปรับตัวสูง ซึ่งกระทบต่อทุกกระบวนการตั้งแต่การปลูก การเก็บเกี่ยว ไปจนถึงการขนส่ง

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยเสริมอื่น ๆ ได้แก่ ราคาปุ๋ยที่ปรับตัวแพงขึ้นอย่างแน่นอน บรรจุภัณฑ์ โดยเฉพาะกระสอบพอลิโพรพิลีนที่ทำจากเม็ดพลาสติก ปรับราคาจากโบละ 8 บาท ขึ้นเป็น 11 บาท รวมถึงค่าระวางเรือและค่าธรรมเนียม มีการจัดเก็บเซอร์ชาร์จ (Surcharge) เพิ่มขึ้นจากความเสี่ยงและราคาน้ำมันที่พุ่งสูง

สำหรับการส่งออกข้าวไทยนั้น สถานการณ์สงครามส่งผลกระทบต่อการขนส่งสินค้าทางเรือ โดยเฉพาะตลาดหลักอย่างอิรักที่เป็นผู้นำเข้าข้าวอันดับ 1 ของไทย ปีละประมาณ 1 ล้านตัน ปัจจุบันต้องหยุดชะงักลงเนื่องจากเรือไม่สามารถเข้าไปส่งสินค้าได้ และลูกค้าสั่งระงับการส่งมอบเพราะไม่ต้องการแบกรับค่าใช้จ่ายกรณีเรือต้องลอยลารอเป็นเวลานาน หากสถานการณ์ยืดเยื้ออาจกระทบต่อเป้าหมายการส่งออกข้าวไทยที่ตั้งไว้ 7 ล้านตันในปี 2569

“เป็นเรื่องน่าแปลกที่ปกติในภาวะสงคราม ราคาอาหารหลักอย่างข้าวควรจะปรับตัวสูงขึ้น แต่ในปัจจุบันราคาข้าวในตลาดโลกกลับนิ่งสนิท ซึ่งสาเหตุหลักน่าจะมาจากปริมาณผลผลิต (Supply) ในโลกยังมีอยู่มาก โดยเฉพาะจากประเทศอินเดียที่มีสต็อกพร้อมส่งออกจำนวนมาก” นายชูเกียรติ กล่าว

นายชูเกียรติ กล่าวว่า แม้ว่าค่าเงินบาทที่อ่อนค่าลงจะช่วยให้ข้าวไทยมีความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น แต่คู่แข่งสำคัญอย่างอินเดียกลับลดราคาขายต่ำลง โดยราคาข้าวขาวของไทยอยู่ที่ 365 ดอลลาร์ ต่อตัน ขณะที่อินเดียขายเพียง 340-345 ดอลลาร์ต่อตัน ซึ่งยังคงมีส่วนต่างราคา 20 ดอลลาร์

นอกจากนี้ยังมีรายงานว่ามิซาวินเดียตกค้างอยู่บนเรือที่มุ่งหน้าไปตะวันออกกลางอีกกว่า 4-5 แสนตัน ซึ่งเป็นแรงกดดันทำให้ราคาข้าวอินเดียลดต่ำลงอีก

ทั้งนี้ ในส่วนของการขอความช่วยเหลือจากภาครัฐ ผู้ประกอบการมองว่าเป็นเรื่องยากที่จะได้รับการสนับสนุนเรื่องราคาน้ำมัน แต่ต้องการให้รัฐเข้ามาควบคุมดูแลราคาปัจจัยการผลิต เช่น กระสอบหรือเม็ดพลาสติก ไม่ให้มีการฉวยโอกาสปรับขึ้นราคาทั้งที่มีสต็อกเก่ายู่ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในเบื้องต้น

ที่มา กรุงเทพธุรกิจออนไลน์

พาณิชย์เดินหน้าดูดซับข้าวนาปรัง 1 ล้านตัน พร้อมจัดตลาดนัดข้าวเปลือกเสริม

กรมการค้าภายในถกสมาคมชาวนาและเกษตรกรไทย หลังเดินทางเข้าหารือแนวทางช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เผยนาปรังปีนี้ มีโครงการดูดซับข้าวเปลือก เป้าหมาย 1 ล้านตัน ออกส.จะให้โรงสี สหกรณ์การเกษตร เปิดจุดรับซื้อ ให้ราคาสูงกว่าตลาดตันละ 300 บาท ดีเดย์ 1 เม.ย.69 และจัดตลาดนัดข้าวเปลือกตั้งแต่ มี.ค.-พ.ค.69 ซื้อสูงกว่าตลาดตันละ 200-400 บาท พร้อมลุยโครงการธงเขียวพลัส ลดต้นทุนซื้อปุ๋ยให้เกษตรกร และประสานพลังงานจัดสรรดีเซลให้ชาวนา

นายวิทยากร มณีเนตร อธิบดีกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ เปิดเผยภายหลังนายปราโมทย์ เจริญศิลป์ นายกสมาคมชาวนาและเกษตรกรไทย เดินทางเข้าพบหารือแนวทางช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ณ กรมการค้าภายใน ว่า กรมได้รับนโยบายนางศุภจี สุธรรมพันธุ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ที่ได้สั่งการให้เร่งดำเนินการมาตรการช่วยเหลือพี่น้องเกษตรกรไทยอย่างเต็มที่ หลังสถานการณ์ความตึงเครียดในตะวันออกกลาง ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและต้นทุนการผลิตทั่วโลก โดยเฉพาะราคาปุ๋ยมีความผันผวน ส่งผลต่อต้นทุนการทำนาของเกษตรกร และยังได้สั่งการให้เตรียมมาตรการด้านการตลาด เพื่อดูแลพี่น้องชาวนาในช่วงฤดูเก็บเกี่ยวข้าวนาปรังที่กำลังจะมาถึง

โดยการบริหารจัดการการผลิตข้าวนาปรัง กระทรวงพาณิชย์ได้จัดทำโครงการดูดซับข้าวเปลือกนาปรัง ปีการผลิต 2569 แล้ว โดยตั้งเป้าหมายดูดซับข้าวนาปรังจำนวน 1 ล้านตันข้าวเปลือก ในพื้นที่แหล่งผลิตข้าวนาปรังทั่วประเทศ โดยองค์การคลังสินค้า (อคส.) จะดำเนินการให้โรงสีและสหกรณ์การเกษตรไปเปิดจุดรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรในราคาสูงกว่าตลาด 300 บาทต่อตัน เริ่มดำเนินการวันที่ 1 เม.ย.2569 นำร่อง 5 จังหวัด แหล่งผลิตข้าวนาปรังสำคัญ ได้แก่ นครสวรรค์ พิษณุโลก พระนครศรีอยุธยา กำแพงเพชร และสุโขทัย โดยโครงการนี้จะช่วยรองรับผลผลิตข้าวนาปรังที่จะออกสู่ตลาด และมีแรงจูงใจให้ชาวนาขายผลผลิตในราคาที่เหมาะสม ขอให้ชาวนามั่นใจว่าฤดูเก็บเกี่ยวข้าวนาปรังนี้มีที่ขายข้าวแน่นอน

นอกจากนี้ กรมยังเตรียมจัดตลาดนัดข้าวเปลือกในแหล่งผลิตข้าวนาปรังเพิ่มเติม โดยนำให้ผู้ประกอบการจากนอกพื้นที่ เข้ารับซื้อถึงแหล่งผลิตของเกษตรกรโดยตรง เพื่อลดภาระค่าขนส่ง เพิ่มช่องทางการจำหน่าย และแก้ไขปัญหาบางพื้นที่ที่ขาดผู้รับซื้ออย่างมีประสิทธิภาพ โดยราคารับซื้อในตลาดนัดข้าวเปลือกจะสูงกว่าตลาดทั่วไปเฉลี่ย 200-400 บาทต่อตัน ดำเนินการตั้งแต่เดือน มี.ค.2569 ต่อเนื่องไปจนถึงเดือน พ.ค.2569 มีจังหวัดที่ยืนยันการจัดงานแล้วรวม 8 ครั้ง ได้แก่ ปลายเดือน มี.ค. จำนวน 2 ครั้ง ในจังหวัดสิงห์บุรี และอ่างทอง ต้นเดือน เม.ย. จำนวน 3 ครั้ง ในจังหวัดพิจิตร พระนครศรีอยุธยา และอ่างทอง และปลายเดือน เม.ย. จำนวน 3 ครั้ง ในจังหวัดพิษณุโลก น่าน และพระนครศรีอยุธยา

ขณะเดียวกัน กรมได้กำชับสำนักงานซึ่งตั้งวัดในพื้นที่ โดยเฉพาะจุดรับซื้อข้าว ให้ลงพื้นที่กำกับดูแลการซื้อขายอย่างใกล้ชิด ตรวจสอบความถูกต้องของการชั่งน้ำหนัก การวัดความชื้น การหักสิ่งเจือปน รวมถึงการแสดงราคารับซื้อ เพื่อให้การซื้อขายข้าวเปลือกเป็นธรรม เที่ยงตรง และโปร่งใส สร้างความมั่นใจให้แก่พี่น้องเกษตรกร

นายวิทยากรกล่าวว่า สำหรับการลดต้นทุนการผลิต กรมเตรียมดำเนินโครงการปุ๋ยธงเขียวพลัส สนับสนุนส่วนลดปุ๋ยเคมีกระสอบละ 200 บาท จำนวน 5 กระสอบ รวม 1,000 บาท และเกษตรกรที่มีบัตรดินดี ของกรมพัฒนาที่ดิน จะได้รับสิทธิ์เพิ่มเติมอีก 200 บาท รวมถึงคูปองอีก 200 บาท สำหรับซื้อปุ๋ยอินทรีย์ ทำให้เกษตรกรได้รับการช่วยเหลือรวมสูงสุด 1,400 บาทต่อราย ช่วยลดต้นทุนการผลิตในช่วงฤดูเพาะปลูก โดยเฉพาะข้าวนาปรังที่กำลังจะมาถึง

สำหรับประเด็นข้อเรียกร้องในด้านการจัดสรรน้ำมันดีเซลในพื้นที่เก็บเกี่ยวข้าวนาปรังให้เพียงพอ กรมจะประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้อย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะกระทรวงพลังงาน เพื่อเร่งดูแล รวมถึงผลักดันแนวทางช่วยเหลือด้านพลังงาน เพื่อลดภาระต้นทุนเครื่องจักรกลทางการเกษตรของชาวนาในช่วงสถานการณ์วิกฤตด้วย

“แม้สถานการณ์ตะวันออกกลางจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกและต้นทุนการผลิตหลายด้าน แต่กรมได้ติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด และใช้ทุกมาตรการที่มี เพื่อบรรเทาผลกระทบต่อเกษตรกรไทย โดยเฉพาะพี่น้องชาวนา พร้อมยืนยันว่ากระทรวงพาณิชย์ไม่นิ่งนอนใจ และจะเดินหน้าดูแลเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตรและรายได้เกษตรกรอย่างต่อเนื่องต่อไป” นายวิทยากรกล่าว

นายปราโมทย์ เจริญศิลป์ นายกษมาคมชาวนาและเกษตรกรไทย กล่าวว่า ขอขอบคุณกระทรวงพาณิชย์ที่ให้ความสำคัญและเร่งช่วยเหลือพี่น้องชาวนา โดยเข้าใจถึงสถานการณ์ที่ทุกภาคส่วนได้รับผลกระทบ ซึ่งเกษตรกรมีความกังวลต่อผลผลิตข้าวนาปรังที่กำลังออกสู่ตลาด และภายหลังได้รับทราบจากอธิบดีกรมการค้าภายในถึงมาตรการโครงการอุดหนุนข้าวเปลือกนาปรัง ที่เปิดรับซื้อในราคาตลาดพร้อมเพิ่มส่วนต่างให้อีกตันละ 300 บาท รวมถึงการจัดตลาดนัดข้าวเปลือก จะเป็นกลไกสำคัญที่เพิ่มช่องทางการขายข้าวของพี่น้องเกษตรกรได้ ถือเป็นข่าวดีสำหรับพี่น้องชาวนา และเห็นว่ารัฐบาลให้ความใส่ใจและห่วงใยเกษตรกร

ที่มา Commerce News Agency (CNA)

อุปนายกสมาคมโรงสีข้าวฯ ห่วงโครงการอุดหนุนข้าวนาปรัง เสนอรัฐจ่ายตรงชาวนา 300 บาทต่อตัน

KEY POINTS

- อุปนายกสมาคมโรงสีข้าวฯ เสนอให้รัฐบาลปรับเปลี่ยนวิธีการจ่ายเงินอุดหนุนในโครงการอุดหนุนข้าวนาปรัง โดยให้โอนเงิน 300 บาทต่อตันเข้าบัญชีชาวนาโดยตรงแทนการจ่ายผ่านโรงสี
- ข้อเสนอดังกล่าวมีขึ้นเพื่อสร้างความโปร่งใสและหลีกเลี่ยงข้อครหาว่าโรงสีอาจตราคารับซื้อก่อนแล้วจึงนำเงินอุดหนุนมาบวกเพิ่มให้ชาวนา
- สมาคมฯ มีความกังวลว่าหากโรงสีต้องสำรองจ่ายเงินไปก่อน อาจเกิดความเสียหายไม่ได้รับเงินคืนจากรัฐ หากมีปัญหาด้านเอกสารหรือการตรวจสอบสิทธิ์ของเกษตรกร

ตามที่ คณะกรรมการบริหารกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร (คบท.) ได้มีมติเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2569 เห็นชอบให้องค์การคลังสินค้า (อคส.) รัฐวิสาหกิจกระทรวงพาณิชย์ ดำเนิน โครงการอุดหนุนข้าวเปลือกนาปรัง ปีการผลิต 2569 และอนุมัติเงินจ่ายขาด 560 ล้านบาท เพื่อรักษาเสถียรภาพราคาข้าวในช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาดปริมาณมากซึ่งผลผลิตส่วนเกินออกจากกลไกตลาดปกติ เพื่อส่งเสริมการแข่งขันในการรับซื้อข้าวเปลือกระหว่างผู้ประกอบการและสหกรณ์การเกษตร ทำให้เกิดกลไกราคาเชิงบวก และเกษตรกรได้รับราคาที่เหมาะสมและเป็นธรรมตามสภาพตลาด ซึ่งมีเป้าหมาย 1 ล้านตันข้าวเปลือก นั้น

นายนิพนธ์ สมิตธาพิพัฒน์ อุปนายกสมาคมโรงสีข้าวไทย เปิดเผยกับฐานเศรษฐกิจถึง โครงการอุดหนุนข้าวเปลือกนาปรัง ปีการผลิต 2569 แล้ว โดยตั้งเป้าหมายอุดหนุนข้าวนาปรังจำนวน 1 ล้านตันข้าวเปลือก ในพื้นที่แหล่งผลิตข้าวนาปรังทั่วประเทศ โดยองค์การคลังสินค้าจะดำเนินการให้โรงสีและสหกรณ์การเกษตรไปเปิดจุดรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรในราคาสูงกว่าตลาด 300 บาทต่อตัน ซึ่งจะเริ่มดำเนินการวันที่ 1 เมษายน 2569 นี้

ทั้งนี้ นาร่อง 5 จังหวัด แหล่งผลิตข้าวนาปรังสำคัญ ได้แก่ นครสวรรค์ พิษณุโลก พระนครศรีอยุธยา กำแพงเพชร และสุโขทัย โดยโครงการนี้จะช่วยรองรับผลผลิตข้าวนาปรังที่จะออกสู่ตลาด และมีแรงจูงใจให้ชาวนาขายผลผลิตในราคาที่เหมาะสม ขอให้ชาวนามั่นใจว่า ฤดูเก็บเกี่ยวข้าวนาปรังนี้มีที่ขายข้าวแน่นอน

สำหรับข้อเสนอต่อโครงการช่วยเหลือเกษตรกรที่กำลังจะเกิดขึ้น โดยเน้นย้ำความต้องการให้ภาครัฐปรับเปลี่ยนวิธีการจ่ายเงินอุดหนุน 300 บาท ให้เป็นการโอนตรงเข้าบัญชีเกษตรกร แทนการผ่านมือโรงสีข้าว เพื่อความโปร่งใสและลดความเสี่ยงในการดำเนินงาน นายนิพนธ์ ระบุว่า สาเหตุที่ต้องการให้รัฐบาลจ่ายเงิน 300 บาท ตรงถึงมือชาวนา เนื่องจากที่ผ่านมา มีประเด็นวิพากษ์วิจารณ์จากตัวแทนเกษตรกรว่า โรงสีอาจจะไม่ได้บวกเงินเพิ่มให้ชาวนาจริง หรืออาจมีการกดราคาซื้อลงแล้วค่อยนำเงินส่วนนี้มาบวกกลับคืน

"เราพร้อมเข้าร่วมโครงการ แต่จุดยืนคือไม่อยากให้เงินรัฐมาผ่านมือโรงสีเพิ่ม เพราะไม่อยากถูกริบ และต้องการตัดปัญหาเรื่องการตรวจสอบที่ยุ่งยากออกไป" นายนิพนธ์ กล่าว

นอกเหนือจากเรื่องความโปร่งใส อุปนายกสมาคมโรงสีข้าวไทย ยังแสดงความกังวลถึงระบบการจัดการเอกสารและการตรวจสอบสิทธิ์ของภาครัฐ โดยเกรงว่าหากโรงสีต้องจ่ายเงินสำรองให้เกษตรกรไปก่อน จะเกิดความเสียหายหากไม่สามารถเบิกเงินคืนจากรัฐได้ในภายหลัง

"กลัวปัญหาเอกสารไม่ครบ หรือกรณีชาวนาใช้สิทธิ์เกินสิทธิ์ เช่น มีพื้นที่ทำนา 10 ไร่ ได้โควตา 8 ตัน แต่ปีนั้นได้ผลผลิตจริง 15 ตัน แล้วนำข้าวไปแยกขายหลายโรงสีโดยที่เอกสารยังไม่เรียบร้อย หากโรงสีจ่ายเงินไปก่อนแล้ว ตอนหลังพบว่าสิทธิ์เกินหรือข้อมูลไม่ครบ โรงสีก็ต้องเป็นผู้รับภาระความเสียหายนั่นเอง"

นายนิพนธ์ มองว่า รัฐบาลควรกำหนดเงื่อนไขให้เกษตรกรนำข้าวมาขาย ณ โรงสีที่เข้าร่วมโครงการเท่านั้น เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการกระตุ้นการซื้อขายในระบบ เมื่อชาวนาขายข้าวให้โรงสีที่เข้าร่วมโครงการแล้ว รัฐบาลก็ส่งจ่ายเงินผ่านธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เข้าบัญชีชาวนาโดยตรง วิธีนี้จะคล้ายกับการชดเชยดอกเบี้ยที่ตรวจสอบได้ง่ายและแม่นยำกว่า อย่างไรก็ตามก็ติดใจตนเองมีความสนใจที่จะเข้าร่วม แต่ยังคงรอติดตามความชัดเจนของหลักเกณฑ์และเงื่อนไขจากภาครัฐอีกครั้ง

ด้านแหล่งข่าวกระทรวงพาณิชย์เผยหลักเกณฑ์โครงการดูดซับข้าวเปลือกนาปรัง ปีการผลิต 2569 คณะกรรมการบริหารกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร (คบท.) ได้มีมติเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2569 เห็นชอบให้องค์การคลังสินค้า (อคส.) ดำเนินโครงการดูดซับข้าวเปลือกนาปรัง ปีการผลิต 2569 เพื่อรักษาเสถียรภาพราคาข้าวในช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาดปริมาณมาก โดยการดูดซับผลผลิตส่วนเกินออกจากกลไกตลาดปกติเพื่อส่งเสริมการแข่งขันในการรับซื้อข้าวเปลือกระหว่างผู้ประกอบการและสหกรณ์การเกษตร ทำให้เกิดกลไกราคาเชิงบวก และเกษตรกรได้รับราคาที่เหมาะสมและเป็นธรรมตามสภาพตลาด ซึ่งมีเป้าหมาย 1 ล้านตัน

องค์การคลังสินค้า (อคส.) ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร จำนวนเงินจ่ายขาด 560 ล้านบาท เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการให้ผู้รับซื้อข้าวเปลือกที่เข้ามาช่วยรับซื้อข้าวเปลือกในพื้นที่ต่างๆ ในช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาดมากและสีแปรสภาพข้าวเปลือกเป็นข้าวสาร ตลอดจนนำไปสู่การจำหน่ายข้าวสารในอัตราไม่เกินตันละ 560 บาท ดังนี้ แยกเป็น ดังนี้

- วงเงิน 60 ล้านบาท เพื่อดำเนินการเปิดจุดรับซื้อ โดยสนับสนุนการบริหารจัดการ ไม่เกิน ตันละ 60 บาท ปริมาณเป้าหมาย 1 ล้านตันข้าวเปลือก และเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของหน่วยงานในการสนับสนุนการดำเนินการในส่วนภูมิภาค คือ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน ทั้งนี้การเบิกจ่ายต้องเป็นไปตามระเบียบราชการที่เกี่ยวข้อง

- วงเงิน 300 ล้านบาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการรับซื้อข้าวเปลือก (ข้าวเปลือกเจ้า ข้าวเปลือกปทุมธานีและข้าวเปลือกเหนียว) จากเกษตรกรในราคานำตลาด ไม่เกินตันละ 300 บาท ปริมาณเป้าหมาย 1 ล้านตันข้าวเปลือก ซึ่งราคาซื้อขายต้องไม่สูงกว่าราคาเป้าหมายนำปี 2569 ของข้าวแต่ละชนิดที่คณะกรรมการนโยบาย และมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) กำหนดไว้เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2568 ราคาเป้าหมายน้ำข้าวเปลือกเจ้า 9,500 บาท/ตัน ข้าวเปลือกหอมปทุมธานี 10,500 บาท/ตัน ข้าวเปลือกเหนียว 11,500 บาท/ตัน
- วงเงิน 200 ล้านบาท เพื่อเป็นค่าบริหารจัดการและค่าสีแปรสภาพข้าวเปลือกเป็นข้าวสาร ให้แก่ ผู้ซื้อ (โรงสี/สหกรณ์การเกษตร) ที่เข้าร่วมโครงการฯ ตันละ 200 บาท ปริมาณเป้าหมาย 1 ล้านตันข้าวเปลือก
- ปริมาณรวบรวมรับซื้อข้าวเปลือก (ข้าวเปลือกเจ้า ข้าวเปลือกปทุมธานีและข้าวเปลือกเหนียว) จำนวน 1 ล้าน ตันข้าวเปลือก
- พื้นที่ดำเนินการในแหล่งผลิตข้าวนาปรัง จำนวน 28 จังหวัด (เชียงราย เชียงใหม่ กำแพงเพชร สุโขทัย อุตรดิตถ์ พิษณุโลก พิจิตร พะเยา นครสวรรค์ อุทัยธานี สระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท สุพรรณบุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นครนายก ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา นครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรีร้อยเอ็ด มหาสารคาม และกาฬสินธุ์) ที่มีผลผลิตออกกระจุกตัวและมีปัญหาด้านราคา โดยการจัดสรรปริมาณรับซื้อข้าวเปลือกในแต่ละจังหวัดปรากฏตามตารางแนบท้ายหลักเกณฑ์ ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมโครงการต้องดำเนินการสีแปรสภาพตามคำสั่งของ อคส. ภายในระยะเวลาที่กำหนด และข้าวสารที่ได้จากการสีแปรสภาพต้องมีปริมาณสอดคล้องตามอัตราสีแปรสภาพ ดังนี้

- ข้าวเปลือกเจ้า 1,000 กิโลกรัม ต่อข้าวสาร 660 กิโลกรัม
- ข้าวเปลือกปทุมธานี 1,000 กิโลกรัม ต่อข้าวสาร 651 กิโลกรัม
- ข้าวเปลือกเหนียว 1,000 กิโลกรัม ต่อข้าวสาร 624 กิโลกรัม และต้องแจ้งสถานที่เก็บข้าวสารที่ได้จากการสีแปรสภาพให้ องค์การคลังสินค้าทราบ

โรงสีเข้าร่วมโครงการฯ ต้องรวบรวมเอกสารสำเนาใบขึ้นทะเบียนเกษตรกร เอกสารที่เกี่ยวข้องจากเกษตรกรที่นำผลผลิตมาจำหน่ายที่จุดรับซื้อ ใบชั่งน้ำหนัก โดยระบุ ชื่อ - สกุล เกษตรกร ปริมาณ จำนวนเงิน และจัดรายงานการรวบรวมรับซื้อข้าวเปลือกประจำวัน ตามแบบ ดช.3 และแจ้งให้เจ้าหน้าที่องค์การคลังสินค้าประจำจุดรับซื้อ ทุก 7 วัน

ทั้งนี้ เอกสารที่เกี่ยวข้องจากเกษตรกรที่นำผลผลิตมาจำหน่ายที่จุดรับซื้อ ได้แก่ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน พร้อมลงลายมือชื่อรับรองสำเนาถูกต้อง กรณีเกษตรกรไม่ได้เป็นผู้นำผลผลิตข้าวเปลือก มาจำหน่ายด้วยตนเอง ผู้แทนที่นำผลผลิตมาจำหน่ายจำหน่ายต้องมีหนังสือมอบอำนาจ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ โดยรับรองสำเนาถูกต้อง พร้อมติดอากรแสตมป์ตามกฎหมาย

- ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ต้องให้เกษตรกรรับรองข้อมูลการเพาะปลูกของเกษตรกร ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ตามแบบ ดช.1 และรวบรวมจัดส่งให้เจ้าหน้าที่องค์การคลังสินค้าประจำจุดรับซื้อ
- ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ต้องจัดทำเอกสารหลักฐานการจ่ายเงินให้เกษตรกร

ที่มา *ฐานเศรษฐกิจ*

ขบวนการพาณิชย์! น้ำมันแพงดันต้นทุนพุ่ง ด้านพาณิชย์เร่งตั้งจุดรับซื้อข้าว-ตรึงราคาปุ๋ย

พาณิชย์ เร่งช่วยชาวนารับมือผลกระทบวิกฤตตะวันออกกลาง เดินหน้าโครงการดูดซับข้าวนาปรัง 1 ล้านตัน- ตลาดนัดข้าวเปลือกราคานำตลาด ลดต้นทุนปุ๋ย-ประสานพลังงานจัดสรรน้ำมันดีเซลช่วยชาวนา ด้านสมาคมชาวนาฯ จี้รัฐแก้ "วิกฤตน้ำมัน" ชูยกระดับเคลื่อนไหวหากไร้มาตรการ

นายวิทยากร มณีเนตร อธิบดีกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ เปิดเผยภายหลังการหารือกับนายปราโมทย์ เจริญศิลป์ นายกสมาคมชาวนาและเกษตรกรไทย เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ว่า นางศุภจี สุธรรมพันธุ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ได้สั่งการให้กรมการค้าภายในเร่งดำเนินมาตรการช่วยเหลือพี่น้องเกษตรกรไทยอย่างเต็มที่ หลังสถานการณ์ความตึงเครียดในตะวันออกกลางส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและต้นทุนการผลิตทั่วโลก โดยเฉพาะราคาปุ๋ยมีความผันผวน ส่งผลต่อต้นทุนการทำนาของเกษตรกร

กรมการค้าภายในจึงเร่งใช้มาตรการทั้งด้านตลาดและการลดต้นทุนเพื่อบรรเทาภาระให้พี่น้องชาวนาในช่วงฤดูเก็บเกี่ยวข้าวนาปรังโดยการบริหารจัดการผลผลิตข้าวนาปรังที่กำลังจะถึงนี้ กระทรวงพาณิชย์ได้ออกโครงการดูดซับข้าวเปลือกนาปรัง ปีการผลิต 2569 แล้ว โดยตั้งเป้าหมายดูดซับข้าวนาปรังจำนวน 1 ล้านตันข้าวเปลือก ในพื้นที่แหล่งผลิตข้าวนาปรังทั่วประเทศ

โดยองค์การคลังสินค้าจะดำเนินการให้โรงสีและสหกรณ์การเกษตรไปเปิดจุดรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรในราคาสูงกว่าตลาด 300 บาทต่อตัน ซึ่งจะเริ่มดำเนินการวันที่ 1 เมษายน 2569 นี้ นำร่อง 5 จังหวัด แหล่งผลิตข้าวนาปรังสำคัญ ได้แก่ นครสวรรค์ พิษณุโลก พระนครศรีอยุธยา กำแพงเพชร และสุโขทัย

โครงการนี้จะช่วยรองรับผลผลิตข้าวนาปรังที่จะออกสู่ตลาด และมีแรงจูงใจให้ชาวนาขายผลผลิตในราคาที่เหมาะสม ขอให้ชาวนามั่นใจว่า ฤดูเก็บเกี่ยวข้าวนาปรังนี้มีที่ขายข้าวแน่นอน

นอกจากนี้ กรมการค้าภายในยังได้จัด ตลาดนัดข้าวเปลือก ในแหล่งผลิตข้าวนาปรังเพิ่มเติม โดยนำให้ผู้ประกอบการจากนอกพื้นที่เข้ารับซื้อถึงแหล่งผลิตของเกษตรกรโดยตรง เพื่อลดภาระค่าขนส่ง เพิ่มช่องทางการจำหน่าย และแก้ไขปัญหาบางพื้นที่ที่ขาดผู้รับซื้ออย่างมีประสิทธิภาพ โดยราคาซื้อขายในตลาดนัดข้าวเปลือกจะสูงกว่าตลาดทั่วไปเฉลี่ย 200-400 บาทต่อตัน ดำเนินการตั้งแต่เดือนมีนาคมต่อเนื่องไปจนถึงเดือนพฤษภาคม 2569

ขณะนี้จะมีจังหวัดที่ยืนยันการจัดงานแล้วรวม 8 ครั้ง ได้แก่ ปลายเดือนมีนาคม จำนวน 2 ครั้ง ในจังหวัดสิงห์บุรี และอ่างทอง ต้นเดือนเมษายน จำนวน 3 ครั้ง ในจังหวัดพิจิตร พระนครศรีอยุธยา และอ่างทอง และปลายเดือนเมษายน จำนวน 3 ครั้ง ในจังหวัดพิษณุโลก น่าน และพระนครศรีอยุธยา

พร้อมกันนี้ กรมการค้าภายในได้กำชับสำนักงานซึ่งตงวัดในพื้นที่ โดยเฉพาะจุดรับซื้อข้าว ให้ลงพื้นที่กำกับดูแลการซื้อขายอย่างใกล้ชิด ตรวจสอบความถูกต้องของการชั่งน้ำหนัก การวัดความชื้น การหักสิ่งเจือปน รวมถึงการแสดงราคาซื้อขาย เพื่อให้การซื้อขายข้าวเปลือกเป็นธรรม เที่ยงตรง และโปร่งใส สร้างความมั่นใจให้แก่พี่น้องเกษตรกร

นายวิทยากร กล่าวต่อว่า ในด้านการลดต้นทุนการผลิต กรมฯ เตรียมดำเนินโครงการปุ๋ยธงเขียวพลัส สนับสนุนส่วนลดปุ๋ยเคมีกระสอบละ 200 บาท จำนวน 5 กระสอบ รวม 1,000 บาท และเกษตรกรที่มีบัตรดินดี ของกรมพัฒนาที่ดิน จะได้รับสิทธิ์เพิ่มเติมอีก 200 บาท รวมถึงคูปองอีก 200 บาท สำหรับซื้อปุ๋ยอินทรีย์ ทำให้เกษตรกรได้รับการช่วยเหลือรวมสูงสุด 1,400 บาทต่อราย ช่วยลดต้นทุนการผลิตในช่วงฤดูเพาะปลูกโดยเฉพาะข้าวนาปีที่กำลังจะมาถึง

ทั้งนี้ ในส่วนประเด็นข้อเรียกร้องในด้านการจัดสรรน้ำมันดีเซลในพื้นที่เก็บเกี่ยวข้าวนาปรังให้เพียงพอ กรมการค้าภายในจะประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้อย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะกระทรวงพลังงาน เพื่อเร่งดูแลการ รวมถึงผลักดันแนวทางช่วยเหลือด้านพลังงานเพื่อลดภาระต้นทุนเครื่องจักรกลทางการเกษตรของชาวนาในช่วง สถานการณ์วิกฤต

"แม้สถานการณ์ตะวันออกกลางจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกและต้นทุนการผลิตหลายด้าน แต่ กรมการค้าภายในได้ติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด และใช้ทุกมาตรการที่มีเพื่อบรรเทาผลกระทบให้เกษตรกรไทย โดยเฉพาะพี่น้องชาวนา พร้อมยืนยันว่ากระทรวงพาณิชย์ไม่นิ่งนอนใจ" นายวิทยากร กล่าว

นายปราโมทย์ เจริญศิลป์ นายกสมาคมชาวนาตัวแทนสมาคมชาวนาและเกษตรกรไทย กล่าวว่า ได้มายื่น หนังสือถึงนางศุภจี สุธรรมพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง ขอให้พิจารณาสั่งการแก้ไขวิกฤตการณ์ขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงในภาคเกษตรกรรมเป็นการเร่งด่วน

โดยได้มีการหารือกับกรมการค้าภายใน ได้ข้อสรุปว่ากระทรวงพาณิชย์จะดำเนินการจัดตั้งจุดรับซื้อข้าวตามข้อเรียกร้องของสมาคมฯ โดยจะเริ่มดำเนินการผ่านโรงสีที่เข้าร่วมโครงการและสหกรณ์การเกษตร พื้นที่นำร่อง 5 จังหวัด ได้แก่ อุดรธานี, พิจิตร, นครสวรรค์, และกำแพงเพชร และ เตรียมขยายจุดรับซื้อไปยังสุพรรณบุรี, นครปฐม และอ่างทอง ซึ่งตั้งเป้าไว้ที่ 1 ล้านตัน

สำหรับมาตรการด้านราคา เนื่องจากปัจจุบันราคาข้าวเปลือกความชื้น 25% (ตัดสด) อยู่ที่ประมาณ 6,500 - 7,000 บาทต่อตัน ซึ่งถือว่าตกต่ำ ซึ่งทางรัฐบาลจะเตรียมมาตรการชดเชยให้เพิ่มเติมตันละ 300 บาท ผ่านจุดรับซื้อที่กำหนด โดยไม่มีการจำกัดจำนวนไร่ เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งคาดว่าจะเริ่มดำเนินการได้ทันทีในช่วงสิ้นเดือนมีนาคม นี้

นอกจากนี้ ในส่วนของปัญหาราคापุ๋ยที่พุ่งสูงถึงกระสอบละ 1,200 บาท กรมการค้าภายในยืนยันจะเข้มงวดการตรึงราคาไว้ตามกำหนดเดิม นอกจากนี้ยังเตรียมเปิดตัวโครงการ"ปุ๋ยธงเขียว" เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรจำหน่ายปุ๋ยราคาถูกให้ครัวเรือนละ 5 กระสอบ เช่น จากราคากระสอบละ 500 บาท จะลดเหลือ 300 บาท อย่างไรก็ตาม ทางสมาคมชาวนายังมีข้อเสนอขอขยายสิทธิ์เพิ่มเป็น 10 กระสอบต่อครัวเรือน ซึ่งอยู่ในระหว่างการพิจารณา

ทั้งนี้ ประเด็นที่สำคัญที่สุดคือเรื่องราคาน้ำมัน ซึ่งเป็นต้นทุนหลักในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยวข้าวนาปรัง ทางสมาคมฯ ได้ยื่นหนังสือถึงกระทรวงพลังงานและนายกรัฐมนตรี โดยขอให้กระทรวงพาณิชย์เป็นตัวแทนในการประสานงานและเร่งหามาตรการช่วยเหลือ

หากภาครัฐไม่มีมาตรการที่ชัดเจนหรือไม่ให้ความสำคัญ เกษตรกรในหลายจังหวัดอาจจำเป็นต้องยกระดับการเคลื่อนไหวหรือมีการรวมตัวประท้วง เนื่องจากเป็นความอัดอั้นตันใจจากภาระหนี้สินและต้นทุนที่แบกรับไม่ไหว

"วันนี้เราได้คำตอบที่ชัดเจนขึ้นในเรื่องราคาข้าว ซึ่งเราต้องขอบคุณกระทรวงพาณิชย์ที่ยื่นมือเข้ามาช่วยประสานงาน แต่เรื่องน้ำมันยังเป็นเรื่องเร่งด่วนที่รัฐบาลต้องรีบจัดการก่อนที่จะชาวนาจะเดือดร้อนไปมากกว่านี้" นายปราโมทย์ กล่าว

ที่มา กรุงเทพธุรกิจออนไลน์

สงครามยื้อเดือนสอง น้ำมันแพงต้นทุนทำนาฟุ้ง 80 บาท/ไร่ จับตาปุ๋ยแพงยาว 5 ปี

KEY POINTS

- ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ และอิหร่านมีแนวโน้มยืดเยื้อเข้าสู่เดือนที่สอง เนื่องจากการเจรจาเป็นไปได้ยาก เพราะข้อเรียกร้องของทั้งสองฝ่ายขัดแย้งกันอย่างสิ้นเชิง
- ผู้เชี่ยวชาญคาดการณ์ว่าผลกระทบจากสงครามที่ทำลายโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน จะทำให้ราคา น้ำมัน ก๊าซ และปุ๋ยเคมีอยู่ในระดับสูงต่อเนื่องเป็นเวลา 3-5 ปี
- ประเทศไทยได้รับผลกระทบโดยตรงจากราคาพลังงานและค่าครองชีพที่สูงขึ้น โดยเฉพาะภาคเกษตรที่ต้องแบกรับต้นทุนน้ำมันและปุ๋ยที่เพิ่มขึ้นอย่างหนัก

ความพยายามยุติสงครามระหว่างสหรัฐฯและอิหร่านยังเต็มไปด้วยสัญญาณขัดแย้ง เมื่อประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ระบุว่า การเจรจากำลังเป็นไปได้ และสั่งชะลอการโจมตีโครงสร้างพลังงานออกไป 5 วัน ระบุอิหร่านจะให้ของขวัญที่ล้ำค่ากับสหรัฐฯในเรื่องน้ำมันและพลังงาน ขณะที่ฝั่งอิหร่านปฏิเสธชัดเจนว่า ไม่เคยมีการสื่อสารใดๆ เกิดขึ้น พร้อมประกาศตอบโต้ทันทีหากโรงไฟฟ้าถูกถล่ม สะท้อนความเปราะบางของโต๊ะเจรจาที่อาจล่มได้ทุกเมื่อ

รองศาสตราจารย์ ดร.อัคร พิศาลวานิช นักวิชาการอิสระ และผู้เชี่ยวชาญเศรษฐกิจระหว่างประเทศและอาเซียน เปิดเผยกับฐานเศรษฐกิจว่า ข้อเสนอดังกล่าวของทั้งสองฝ่ายเป็นเพียงเหล่าเก่าในขดใหม่ แต่ครั้งนี้สหรัฐฯเพิ่มความเข้มงวดต่ออิหร่านอย่างชัดเจน โดยเฉพาะเงื่อนไข “Zero Enrichment” และการจำกัดชิปนาฟุทไม่เกิน 1,000 กิโลเมตร ซึ่งสวนทางกับศักยภาพจริงของอิหร่านที่มีขีดความสามารถไกลถึง 4,000 กิโลเมตร

ในขณะที่ข้อเสนอของอิหร่านกลับเน้นความมั่นคงและศักดิ์ศรี ทั้งการเรียกร้องค่าชดเชยสงคราม การปิดฐานทัพสหรัฐฯในตะวันออกกลาง และการควบคุมช่องแคบฮอร์มุซ รวมถึงข้อเสนอส่งตัวสื่อที่เป็นศัตรู ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขที่ยากต่อการยอมรับในเวทีระหว่างประเทศ ดร.อัครระบุว่า ข้อเสนอของทั้งสองฝ่ายนั้นเกิดยาก เพราะต่างฝ่ายต่างตะ แส้นแดงของกันและกัน

ความขัดแย้งเชิงโครงสร้างดังกล่าวทำให้โอกาสยุติสงครามในระยะสั้นแทบไม่มี โดยสถานการณ์เข้าสู่สัปดาห์ที่ 4 และมีแนวโน้มยืดเยื้อเข้าสู่เดือนที่สอง เนื่องจากทิศทางการโจมตีเริ่มพุ่งเป้าไปยังโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน ซึ่งเป็นหัวใจเศรษฐกิจ ของภูมิภาค ส่งผลให้ความไม่แน่นอนเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่อง

ดร.อัครชี้ว่า ผลกระทบจะไม่จบในระยะสั้น โดยราคาน้ำมัน ก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LNG) และปุ๋ยเคมีจะอยู่ในระดับสูงต่อเนื่อง 3-5 ปีนับจากนี้ เนื่องจากโครงสร้างพลังงานในตะวันออกกลางถูกทำลายไปแล้ว 30-40% ตั้งแต่โรงกลั่น ท่อส่ง ไปจนถึงโรงแปรรูปก๊าซ โดยเฉพาะกาทาร์ที่กำลังการผลิต LNG หายไป 17% และต้องใช้เวลาถึง 5 ปีในการฟื้นฟู

การชะงักของอุปทานพลังงานยังซ้ำเติมด้วยปัญหาการขนส่ง หลังช่องแคบฮอร์มุซถูกปิดไปแล้วกว่า 90-95% ทำให้ปริมาณเรือผ่านลดลงอย่างมาก ส่งผลให้ซัพพลายเชน ทั้งต้นน้ำและปลายน้ำ ต้นราคาน้ำมันมีแนวโน้มยืนเหนือ 100 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล และยากจะต่ำกว่า 70 ดอลลาร์ในอีกหลายปีข้างหน้า

สำหรับประเทศไทย ผลกระทบเริ่มปรากฏชัดในหลายมิติ โดยเฉพาะราคาพลังงานและค่าครองชีพ ที่ปรับขึ้นต่อเนื่อง น้ำมันเริ่มขาดแคลนในบางพื้นที่ ขณะที่ผู้ประกอบการทยอยขึ้นราคาสินค้า และกำลังส่งผ่านต้นทุนไปยังผู้บริโภคในวงกว้าง ทั้งค่าไฟ ก๊าซหุงต้ม และสินค้าอุปโภคบริโภค

อีกด้านหนึ่งบรรจุก๊าซและพลาสติก ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ เริ่มเผชิญภาวะขาดแคลนและมีแนวโน้มปรับขึ้นราคาใน 1-2 เดือนข้างหน้า หากไม่มีมาตรการรองรับ อาจลุกลามเป็น เงินเพื่อเชิงโครงสร้างที่กระทบทั้งระบบเศรษฐกิจ

ภาคเกษตรถือเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบหนักที่สุด โดยต้นทุนน้ำมันและปุ๋ยคิดเป็นเกือบ 30% ของต้นทุนการผลิต หากราคาดีเซลเพิ่มขึ้นไปอยู่ที่ระดับ 33 บาทต่อลิตร ต้นทุนการผลิตข้าวจะเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 80 บาทต่อไร่ โดยเกษตรกรที่มีที่ดินเฉลี่ย 20 ไร่จะมีภาระเพิ่มขึ้น 1,600 บาททันที ยังไม่นับรวมราคาปุ๋ยที่ปรับเพิ่มขึ้นจากระดับ 800-900 บาทต่อกระสอบเป็นระดับ 1,000 บาทต่อกระสอบ หากปรับขึ้นต่อเนื่องจะส่งผลให้เกษตรกรต้องแบกรับภาระเพิ่มหลายพันบาทต่อครัวเรือน และสุดท้ายจะส่งผ่านไปยังผู้บริโภคในรูปแบบราคาสินค้าที่แพงขึ้น

ดร.อัคร์เตือน หากปล่อยสงครามยืดเยื้อโดยไร้มาตรการรองรับ จะเกิดโดมิโนเศรษฐกิจจากน้ำมันลามสู่สินค้า ค่าไฟ และการจ้างงาน ธุรกิจอาจลดรายได้หรือปลดพนักงานเพื่อลดต้นทุน พร้อมแนะรัฐเร่งแก้โครงสร้างราคา ลดภาษีสรรพสามิต และทบทวนสูตรอ้างอิงราคาน้ำมันเพื่อลดต้นทุนได้ถึง 30%

“วิกฤตนี้ไม่ใช่แค่ภูมิรัฐศาสตร์ แต่คือแรงกระแทกเศรษฐกิจโลก” โดยไทยเสี่ยงสูงสุดในอาเซียนจากการพึ่งพาพลังงาน 7% ของ GDP หากไม่เร่งปรับตัว อาจลุกลามเป็นวิกฤตเศรษฐกิจเต็มรูปแบบ” ดร.อัคร์ กล่าวที่มา *ฐานเศรษฐกิจ*

กรมการข้าวดัน 'ข้าวคาร์บอนต่ำ' คลอง 13 ต้นแบบภาคกลาง ลุยเจาะตลาดโลก

KEY POINTS

- กรมการข้าวส่งเสริมการทำนาแบบข้าวคาร์บอนต่ำโดยยกให้ศูนย์ข้าวชุมชนคลอง 13 จ.ปทุมธานี เป็นต้นแบบของภาคกลาง
- กลุ่มชาวนาคลอง 13 เป็นกลุ่มแรกในภาคกลางที่ผลิตข้าวสารได้รับการรับรอง ฉลากคาร์บอนจากการปรับเปลี่ยนวิธีทำนาเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
- มีเป้าหมายเพื่อยกระดับข้าวไทยให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกที่ให้ความสำคัญกับสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเตรียมขยายผลสู่เกษตรกรทั่วประเทศ

ผู้สื่อข่าวรายงาน วันที่ 25 มีนาคม 2569 นายอานนท์ นนทรีย์ อธิบดีกรมการข้าว นำคณะสื่อมวลชนลงพื้นที่เยี่ยมชมแปลงนาคาร์บอนต่ำ ต้นแบบการทำนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของกลุ่มชาวนาข้าวรวมใจศูนย์ข้าวชุมชนคลอง 13 อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี ในฐานะกลุ่มเกษตรกรรายแรกของภาคกลางที่ผลิตข้าวสารผ่านการรับรองฉลากคาร์บอน จากองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (อบก.)

นายอานนท์ นนทรีย์ อธิบดีกรมการข้าว เปิดเผยว่า สภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงประกอบกับการค้าระหว่างประเทศที่ให้ความสำคัญ กับกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคการเกษตรที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้การผลิตข้าวยั่งยืน กลายเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับการผลิตข้าวไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานและความต้องการของตลาดโลก

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมการข้าวได้เข้ามาส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน ในกระบวนการผลิตข้าวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยีและแนวทางการจัดการแปลงนาอย่างเหมาะสม เช่น การจัดการน้ำในนาข้าวแบบเปียกสลับแห้ง การใช้ปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการเศษวัสดุทางการเกษตร รวมถึงการลดการเผาในพื้นที่การเกษตร

โดยให้ศูนย์ข้าวชุมชน ที่ผ่านการขึ้นทะเบียนกับกรมการข้าวจำนวน 6,853 แห่งทั่วประเทศ (ข้อมูล ณ วันที่ 26 มี.ค. 2569) ได้เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการปลูกข้าวลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Low Carbon Rice) โดยมีเป้าหมายหลักคือการลดผลกระทบจากวิกฤตสภาพภูมิอากาศและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับเกษตรกรไทย

อธิบดีกรมการข้าว กล่าวอีกว่า ศูนย์ข้าวชุมชนคลอง 13 ถือเป็นต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ ในการปรับเปลี่ยนวิธีการทำนาแบบดั้งเดิม สู่งานทำนาแบบลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ด้วยเทคนิคการจัดการน้ำแบบเปียกสลับแห้ง (Alternate Wetting and Drying: AWD) รวมถึงการบริหารจัดการฟางข้าวโดยไม่เผาทิ้ง จึงเป็นการช่วยลดโลกร้อน ลดต้นทุนการผลิต และได้ข้าวที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาดต่างประเทศที่ให้ความสำคัญกับสินค้า Carbon Footprint และเป็นกลุ่มเกษตรกรรายแรกในพื้นที่ภาคกลางที่ได้รับการรับรองฉลากคาร์บอน สร้างความเชื่อมั่นและความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์ การันตีว่าข้าวผ่านกระบวนการผลิตที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ยกระดับจากการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว สู่งานเป็นต้นแบบ "การปลูกข้าวลดโลกร้อน" (Low Carbon Rice) ตามนโยบายกรมการข้าว

อธิบดีกรมการข้าว กล่าวเพิ่มเติมว่า ความสำเร็จของศูนย์ข้าวชุมชนคลอง 13 เป็นก้าวสำคัญของกรมการข้าวในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ "ชาวนารักษ์โลก" เพื่อยกระดับข้าวไทยให้เป็นผลิตภัณฑ์คาร์บอนต่ำที่สอดคล้องกับเทรนด์การบริโภคระดับสากล ซึ่งถือเป็นต้นแบบสำคัญที่พิสูจน์ว่า ชาวนาไทยสามารถปรับตัวเข้ากับวิกฤตภูมิอากาศได้จริง

อีกทั้ง ยังเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรไทยในเวทีโลก โดยกรมการข้าวเตรียมนำความสำเร็จนี้ไปต่อยอด เพื่อจัดทำเป็นคู่มือ "Smart Farmer Low Carbon" ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ศูนย์ข้าวชุมชนทั่วประเทศ พร้อมทั้งเป้าผลักดันไทยสู่การเป็นผู้นำด้านการส่งออกข้าวคาร์บอนต่ำในภูมิภาค และสนับสนุนเป้าหมายลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ (Net Zero) ขณะเดียวกัน อยู่ระหว่างพัฒนาระบบดิจิทัลติดตามการลดก๊าซเรือนกระจกในนาข้าว (MRV) แบบเรียลไทม์ เพื่อให้เกษตรกรสามารถตรวจสอบข้อมูลและขอรับรองคาร์บอนเครดิตได้ง่ายขึ้น

รวมถึงจัดทำทะเบียนเกษตรกรสีเขียว เชื่อมโยงข้อมูลแปลงนา เพื่อการบริหารจัดการที่แม่นยำ ในส่วนของด้านการตลาด เตรียมสร้างแบรนด์ "DeCarbon Rice" บนบรรจุภัณฑ์ เพื่อสื่อสารเรื่องการลดคาร์บอนให้ผู้บริโภครับรู้ พร้อมเชื่อมโยงตลาดพรีเมียม และจับคู่ธุรกิจระหว่างเกษตรกรกับผู้ส่งออกหรือห้างค้าปลีก เพื่อสร้างโอกาสขายข้าวในราคาที่สูงขึ้น นอกจากนี้ ยังมีแผนสนับสนุนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำและกองทุนช่วยเหลือเกษตรกรในช่วงเปลี่ยนผ่านสู่การทำนาคาร์บอนต่ำ ตลอดจนพัฒนาเครือข่าย "Smart Farmer" เป็นศูนย์เรียนรู้ในพื้นที่ และส่งเสริมการสร้างรายได้เสริมจากคาร์บอนเครดิต

ด้านนายมุ่งมาตร วังกะ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี กล่าวว่า ที่ผ่านมาศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี ได้ผลักดันกลุ่มเครือข่ายเกษตรกร "ข้าวชาวนาร่วมใจ" จังหวัดปทุมธานี เข้าร่วมโครงการพัฒนากระบวนการผลิตและแปรรูปข้าวแบบลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยได้ขอฉลากคาร์บอนของผลิตภัณฑ์ข้าว 4 ชนิด จากองค์การบริหารก๊าซเรือนกระจก (อบก.) ได้แก่ ข้าว กข43 ขนาดบรรจุ 1 กิโลกรัม, กข43 ขนาดบรรจุ 5 กิโลกรัม, กข91 ขนาดบรรจุ 5 กิโลกรัม และเมล็ดพันธุ์ข้าว กข91 ขนาดบรรจุ 25 กิโลกรัม ขณะนี้ได้รับฉลากคาร์บอน (Carbon Label) รับรองเรียบร้อยแล้ว ถือเป็นผลิตภัณฑ์ข้าวของกลุ่มเกษตรกรรายแรกในเขตภาคกลางที่มีการติดฉลากคาร์บอน

องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO – Food and Agriculture Organization of the United Nations) เตือนว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอาจส่งผลกระทบต่อระบบอาหารโลก

แม้ว่าความขัดแย้งจะสงบเร็ว แต่ผลกระทบอาจคงอยู่ต่อเนื่อง ความเสี่ยงในการขนส่ง ต้นทุนประกันภัยที่สูงขึ้น และความระมัดระวังของผู้ส่งออก อาจยังรบกวนการไหลเวียนของสินค้า ผู้เชี่ยวชาญเตือนว่าสถานการณ์นี้สะท้อนถึงความเปราะบางเชิงโครงสร้าง: ระบบอาหารโลกพึ่งพาห่วงโซ่อุปทานปุ๋ยที่มั่นคงอย่างมาก

ที่มา *Oryza.com*

ราคาน้ำมันพุ่ง ต้นต้นทุนสารกำจัดศัตรูพืชทั่วเอเชียเพิ่มสูง กดดันภาคเกษตรกรรม

ราคาสารกำจัดศัตรูพืช (pesticides) ในภูมิภาคเอเชียปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ภายหลังจากยกระดับความตึงเครียดของความขัดแย้งในอิหร่านซึ่งส่งผลให้ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกปรับตัวสูงขึ้น และนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิตในอุตสาหกรรมเคมีเกษตร (agrochemical industry) เนื่องจากปิโตรเลียมเป็นวัตถุดิบตั้งต้นสำคัญ (key feedstock) ในกระบวนการผลิตสารกำจัดศัตรูพืช การปรับตัวขึ้นของราคาน้ำมันจึงส่งผ่านโดยตรงไปยังราคาสินค้าเพื่อการปกป้องพืชผล (crop protection products)

ในตลาดสำคัญอย่างประเทศอินเดีย ราคาสารเคมีเกษตรได้ปรับเพิ่มขึ้นแล้วประมาณร้อยละ 10-12 ในช่วงไม่กี่สัปดาห์ที่ผ่านมา และมีแนวโน้มปรับเพิ่มขึ้นอีกตั้งแต่เดือนเมษายนเป็นต้นไป โดยผู้ค้ารายงานว่าผู้ผลิตหลายรายชะลอการปล่อยสินค้าใหม่และเลื่อนคำสั่งซื้อ (orders) ออกไป เพื่อรอการปรับขึ้นราคาที่น่าจะเกิดขึ้นเพิ่มเติม พฤติกรรมดังกล่าวส่งผลให้ปริมาณสินค้าในตลาดระยะสั้นตึงตัว (tightening supply) และเพิ่มระดับความไม่แน่นอนในตลาด

ด้านประเทศจีน (China) ซึ่งเป็นหนึ่งในผู้ผลิตและผู้ส่งออกสารเคมีเกษตรรายใหญ่ของโลก ก็เผชิญแรงกดดันด้านต้นทุนเช่นเดียวกัน โดยราคาของไกลโฟเซต (glyphosate) ซึ่งเป็นสารกำจัดวัชพืชที่ใช้กันอย่างแพร่หลายปรับตัวเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 14 ภายในเดือนเดียว สะท้อนถึงแรงกดดันด้านต้นทุนวัตถุดิบและพลังงานในวงกว้าง

การปรับตัวสูงขึ้นของราคาสารกำจัดศัตรูพืชยิ่งซ้ำเติมความท้าทายที่เกษตรกรกำลังเผชิญอยู่ก่อนหน้า ไม่ว่าจะเป็นราคาปุ๋ยที่อยู่ในระดับสูง และภาวะขาดแคลนเชื้อเพลิงในบางพื้นที่ เช่น ประเทศออสเตรเลีย ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ต้นทุนการเพาะปลูกโดยรวม (overall cultivation costs) เพิ่มสูงขึ้น และกดดันอัตรากำไรของภาคเกษตรกรรม (farm margins) อย่างมีนัยสำคัญ

ในด้านนโยบาย ภาครัฐในบางประเทศเริ่มดำเนินมาตรการตอบสนองต่อสถานการณ์ดังกล่าว โดยประเทศออสเตรเลีย ได้เริ่มทบทวนห่วงโซ่อุปทานภาคการเกษตร (agricultural supply chains) และความมั่นคงทางอาหาร (food security) โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยการผลิตที่สำคัญ เช่น ปุ๋ย (fertilizers) และสารป้องกันพืช (crop protection chemicals) ท่ามกลางความผันผวนและการหยุดชะงักของอุปทาน

นักวิเคราะห์ตลาดประเมินว่าสถานการณ์ยังคงมีความไม่แน่นอนในระดับสูง โดยความผันผวนในตลาดปิโตรเคมี (petrochemical markets) ส่งผลให้ผู้ผลิตสารกำจัดศัตรูพืชบางรายระงับการเสนอราคา (price quotations) ชั่วคราว เพื่อประเมินต้นทุนและเงื่อนไขด้านอุปทานใหม่

หากระดับราคาปัจจัยการผลิตยังคงอยู่ในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง อาจส่งผลให้เกษตรกรลดการใช้สารกำจัดศัตรูพืช ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตร (crop yields) และอาจนำไปสู่ผลกระทบในวงกว้าง

ได้แก่ การปรับตัวสูงขึ้นของราคาอาหาร (food prices) และการลดลงของปริมาณผลผลิตทางการเกษตรในระดับภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญในระยะต่อไป

ที่มา *Oryza.com*

เวียดนาม

ในสัปดาห์ที่ผ่านมาราคาข้าวมีแนวโน้มอ่อนตัวลง โดยข้าวขาว 5% (5% broken rice) ลดลงเหลือ 350-355 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน จากระดับ 355-360 ดอลลาร์สหรัฐต่อตันในสัปดาห์ที่แล้ว ผู้ค้าข้าวในนครโฮจิมินห์ให้ความเห็นว่า แม้ว่าอุปทานภายในประเทศจะมีมาก แต่ต้นทุนการขนส่งที่พุ่งสูงขึ้นเนื่องจากความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ อิสราเอล และอิหร่าน ได้ส่งผลกระทบต่อส่งออก

สมาคมอาหารเวียดนาม (the Vietnam Food Association; VFA) รายงานว่า เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2569 ราคาส่งออกข้าวของเวียดนามค่อนข้างทรงตัวลงจากสัปดาห์ที่แล้ว โดยราคาข้าวหอมพันธุ์ DT8 ชนิด 5% อยู่ที่ระดับ 400-415 เหรียญสหรัฐต่อตัน เท่ากับระดับ 400-415 เหรียญสหรัฐต่อตัน เมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา ขณะที่ข้าวหอม Jasmine อยู่ที่ระดับ 430-434 เหรียญสหรัฐต่อตัน เท่ากับระดับ 430-434 เหรียญสหรัฐต่อตัน เมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา ส่วนข้าวขาว 5% (5% broken rice) ราคาอยู่ที่ระดับ 350-354 เหรียญสหรัฐต่อตัน ลดลงจากระดับ 356-360 เหรียญสหรัฐต่อตัน เมื่อสัปดาห์ก่อน และข้าวหัก 100% (100% broken rice) ราคาอยู่ที่ 316-320 เหรียญสหรัฐต่อตัน เท่ากับระดับ 316-320 เหรียญสหรัฐต่อตัน เมื่อสัปดาห์ก่อน

จากข้อมูลของภาคธุรกิจส่งออก นอกจากฟิลิปปินส์แล้ว ความต้องการจากตลาดจีนและแอฟริกาก็แสดงสัญญาณการฟื้นตัว ซึ่งสร้างความคาดหวังเชิงบวกต่อการส่งออกข้าวในอนาคต อย่างไรก็ตาม ความท้าทายในการเพิ่มมูลค่าเพิ่มยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขโดยเร็วเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของอุตสาหกรรมข้าว

โดยรวมแล้ว ปริมาณข้าวในตลาดเอเชียยังคงมีอยู่มาก ในขณะที่อัตราการแข่งขันค้าส่งซื้อใหม่ยังคงมีจำกัด ส่งผลให้ราคาข้าวส่งออกค่อนข้างทรงตัว

ท่ามกลางสถานการณ์ดังกล่าว ความขัดแย้งในตะวันออกกลางยังคงส่งผลกระทบต่อตลาด การเปลี่ยนแปลงจากเสถียรภาพไปสู่ความผันผวนเชิงโครงสร้างในระยะยาว ทำให้ธุรกิจต่างๆ ต้องปรับตัวอย่างเชิงรุก ในขณะเดียวกัน การกระจายตลาด การปรับโครงสร้างผลิตภัณฑ์ การเสริมสร้างการบริหารความเสี่ยง และการมีส่วนร่วมอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้นในระบบการจัดจำหน่าย ล้วนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเพิ่มมูลค่าของข้าวเวียดนาม

สำนักข่าว Vietnam Plus รายงานว่า การส่งออกข้าวของเวียดนาม ไปยังประเทศเซเนกัล (Senegal) ปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในปี 2025 โดยมีปริมาณถึง 168,020 ตัน มูลค่าประมาณ 52.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (USD 52.6 million) ซึ่งสูงกว่าปี 2024 เกือบ 30 เท่า

การเพิ่มขึ้นอย่างเฉียบพลันนี้มีสาเหตุหลักจากบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MoU) ระหว่างเวียดนามและเซเนกัล เมื่อเดือนกรกฎาคม 2025 ซึ่งมีเป้าหมายส่งออกข้าวประมาณ 100,000 ตันต่อปี พร้อมกับสนับสนุนความมั่นคงด้านอาหารของเซเนกัล และขยายฐานตลาดของเวียดนามในทวีปแอฟริกา

เซเนกัลเป็นประเทศนำเข้าข้าวรายใหญ่ของโลก (major global rice importer) โดยบริโภคข้าวประมาณ 2.26 ล้านตันต่อปี การนำเข้าครอบคลุมราว 70% ของความต้องการทั้งหมด โดยประเทศนี้นิยมข้าวหัก 100% ที่มีราคาต่ำ (low-cost 100% broken rice) ซึ่งเป็นกลุ่มสินค้าที่เวียดนามเริ่มมีความสามารถแข่งขันสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ข้าวเวียดนามปัจจุบันพบได้ทั่วไปในตลาดเซเนกัล โดยมีบรรจุในถุงขนาด 5 กิโลกรัมและ 25 กิโลกรัม จำหน่ายในราคาประมาณ 1.3 ดอลลาร์สหรัฐต่อกิโลกรัม (USD 1.3/kg) แสดงถึงการยอมรับที่แข็งแกร่งจากผู้บริโภค

ในปี 2026 คาดว่าเซเนกัลจะนำเข้าข้าวประมาณ 1.5 ล้านตัน ซึ่งยังคงเป็นโอกาสที่แข็งแกร่งสำหรับผู้ส่งออกอย่างเวียดนาม แม้ว่าประเทศจะดำเนินมาตรการเพื่อความมั่นคงด้านอาหารในระยะยาว (long-term self-sufficiency)

สำนักข่าวเวียดนาม (VNA) รายงานเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2569 ว่า การส่งออกข้าวของเวียดนามกำลังเผชิญกับการหยุดชะงัก เนื่องจากสถานการณ์ตึงเครียดในตะวันออกกลางส่งผลให้ค่าขนส่งและเบี้ยประกันภัยพุ่งสูงขึ้น

รายงานดังกล่าวอ้างการเปิดเผยของ เหงียน แอง ชัน อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ สังกัดกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้า ซึ่งระบุว่า ระยะเวลาในการส่งมอบสินค้าได้ยืดออกไปอีก 10-15 วัน ในขณะที่ต้นทุนการขนส่งภายในประเทศเพิ่มขึ้น 20,000-30,000 ดอลลาร์ (ประมาณ 0.8-1.2 ดอลลาร์สหรัฐ)

นอกจากนี้ สำนักข่าวเวียดนามยังระบุว่า กลุ่มผู้ส่งออกกำลังประสบปัญหาการขาดแคลนตู้คอนเทนเนอร์ และการปรับเปลี่ยนเส้นทางเดินเรือ ซึ่งบีบให้ผู้ค้าต้องเจรจาสัญญาใหม่ ตลอดจนชะลอการจัดส่งสินค้า หรือชะลอการรับคำสั่งซื้อใหม่

สำนักข่าวซินหัวรายงานโดยอ้างข้อมูลจากกระทรวงเกษตรและสิ่งแวดล้อมของเวียดนามว่า ผลผลิตข้าวเปลือกของเวียดนามในปี 2569 คาดว่าจะสูงถึงประมาณ 45.6 ล้านตัน โดยมีข้าวจำนวน 7.73 ล้านตันที่พร้อมสำหรับการส่งออก

เว็บไซต์ข่าว Báo Cần Thơ รายงานว่า เกษตรกรในจังหวัดและเมืองต่างๆ ในเขตสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงกำลังเก็บเกี่ยวข้าวฤดูหนาว-ฤดูใบไม้ผลิปี 2025-2026 โดยมีพื้นที่เพาะปลูกประมาณ 1.49 ล้านเฮกเตอร์ และสภาพอากาศเอื้ออำนวย คาดการณ์ผลผลิตอยู่ที่กว่า 11.5 ล้านตัน อย่างไรก็ตาม กำไรกลับไม่สูงเท่าที่คาดไว้ เนื่องจากราคาข้าวตกต่ำอันเป็นผลมาจากปัญหาในการส่งออกข้าว

ตามข้อมูลจาก กระทรวงเกษตรและสิ่งแวดล้อม ในเดือนกุมภาพันธ์ 2569 ธุรกิจภายในประเทศส่งออกข้าวประมาณ 640,000 ตัน คิดเป็นมูลค่า 289.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยรวมแล้ว ในสองเดือนแรกของปี 2569 ประเทศส่งออกข้าวประมาณ 1.3 ล้านตัน คิดเป็นมูลค่าประมาณ 599.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้น 5% ในด้านปริมาณ แต่ลดลงมากกว่า 11% ในด้านมูลค่า เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี 2568 สาเหตุมาจากราคาข้าวในตลาดโลกที่ลดลง ในขณะที่ในเดือนมกราคมและกุมภาพันธ์ 2569 ธุรกิจเวียดนามส่งออกข้าวในราคาเฉลี่ยประมาณ 464 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน ลดลงมากกว่า 15% เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกัน ปัจจุบันข้าวหัก 5% มีราคาเสนอขายเพียงประมาณ 355-360 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน การซื้อขายมีแนวโน้มชะลอตัวลง เนื่องจากผู้ซื้อระหว่างประเทศคาดการณ์ว่าราคาข้าวจะลดลงอีก ในขณะที่จังหวัดต่างๆ ในเขตสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงกำลังเก็บเกี่ยวพืชผลฤดูหนาว-ฤดูใบไม้ผลิ ซึ่งส่งผลให้ปริมาณข้าวเพิ่มขึ้นอย่างมาก

องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) คาดการณ์ตลาดข้าวโลกในปี 2025-2026 ว่าจะมีปริมาณข้าวอุดมสมบูรณ์ ผลผลิตสูงเป็นประวัติการณ์ และมีสต็อกอยู่ในระดับที่น่าพอใจ ราคาข้าวก็คาดว่าจะผันผวน โดยข้าวหอมพันธุ์ต่างๆ มีแนวโน้มสูงขึ้น 1.8% ขณะที่ข้าวเหนียวพันธุ์ต่างๆ คาดว่าจะลดลง 1.8% เนื่องจากความต้องการที่อ่อนแอ

สมาคมอาหารเวียดนาม (VFA) ระบุว่า อินเดีย (ซึ่งครองส่วนแบ่งการค้าข้าวทั่วโลกกว่า 40%) กำลังได้รับผลกระทบจากความตึงเครียดในตะวันออกกลาง ส่งผลให้ราคาข้าวหัก 5% ซื่อขายกันอยู่ที่ประมาณ 349 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน ลดลง 58 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว ในขณะที่เดียวกัน ราคาข้าวหัก 5% ที่ส่งออกไปยังประเทศไทย ปากีสถาน และประเทศอื่นๆ ก็ลดลงเช่นกันเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น กรมการจัดการและพัฒนาตลาดภายใน (กระทรวงอุตสาหกรรมและการค้า) ได้จัดการประชุมกับสมาคมและธุรกิจต่างๆ ในหลายภาคส่วนเกี่ยวกับการส่งออกสินค้าท่ามกลางสถานการณ์ที่ซับซ้อนในตะวันออกกลาง นายเหงียน วัน เหงียม เลขาธิการสมาคมอาหารเวียดนาม (VFA) กล่าวว่า ปัจจุบันจังหวัดในเขตสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงกำลังเข้าสู่ฤดูเก็บเกี่ยวข้าวฤดูหนาว-ฤดูใบไม้ผลิ ในขณะที่ความขัดแย้งที่ทวีความรุนแรงขึ้นในตะวันออกกลางส่งผลให้ราคาน้ำมันสูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งและการทำงานของเครื่องจักรเก็บเกี่ยวข้าว ทำให้ราคาข้าวลดลง ปัจจุบัน บริษัทขนส่งบางแห่งที่ขนส่งข้าวไปยังตะวันออกกลางได้เพิ่มอัตราค่าขนส่งจากประมาณ 1,000 ดอลลาร์สหรัฐต่อตู้คอนเทนเนอร์ เป็น 3,000-4,000 ดอลลาร์สหรัฐต่อตู้คอนเทนเนอร์

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการส่งออกข้าวประมาณ 7.73 ล้านตันในปี 2569 สมาคมอาหารเวียดนาม (VFA) แนะนำให้รัฐบาลจัดหาแพ็คเกจสินเชื่อเร่งด่วน (ด้วยอัตราดอกเบี้ยประมาณ 5-6%) เพื่อซื้อข้าวสำหรับเก็บรักษาชั่วคราว กระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าควรดำเนินการแก้ไขปัญหามาเพื่อให้แน่ใจว่ามีการจัดหาเชื้อเพลิงดีเซลสำหรับการเก็บเกี่ยวและขนส่งข้าวอย่างเพียงพอ VFA ยังเรียกร้องให้ธุรกิจในประเทศติดตามสถานการณ์โลกและความต้องการของตลาดอย่างใกล้ชิด พวกเขาต้องเข้าใจว่าผลิตภัณฑ์ข้าวชนิดใดที่แต่ละตลาดต้องการเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพและความปลอดภัยด้านอาหาร การเสริมสร้างการผลิตข้าวหอมและข้าวคุณภาพสูงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการรักษาส่วนแบ่งการตลาดและเพิ่มมูลค่าในการแข่งขันการส่งออกข้าวระดับโลกที่ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ

เว็บไซต์ข่าว Báo Pháp Luật Việt Nam รายงานว่า สถานการณ์โลกกำลังเผชิญกับความยากลำบากหลายประการเนื่องจากความไม่มั่นคงทางการเมือง อุปทานทั่วโลกก็ล้นตลาด และประเทศคู่แข่งต่างวางแผนการส่งออกอย่างละเอียดถี่ถ้วนสำหรับปี 2026 ปัจจัยเหล่านี้ทำให้เวียดนามประสบความยากลำบากในการส่งออกข้าวในปี 2026

จากสถิติพบว่า ในช่วง 3 เดือนแรกของปี 2026 การส่งออกข้าวของเวียดนามมีปริมาณเพิ่มขึ้น แต่ราคาลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ณ วันที่ 15 มีนาคม 2569 เวียดนามส่งออกข้าวประมาณ 1.74 ล้านตัน คิดเป็นมูลค่า 826.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมีราคาส่งออกเฉลี่ยอยู่ที่ 477.6 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี 2025 ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้น 2.3% แต่มูลค่าลดลง 8.7% และราคาเฉลี่ยลดลง 10.7% แนวโน้มนี้สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มราคาข้าวในตลาดโลกที่ลดลงโดยทั่วไป และยังคงแสดงให้เห็นถึงแรงกดดันด้านการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นในหมู่ประเทศผู้ส่งออกด้วย

ตัวแทนจากสมาคมอาหารเวียดนาม (VFA) กล่าวว่า ปัจจุบันตลาดข้าวโลกกำลังประสบปัญหาอุปทานล้นตลาดและราคาต่ำ และประเทศผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่ได้วางแผนการส่งออกอย่างละเอียดสำหรับปี 2026 แล้ว ตัวอย่างเช่น ประเทศไทยมีสัญญาซื้อขายระดับรัฐบาลกับจีนและสิงคโปร์อยู่แล้ว ขณะเดียวกันก็กำลังขยายตลาดข้าวคุณภาพสูงไปยังตลาดต่างๆ เช่น เยอรมนี สวิตเซอร์แลนด์ และสหรัฐอเมริกา ที่สำคัญ ตามข้อมูลจาก VFA จีนกำลังพิจารณาที่จะนำเข้าข้าวจากไทยเพิ่มอีก 500,000 ตัน เพื่อเป็นการฉลองครบรอบ 50 ปีความสัมพันธ์ทางการ

ทูต อย่างไรก็ตาม ความคืบหน้าได้ชะลอตัวลงด้วยหลายสาเหตุ รวมถึงการเจรจาต่อรองราคาที่ยากลำบาก และราคาข้าวไทยที่สูงกว่าเมื่อเทียบกับเวียดนามและอินเดีย

ในขณะเดียวกัน คาดการณ์ว่าการส่งออกข้าวของอินเดียจะเพิ่มขึ้นมากกว่า 10% ในปีงบประมาณ 2025/26 โดยได้รับแรงหนุนจากการขยายตัวของตลาดและการกระจายผลิตภัณฑ์ข้าวแปรรูป อย่างไรก็ตาม ปัญหาอุปทานล้นตลาดยังคงเป็นเรื่องที่น่ากังวล เนื่องจากบางประเทศ เช่น เซเนกัล อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ กำลังเปลี่ยนแปลงนโยบายการนำเข้า นอกจากนี้ ปริมาณข้าวคงคลังของอินเดียยังเพิ่มขึ้น 12% เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันในปี 2024

การส่งออกข้าวของปากีสถานไปยังจีนเพิ่มสูงขึ้นในปี 2025 สะท้อนให้เห็นถึงการเติบโตทางการค้าที่แข็งแกร่งขึ้นระหว่างสองประเทศ การเติบโตนี้เกิดจากราคาที่แข่งขันได้ คุณภาพและเทคโนโลยีการแปรรูปที่ดีขึ้น รวมถึงระบบโลจิสติกส์ที่ได้รับการพัฒนา ทำให้ปากีสถานมีตำแหน่งที่แข็งแกร่งขึ้นในตลาดจีนและปูทางไปสู่การเติบโตของการส่งออกต่อไป นอกจากนี้ยังวางแผนที่จะเพิ่มการส่งออกไปยังบังคลาเทศจาก 60,000 ตันเป็น 200,000 ตัน

ประเทศอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ตั้งเป้าที่จะเพิ่มการส่งออกข้าวเช่นกัน แม้ว่าจะมีปริมาณข้าวล้นตลาดทั่วโลกก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แม้จะเผชิญกับความยากลำบากมากมาย เมียนมาก็เริ่มส่งออกข้าวสารและข้าวหัก ไปยังตลาดยุโรปตั้งแต่เดือนมกราคม 2026 นอกจากนี้ ยังวางแผนที่จะขยายตลาดส่งออกข้าวไปยังฟิลิปปินส์ด้วย กัมพูชาก็ตั้งเป้าหมายที่จะเพิ่มการส่งออกข้าวให้ได้ 1 ล้านตันภายในปี 2026 โดยกว่า 60% ของการส่งออกจะเป็นข้าวหอมเมล็ดยาว ซึ่งเป็นกลุ่มสินค้าที่มีความต้องการสูงในตลาดสหภาพยุโรปและจีน

ตามที่คุณอำนวยการกรมการนำเข้า-ส่งออก (กระทรวงอุตสาหกรรมและการค้า) กล่าวว่า การส่งออกข้าวของเวียดนามกำลังเผชิญกับความยากลำบากและความท้าทายหลายประการ เช่น ความขัดแย้งและความไม่มั่นคงทางภูมิรัฐศาสตร์ในบางภูมิภาค โดยเฉพาะตะวันออกกลาง ซึ่งส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทานและต้นทุนด้านโลจิสติกส์ที่เพิ่มสูงขึ้น ปริมาณข้าวในตลาดโลกมีมากเกินไป ในขณะที่การแข่งขันจากประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่ เช่น อินเดีย ไทย และปากีสถาน ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ และราคาข้าวส่งออกมีแนวโน้มลดลง ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพทางธุรกิจ

นอกจากนี้ ต้นทุนการผลิตและการขนส่งยังคงสูงอยู่ และกฎระเบียบการนำเข้าที่เข้มงวดมากขึ้นเรื่อยๆ (เช่น มาตรฐานสุขอนามัยพืชและสัตว์ มาตรฐานคุณภาพ การตรวจสอบย้อนกลับ ฯลฯ) ก็สร้างอุปสรรคเพิ่มเติมให้กับธุรกิจ ยิ่งไปกว่านั้น การส่งออกข้าวของเวียดนามยังคงพึ่งพาสถาปัตยกรรมดั้งเดิมเพียงไม่กี่แห่งเป็นอย่างมาก ซึ่งก่อให้เกิดความเสี่ยงเมื่อตลาดเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือความต้องการนำเข้า

ตามข้อมูลของสมาคมอาหารเวียดนาม (VFA) คาดว่าในปี 2026 สมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานของข้าวในเวียดนามจะยังคงทรงตัว การผลิตข้าวภายในประเทศจะคงที่ โดยคาดการณ์ผลผลิตอยู่ที่ประมาณ 43-44 ล้านตัน ซึ่งเพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ การเก็บรักษา และการแปรรูป หลังจากหักลบความต้องการสำหรับการบริโภคภายในประเทศ เมล็ดพันธุ์ การแปรรูป และการเก็บรักษาตามระเบียบแล้ว ปริมาณข้าวที่เหลืออยู่จะยังคงเพียงพอสำหรับการส่งออก

อย่างไรก็ตาม สมาคมอาหารเวียดนาม (VFA) เชื่อว่าการส่งออกข้าวในปี 2026 อาจได้รับผลกระทบจากความผันผวนในตลาดโลก โดยเฉพาะการปรับนโยบายการนำเข้าของตลาดหลักบางแห่ง และการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นในกลุ่มประเทศผู้ส่งออกข้าว ในบริบทนี้ คาดว่าการส่งออกข้าวของเวียดนามจะอยู่ที่ประมาณ 7 ล้านตัน โดยอาจมี

มูลค่าลดลงเล็กน้อยเนื่องจากราคาข้าวในตลาดโลกลดลง VFA แนะนำว่าการบริหารจัดการการส่งออกควรมีความยืดหยุ่นอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาสสมดุลระหว่างอุปทานและอุปสงค์ภายในประเทศ และสร้างเสถียรภาพให้กับตลาดข้าว

ผู้บริหารกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าเชื่อว่า ในปี 2026 การส่งออกข้าวจะยังคงเผชิญกับความท้าทายมากมายจากความผันผวนของตลาดโลกและการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น พวกเขาจึงเรียกร้องให้กระทรวง ภาคส่วน ท้องถิ่น และธุรกิจต่างๆ เปลี่ยนจากแนวทางตอบสนองไปสู่แนวทางเชิงรุกโดยปรับกลยุทธ์ทางการตลาดอย่างยืดหยุ่นและใช้ประโยชน์จากข้อตกลงการค้าเสรีอย่างมีประสิทธิภาพ

ในขณะเดียวกัน ฝ่ายบริหารจำเป็นต้องติดตามความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นจริงอย่างใกล้ชิด ปรับปรุงขีดความสามารถในการวิเคราะห์และการคาดการณ์ และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายอย่างทันท่วงที โดยหลีกเลี่ยงการอยู่เฉยๆ การบริหารจัดการด้านการส่งออกต้องสร้างความสมดุลระหว่างเป้าหมายในการบริโภคข้าวเชิงพาณิชย์ การรักษาเสถียรภาพราคาภายในประเทศ และการรักษาความมั่นคงทางอาหารของชาติ

ที่มา *Oryza.com*

เมียนมา

มีรายงานว่า เกษตรกรปลูกข้าวในเมียนมากำลังเผชิญปัญหาขาดแคลนดีเซลอย่างรุนแรง ซึ่งเกิดจากความขัดแย้งในอิหร่าน (Iran conflict) ที่ส่งผลกระทบต่ออุปทานเชื้อเพลิงโลกและทำให้ราคาพุ่งสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ในพื้นที่ปลูกข้าวสำคัญ เช่น ดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิรวดี (Irrawaddy delta) เกษตรกรต้องต่อคิวเป็นเวลาหลายชั่วโมง บางครั้งข้ามคืน เพียงเพื่อให้ได้เชื้อเพลิงเพียงเล็กน้อยที่จำเป็นต่อการใช้รถแทรกเตอร์และเก็บเกี่ยวพืชผล

สถานการณ์ยิ่งเลวร้ายขึ้นเนื่องจากราคาดีเซลปรับตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว จากประมาณ 2,450 จ๊าดต่อ ลิตร (kyat per liter) ในเดือนกุมภาพันธ์ เพิ่มขึ้นเป็นราว 3,800 จ๊าดต่อ ลิตร (kyat per liter) ในช่วงกลางเดือนมีนาคม ในตลาดมืด (black market) ราคาพุ่งสูงเกือบ 12,000 จ๊าดต่อ ลิตร (kyat per liter) ทำให้เกษตรกรต้องจ่ายราคาสูงเกินจริงเพื่อไม่ให้สูญเสียพืชผล

เนื่องจากเชื้อเพลิงถูกจัดสรรอย่างจำกัดและไม่สม่ำเสมอ เกษตรกรหลายรายรายงานว่าได้รับเพียงไม่กี่ลิตรหลังจากรอหลายวัน สิ่งนี้ส่งผลกระทบต่อ การเก็บเกี่ยวพืชผลอย่างมาก เพิ่มความเสี่ยงต่อความเสียหายของพืชผล และลดประสิทธิภาพการผลิตโดยรวม

วิกฤตครั้งนี้สะท้อนถึงความตึงเครียดทางเศรษฐกิจโดยรวมในเมียนมาร์ ซึ่งได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งภายในประเทศหลายปีแล้ว ตามรายงานของ World Food Program (WFP) การเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันและปุ๋ยอาจทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นสองเท่า หากความไม่มั่นคงยังคงอยู่ ซึ่งอาจคุกคามฤดูกาลเพาะปลูกที่จะมาถึง

การขาดแคลนเชื้อเพลิงไม่ใช่เพียงปัญหาด้านโลจิสติกส์เท่านั้น แต่ยังเป็นความเสี่ยงร้ายแรงต่อการผลิตข้าวและความมั่นคงด้านอาหารของเมียนมาร์ โดยเฉพาะในประเทศที่ประชากรจำนวนมากยังคงเผชิญความหิวโหยอยู่แล้ว

สำนักข่าว Global New Light Of Myanmar รายงานว่า สหพันธ์ข้าวเมียนมา (Myanmar Rice Federation: MRF) เตรียมเปิดตัวโครงการใหม่ภายใต้ชื่อ “MRF RICE – Rice Industry Cashless Ecosystem” โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่อุปทานและการกระจายสินค้า หันมาใช้บริการทาง

การเงินดิจิทัล อาทิ Mobile Money ระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ และบริการธนาคารภายในประเทศ ตามประกาศขององค์กรลงวันที่ 16 มีนาคม 2569

โครงการดังกล่าวจะดำเนินการร่วมกับสถาบันการเงินและธนาคารต่างๆ ภายใต้กรอบ Myanmar Digital Economy Roadmap 2030 และแนวทางกำกับดูแลของ Central Bank of Myanmar โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับความรู้ด้านการเงินและระบบธนาคารในภาคเอกชนของอุตสาหกรรมข้าว ส่งเสริมการใช้ระบบการชำระเงินดิจิทัล และผลักดันการเข้าถึงบริการทางการเงินสมัยใหม่ในทุกภาคส่วนของห่วงโซ่อุตสาหกรรม ตั้งแต่เกษตรกร โรงสี ผู้ค้า ผู้ส่งออก ไปจนถึงนายหน้า

การส่งเสริมการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล บริการออนไลน์ และระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ เช่น MMQR – Myanmar Pay จะช่วยสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านจากระบบธุรกรรมที่ใช้เงินสดไปสู่ระบบการเงินดิจิทัลที่มีความปลอดภัยและทันสมัยอย่างค่อยเป็นค่อยไป

โครงการ MRF RICE มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว เสริมสร้างความเชื่อมโยงทางการเงินระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ลดการพึ่งพาเงินสด และขยายการเข้าถึงบริการทางการเงินในภาคอุตสาหกรรมข้าว นอกจากนี้ MRF ยังระบุว่า โครงการดังกล่าวจะถูกบูรณาการเข้ากับแผนพัฒนาอื่นๆ ขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล การยกระดับความทันสมัย และการพัฒนาอย่างยั่งยืนในภาคเกษตรธุรกิจของเมียนมา

ในระยะแรก MRF จะร่วมมือกับ A Bank เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเงินและการธนาคาร ถ่ายทอดประสบการณ์และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเพิ่มการประยุกต์ใช้บริการทางการเงินดิจิทัลในทางปฏิบัติให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมข้าวในภูมิภาคอิระวดี (Ayeyawady Region)

ความร่วมมือดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อยกระดับความเข้าใจเกี่ยวกับบริการทางการเงินในกลุ่มผู้มีส่วนสำคัญในห่วงโซ่มูลค่าข้าว และส่งเสริมการใช้งานบริการดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรม

ทั้งนี้ จะมีการจัดสัมมนา “MRF RICE Seminar” ในเดือนมีนาคม 2569 ในภูมิภาคอิระวดี ซึ่งนับเป็นกิจกรรมแรกภายใต้ความร่วมมือดังกล่าว โดยคาดว่าจะมีผู้เข้าร่วมมากกว่า 300 ราย ประกอบด้วยเกษตรกร โรงสี นายหน้า ผู้ค้า ผู้ส่งออก และผู้ให้บริการทางการเงิน การสัมมนานี้จะมุ่งเน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้และการใช้งานระบบชำระเงินดิจิทัลในทางปฏิบัติ พร้อมทั้งสนับสนุนการพัฒนาตลาดข้าวผ่านกระบวนการดิจิทัลไลเซชัน

นอกจากนี้ MRF ยังมีแผนขยายความร่วมมือไปยังธนาคารที่ได้รับอนุญาตอื่นๆ ในภูมิภาคและรัฐต่าง ๆ ทั่วประเทศต่อไป

ที่มา *Oryza.com*

กัมพูชา

ตามรายงานข่าวประชาสัมพันธ์บนเว็บไซต์ของ IRRI ระบุว่า กัมพูชาได้เริ่มความร่วมมือใหม่กับสถาบันวิจัยข้าวนานาชาติ (International Rice Research Institute (IRRI)), สถาบันการเติบโตสีเขียวระดับโลก (Global Green Growth Institute (GGGI)) และกรมวิชาการเกษตร (General Directorate of Agriculture (GDA)) เพื่อส่งเสริมการผลิตข้าวที่ปล่อยก๊าซต่ำ (low-emission rice production) และลดการปล่อยก๊าซมีเทน (methane emissions) จากภาคการผลิตข้าว

โครงการนี้มุ่งเน้นการขยายการนำแนวทางเกษตรอัจฉริยะต่อสภาพภูมิอากาศ (climate-smart practices) เช่น การจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ (improved water management) การเสริมสร้างระบบติดตามและรายงานผล การพัฒนาศักยภาพทางเทคนิคให้กับเกษตรกรและสถาบัน

เนื่องจากการปลูกข้าวเป็นแหล่งสำคัญของการปล่อยก๊าซมีเทนทางการเกษตร ความร่วมมือครั้งนี้คาดว่าจะช่วยกัมพูชาในการบรรลุเป้าหมายด้านสภาพภูมิอากาศ (climate targets) พร้อมกับรับประกันความมั่นคงด้านอาหาร (food security) และการสร้างรายได้ที่ยั่งยืนให้เกษตรกร (sustaining farmer livelihoods)

ที่มา *Oryza.com*

ฟิลิปปินส์

สำนักข่าว The Philippine Star รายงานว่า กระทรวงเกษตร (Department of Agriculture: DA) ได้เริ่มดำเนินการสอบสวนเกี่ยวกับมาตรการปกป้องการนำเข้า (preliminary safeguard measures) สำหรับข้าวนำเข้า ซึ่งอาจนำไปสู่การจำกัดเก็บภาษีนำเข้าเพิ่มเติม หรือแม้กระทั่งการจำกัดปริมาณการนำเข้า เพื่อคุ้มครองเกษตรกรภายในประเทศ

กระทรวงเกษตรได้ออกประกาศเริ่มต้นการสอบสวนมาตรการปกป้องเบื้องต้นสำหรับข้าวนำเข้า โดยประกาศดังกล่าวได้รับการเผยแพร่ในหนังสือพิมพ์ระดับประเทศเมื่อวันที่ 26 มีนาคมที่ผ่านมา

การดำเนินการสอบสวนครั้งนี้เกิดขึ้นหลังจากกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียภายในประเทศได้ยื่นคำร้องต่อกระทรวงเกษตรเมื่อเกือบ 6 เดือนก่อน เพื่อขอให้มีการจัดเก็บอากรปกป้องชั่วคราว (provisional safeguard duties) ต่อข้าวนำเข้า และให้เริ่มต้นกระบวนการสอบสวนตามมาตรการปกป้อง

ภายใต้พระราชบัญญัติหมายเลข 8800 หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการปกป้อง (Republic Act No. 8800: Safeguard Measures Act) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรจะต้องพิจารณาภายในระยะเวลา 5 วันปฏิทินนับจากวันที่ได้รับคำร้อง ว่ามีมูลเหตุเบื้องต้น (prima facie case) เพียงพอที่จะเริ่มการสอบสวนหรือไม่

มาตรการปกป้อง (safeguard measures) เป็นเครื่องมือทางการค้าประเภทหนึ่งที่ภาครัฐสามารถนำมาใช้เพื่อคุ้มครองผู้ผลิตภายในประเทศ โดยการปรับเพิ่มอัตราภาษีนำเข้า หรือจำกัดปริมาณการนำเข้า ภายหลังจากมีการพิจารณาแล้วว่าการนำเข้าสินค้าดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมีนัยสำคัญต่ออุตสาหกรรมภายในประเทศ

กระทรวงเกษตรระบุว่า ภายหลังจากการพิจารณาคำร้อง หลักฐานประกอบ และข้อมูลสาธารณะที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีมูลเหตุเบื้องต้นที่ชี้ให้เห็นถึงความเสียหายร้ายแรง (serious injury) หรือภัยคุกคามต่ออุตสาหกรรมข้าวภายในประเทศ อันเนื่องมาจากปริมาณการนำเข้าที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยช่วงระยะเวลาของการสอบสวนครอบคลุมตั้งแต่ปี 2563 (2020) จนถึงเดือนสิงหาคม 2568 (2025)

ประกาศดังกล่าวระบุว่า “ตามข้อเสนอแนะของหน่วยงานบริการวิจัยนโยบาย-สำนักงานมาตรการเยียวยาทางการค้า (Policy Research Service – Trade Remedies Office) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรได้พิจารณาแล้วว่าคำร้องและหลักฐานที่ยื่นมีความครบถ้วนทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหา เพียงพอที่จะก่อให้เกิดมูลเหตุเบื้องต้นในการเริ่มการสอบสวนมาตรการปกป้องเบื้องต้น”

ทั้งนี้ กระทรวงเกษตรอธิบายเพิ่มเติมว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวภายในประเทศได้รับผลกระทบจากการสูญเสียส่วนแบ่งตลาด และราคาข้าวเปลือกหน้าฟาร์ม (farmgate prices) ที่ถูกกดดันจากการเพิ่มขึ้นของการนำเข้า

ส่งผลให้ระดับการพึ่งพาตนเองด้านข้าวลดลง และต้นทุนการผลิตเพิ่มสูงขึ้นโดยไม่ได้มีการเพิ่มขึ้นของผลิตภาพอย่างสอดคล้องกัน

อย่างไรก็ตาม นายเลโอนาร์โด มอนเตมายอร์ (Leonardo Montemayor) อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร ได้ตั้งข้อสังเกตต่อการบรรจุเงื่อนไขประโยชน์สาธารณะ (public interest) ในกระบวนการสอบสวนมาตรการปกป้องเบื้องต้นของกระทรวง โดยเห็นว่าเงื่อนไขดังกล่าวอาจกลายเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การบังคับใช้มาตรการทางการค้าดังกล่าวเป็นไปได้ยาก

ในประกาศ กระทรวงเกษตรระบุว่า จะมีการพิจารณาประเด็นประโยชน์สาธารณะในระหว่างกระบวนการสอบสวนมาตรการปกป้องเบื้องต้น

นายมอนเตมายอร์อ้างถึงมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติหมายเลข 8800 โดยชี้แจงว่า เงื่อนไขประโยชน์สาธารณะนั้น มีผลบังคับใช้เฉพาะกับการสอบสวนมาตรการปกป้องที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่ไม่ใช่สินค้าเกษตร

กฎหมายดังกล่าวกำหนดว่า สำหรับสินค้าที่ไม่ใช่สินค้าเกษตร รัฐมนตรีจะต้องพิสูจน์ก่อนว่าการใช้มาตรการปกป้องนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยในการพิจารณาจะต้องคำนึงถึงว่ามาตรการดังกล่าวจะก่อให้เกิดวิกฤตทางการเมืองหรือเศรษฐกิจหรือไม่ หรือจะส่งผลให้เกิดภาวะขาดแคลนสินค้าในตลาดภายในประเทศมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เป็นไปตามระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องของกฎหมายดังกล่าว

สำนักข่าว Bloomberg รายงานว่า รัฐบาลฟิลิปปินส์กำลังพิจารณามาตรการกำหนดเพดานราคาข้าวนำเข้าเป็นการชั่วคราว หลังจากต้นทุนเชื้อเพลิงที่ปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลจากความขัดแย้งในอิหร่านได้ส่งผลให้ราคาสินค้าอาหารโดยรวมปรับตัวสูงขึ้น

คณะกรรมการประสานงานด้านราคาสินค้าแห่งชาติ (National Price Coordinating Council) ได้เสนอให้กำหนดเพดานราคาข้าวนำเข้าไว้ที่ 50 เปโซ (ประมาณ 0.83 ดอลลาร์สหรัฐ) ต่อกิโลกรัม โดยข้อเสนอดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาอนุมัติจากประธานาธิบดี ตามการเปิดเผยของกระทรวงเกษตร (Department of Agriculture)

มาตรการที่อยู่ระหว่างการวางแผนนี้จะมีผลบังคับใช้เฉพาะกับข้าวนำเข้าที่มีสัดส่วนข้าวหัก (broken grains) 5% และจะมีผลเป็นระยะเวลา 30 วัน ทั้งนี้ ข้าวถือเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในฟิลิปปินส์ (Philippines) โดยมีสัดส่วนประมาณ 10% ของตะกร้าสินค้าผู้บริโภค (consumer basket) ส่งผลให้เสถียรภาพด้านราคาข้าวเป็นประเด็นสำคัญเชิงนโยบายสำหรับภาครัฐ

หน่วยงานภาครัฐระบุว่า มาตรการดังกล่าวเป็นการแทรกแซงเชิงนโยบายแบบมุ่งเป้า (targeted intervention) เพื่อควบคุมการปรับตัวขึ้นของราคาสินค้า และคุ้มครองผู้บริโภคจากการปรับขึ้นราคาอย่างเกินสมควร ขณะเดียวกัน รัฐบาลยังเน้นย้ำว่าการกำหนดเพดานราคานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการเอาเปรียบทางการตลาด (market abuse) และรักษาความสามารถในการเข้าถึงสินค้าในระดับราคาที่เหมาะสม ท่ามกลางแรงกดดันทางเศรษฐกิจที่เพิ่มสูงขึ้นจากต้นทุนพลังงานและการขนส่งที่ปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สำนักข่าว ABS-CBN News รายงานว่า กระทรวงเกษตรของฟิลิปปินส์ (Department of Agriculture) เปิดเผยว่า เตรียมยกระดับการติดตามและกำกับดูแลตลาดค้าปลีกทั่วประเทศ เพื่อให้มั่นใจว่าผู้ค้าปฏิบัติตามมาตรการกำหนดเพดานราคาข้าวนำเข้า (price cap) ที่กำลังจะมีผลบังคับใช้ หลังพบว่าราคาข้าวในบางพื้นที่ปรับตัวสูงถึง 55-60 เปโซต่อกิโลกรัม

นาย Arnel De Mesa ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร (Assistant Secretary) ระบุว่า หน่วยงานจะออกแนวทางปฏิบัติ (guidelines) อย่างเป็นทางการ ภายหลังจากที่ National Price Coordinating Council ได้

ให้การรับรองข้อเสนอของกระทรวงในการกำหนดเพดานราคาข้าวนำเข้าที่ระดับ 50 เปโซต่อกิโลกรัม (P50 per kilogram)

ทั้งนี้ กระทรวงจะดำเนินการตรวจสอบอย่างเข้มงวดร่วมกับกระทรวงการค้า (Department of Trade and Industry) และหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น (local government units: LGUs) เพื่อให้เกิดการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ และครอบคลุมทั่วประเทศ

นาย Arnel De Mesa ระบุเพิ่มเติมว่า ขณะนี้หน่วยงานอยู่ระหว่างรอคำสั่งฝ่ายบริหาร (Executive Order: EO) ซึ่งจะเป็นกลไกทางกฎหมายที่ทำให้มาตรการเพดานราคามีผลบังคับใช้ โดยคำสั่งดังกล่าวจะระบุรายละเอียดเกี่ยวกับระยะเวลาเริ่มต้นบังคับใช้ รวมถึงบทลงโทษ (penalties) สำหรับผู้ประกอบการที่ไม่ปฏิบัติตาม

ในด้านความเป็นไปได้ของระดับราคา นาย Arnel De Mesa ระบุว่า จากการคำนวณตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ราคาดังกล่าวมีความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติ และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสภาวะตลาด (market conditions) ที่อาจเปลี่ยนแปลงในอนาคต

นอกจากนี้ กระทรวงเกษตรยังได้ให้คำมั่นว่าจะให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรและชาวประมงที่อาจได้รับผลกระทบจากมาตรการดังกล่าว โดยจะดำเนินโครงการสนับสนุนต่างๆ อาทิ เงินอุดหนุนค่าน้ำมันเชื้อเพลิง (fuel subsidy) และการใช้กองทุนตอบสนองฉุกเฉิน (Quick Response Fund) มูลค่า 1 พันล้านเปโซ (P1 billion) เพื่อให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติม

โดยสรุป มาตรการกำหนดเพดานราคาข้าวนำเข้าครั้งนี้สะท้อนถึงความพยายามของภาครัฐฟิลิปปินส์ (Philippines) ในการควบคุมค่าครองชีพ (cost of living) และรักษาเสถียรภาพด้านราคาอาหาร (food price stability) ท่ามกลางภาวะราคาข้าวที่ปรับตัวสูงขึ้นในตลาดภายในประเทศ ขณะเดียวกันยังต้องบริหารสมดุลระหว่างการคุ้มครองผู้บริโภคและการดูแลภาคการผลิตอย่างรอบด้านในเชิงนโยบายเศรษฐกิจเกษตร (agricultural economics policy)

สำนักอุตสาหกรรมพืช (Bureau of Plant Industry : BPI) รายงานว่า ในปี 2569 (ข้อมูล ณ วันที่ 26 มีนาคม 2569) ฟิลิปปินส์นำเข้าข้าว 1,168,736.05 ตัน (ใช้ใบอนุญาต SPSIC จำนวน 1,015 ใบ) เพิ่มขึ้นประมาณ 27.3% เมื่อเทียบกับ 917,855 ตัน (ใช้ใบอนุญาต SPSIC จำนวน 1,312 ใบ) ในช่วงเดียวกันของปี 2568 ดังนี้

- เดือนมกราคม 2569 มีการนำเข้าจำนวน 386,567.50 ตัน (ใช้ใบอนุญาต SPSIC จำนวน 251 ใบ) เพิ่มขึ้นประมาณ 38.1% เมื่อเทียบกับ 279,940.69 ตัน (ใช้ใบอนุญาต SPSIC จำนวน 425 ใบ) ในช่วงเดียวกันของปี 2568
- เดือนกุมภาพันธ์ 2569 มีการนำเข้าจำนวน 442,839.49 ตัน (ใช้ใบอนุญาต SPSIC จำนวน 419 ใบ) เพิ่มขึ้นประมาณ 63.5% เมื่อเทียบกับ 270,796.22 ตัน (ใช้ใบอนุญาต SPSIC จำนวน 382 ใบ) ในช่วงเดียวกันของปี 2568
- เดือนมีนาคม 2569 (ข้อมูล ณ วันที่ 26 มีนาคม 2569) มีการนำเข้าจำนวน 339,329.06 ตัน (ใช้ใบอนุญาต SPSIC จำนวน 345 ใบ) ลดลงประมาณ 7.6% เมื่อเทียบกับ 367,117.72 ตัน (ใช้ใบอนุญาต SPSIC จำนวน 505 ใบ) ในช่วงเดียวกันของปี 2568

ข้อมูล ณ วันที่ 26 มีนาคม 2569 ฟิลิปปินส์นำเข้าจากประเทศเวียดนามมากที่สุดจำนวนประมาณ 982,650.67 ตัน (สัดส่วน 84.1% ของการนำเข้าข้าวทั้งหมด) ตามด้วยไทยจำนวน 95,391.42 ตัน (สัดส่วน 8.2%)

เมียนมาจำนวน 66,717.15 ตัน (สัดส่วน 5.7%) กัมพูชา 20,650 ตัน (สัดส่วน 1.8%) อินเดีย 1,277.45 ตัน (สัดส่วน 0.1%) ปากีสถาน 1,646 ตัน (สัดส่วน 0.2%) เกาหลีใต้ 400 ตัน และอิตาลี 3.36 ตัน

สำนักอุตสาหกรรมพืช (BPI) รายงานว่า การออกใบอนุญาตรับรองด้านสุขลักษณะและสุขอนามัยพืช (Sanitary and Phyto-sanitary Import Clearance; SPSIC) ในปี 2569 (ข้อมูล ณ วันที่ 26 มีนาคม 2569) มีจำนวนรวม 1,339 ใบ เพื่อนำเข้าข้าวจำนวน 1,306,855.92 ตัน ดังนี้

- เดือนมกราคม 2569 มีการออกใบอนุญาตรับรองด้านสุขลักษณะและสุขอนามัยพืช (SPSIC) จำนวน 453 ใบ เพื่อนำเข้าข้าวจำนวน 484,060.91 ตัน
- เดือนกุมภาพันธ์ 2569 มีการออกใบอนุญาตรับรองด้านสุขลักษณะและสุขอนามัยพืช (SPSIC) จำนวน 489 ใบ เพื่อนำเข้าข้าวจำนวน 497,179.98 ตัน
- เดือนมีนาคม 2569 (ข้อมูล ณ วันที่ 26 มีนาคม 2569) มีการออกใบอนุญาตรับรองด้านสุขลักษณะและสุขอนามัยพืช (SPSIC) จำนวน 397 ใบ เพื่อนำเข้าข้าวจำนวน 325,615.03 ตัน

สำนักข่าว The Philippine Star รายงานว่า ฟิลิปปินส์กำลังเผชิญความท้าทายด้านตลาดข้าว เนื่องจากผู้บริโภคมีแนวโน้มหันไปเลือกบริโภคข้าวนำเข้าเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ข้าวที่ผลิตในประเทศสูญเสียความสามารถในการแข่งขันในตลาดภายในประเทศ โดยนาย Francisco Tiu Laurel Jr. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรของฟิลิปปินส์ ได้กล่าวถึงประเด็นดังกล่าว

นาย Francisco Tiu Laurel Jr. กล่าวในงาน 2026 Agriculture and Food Security Summit ซึ่งจัดโดย Makati Business Club ว่าปัญหาคือ ข้าวนำเข้ากลายเป็นตัวเลือกหลักของผู้บริโภคในปัจจุบัน ไม่ใช่ข้าวที่ผลิตในประเทศ

ภายหลังการยกเลิกมาตรการห้ามนำเข้าข้าวเป็นระยะเวลา 4 เดือน รัฐบาลได้กลับมาดำเนินการนำเข้าข้าวอีกครั้ง โดยขณะนี้มีส่วนจำหน่ายในบางพื้นที่ของ Metro Manila แล้ว ซึ่งข้าวนำเข้าที่มีราคาจำหน่ายอยู่ในช่วง 43-48 เปโซต่อกิโลกรัม มีแนวโน้มจะขยายการกระจายสินค้าไปยังเมืองสำคัญอื่นๆ นอกเหนือจากเกาะ Luzon

นาย Francisco Tiu Laurel Jr. กล่าวเพิ่มเติมว่า ฟิลิปปินส์กำลังสูญเสียส่วนแบ่งทางการตลาดให้กับข้าวที่นำเข้า โดยที่กระทรวงเกษตรสามารถทำได้เพียงขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการให้นำเข้าในปริมาณที่เหมาะสมเท่านั้น

ด้านสหพันธ์เกษตรกรอิสระ (Federation of Free Farmers (FFF)) มองว่า ภาครัฐมีส่วนสำคัญต่อการเพิ่มขึ้นของความนิยมข้าวนำเข้า โดยนาย Raul Montemayor ผู้จัดการระดับชาติขององค์กร ระบุว่า ภาครัฐเป็นส่วนหนึ่งของปัญหา จากการส่งเสริมการนำเข้าผ่านการปรับลดภาษีนำเข้า และการขาดมาตรการจัดการกับผู้ค้าฉวยโอกาส

ที่มา *Oryza.com*

อินโดนีเซีย

รายงานจากสำนักข่าว Jakarta Globe ระบุว่า ปริมาณสำรองข้าวภาครัฐของอินโดนีเซียได้เพิ่มขึ้นแตะระดับสูงสุดเป็นประวัติการณ์ที่ 4.3 ล้านตัน ณ เดือนมีนาคม 2026 ซึ่งนับเป็นระดับสต็อกสูงที่สุดเท่าที่เคยมีการบันทึกในประเทศ

การเพิ่มขึ้นดังกล่าวสะท้อนถึงนโยบายเชิงรุกของภาครัฐในการเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ผ่านการเร่งจัดซื้อข้าวภายในประเทศจากเกษตรกรท้องถิ่นในสัดส่วนที่มากขึ้น โดยเฉพาะบทบาทของหน่วยงานโลจิสติกส์ของรัฐอย่าง Bulog ที่เข้ามาดำเนินการรับซื้อผลผลิตข้าวในช่วงฤดูเก็บเกี่ยวอย่างเข้มข้น

ปัจจัยสนับสนุนสำคัญที่ทำให้การสะสมสต็อกเป็นไปอย่างรวดเร็ว ได้แก่ ระดับผลผลิตที่อยู่ในเกณฑ์ดี ควบคู่กับมาตรการภาครัฐที่เอื้อต่อภาคเกษตร อาทิ การกำหนดราคาซื้อที่สูงขึ้น และการยกระดับการสนับสนุนเกษตรกร ซึ่งส่งผลให้การสะสมสต็อกข้าวในปีนี้อาจเป็นไปได้รวดเร็วกว่าช่วงที่ผ่านมาอย่างมีนัยสำคัญ

ปริมาณสำรองข้าวในระดับสูงดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์หลายประการ ได้แก่ การใช้เป็นกลไกในการรักษาเสถียรภาพของราคาข้าวภายในประเทศ การประกันความเพียงพอของอุปทานสำหรับโครงการช่วยเหลือด้านอาหาร และการเสริมศักยภาพของประเทศในการรับมือกับความผันผวนของตลาดโลกหรือภาวะช็อกด้านอุปทานที่อาจเกิดขึ้น

นอกจากนี้ ความสำเร็จในการสะสมสต็อกข้าวในระดับสูงยังสะท้อนถึงความเชื่อมั่นที่เพิ่มขึ้นของอินโดนีเซีย (Indonesia) ต่อยุทธศาสตร์การพึ่งพาตนเองด้านอาหาร (food self-sufficiency) โดยการมีปริมาณสำรองที่เพียงพอไม่เพียงช่วยรองรับความต้องการภายในประเทศ แต่ยังเปิดโอกาสให้ประเทศสามารถพิจารณาขยายสู่การส่งออกได้ในอนาคต หากยังคงมีผลผลิตส่วนเกินอย่างต่อเนื่อง

สำนักข่าว ANTARA รายงานว่า กระทรวงเกษตรของอินโดนีเซียร่วมกับจังหวัดชวาตะวันตก (West Java Provincial Government) ได้ดำเนินมาตรการเชิงป้องกันเพื่อให้การผลิตข้าวยังคงอยู่ในระดับที่เหมาะสม รองรับฤดูแล้งที่คาดว่าจะเกิดขึ้นระหว่างเดือนเมษายนถึงตุลาคม 2569

นายอันดี อัมราน สุไลมาน (Andi Amran Sulaiman) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร ระบุในแถลงการณ์ว่า มาตรการดังกล่าวมุ่งเน้นการเสริมสร้างความพร้อมด้านแหล่งน้ำและการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ เพื่อรักษาระดับการผลิตข้าวให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม และสร้างความมั่นคงด้านอุปทานอาหาร

จังหวัดชวาตะวันตก ซึ่งมีพื้นที่นาข้าวประมาณ 900,772 เฮกตาร์ ถือเป็นหนึ่งในฐานสำรองอาหารสำคัญของประเทศ และมีบทบาทเชิงยุทธศาสตร์ในการรักษาเสถียรภาพการผลิตข้าวในระดับชาติ

ทั้งนี้ สำนักงานวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติอินโดนีเซีย (National Research and Innovation Agency: BRIN) คาดการณ์ว่า ฤดูแล้งในปีนี้อาจยาวนานและรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่ทางตะวันตกและตอนใต้ของประเทศ

เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ดังกล่าว กระทรวงเกษตรได้ร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดำเนินมาตรการเชิงรุกหลายประการ อาทิ การเสริมสร้างโครงข่ายชลประทานทางการเกษตร การเพิ่มประสิทธิภาพระบบสูบน้ำ และการใช้ประโยชน์ที่ดินนอกพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้ดำเนินโครงการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวแก่เกษตรกร เพื่อรักษาระดับผลิตภาพภายใต้แรงกดดันจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

นายสุไลมานเน้นย้ำว่า รัฐบาลได้เตรียมมาตรการอย่างรอบด้านเพื่อรับมือฤดูแล้ง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบชลประทานและระบบสูบน้ำ เพื่อประกันความเพียงพอของน้ำสำหรับภาคการเกษตร โดยกล่าวว่า น้ำเป็นปัจจัยสำคัญ ดังนั้นการเสริมสร้างระบบชลประทาน การพัฒนาระบบสูบน้ำ และการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์จำเป็นต้องดำเนินควบคู่กัน เพื่อให้เกษตรกรสามารถรักษาระดับการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านการทำงานอย่างบูรณาการ

รัฐมนตรีฯ แสดงความหวังว่า ความพร้อมด้านน้ำเพื่อการเกษตรจะได้รับการรักษาไว้ ส่งผลให้การผลิตและผลิตภาพข้าวในจังหวัดชวาตะวันตกสามารถคงอยู่ หรือแม้กระทั่งปรับตัวดีขึ้น แม้ต้องเผชิญกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เพื่อสนับสนุนความมั่นคงทางอาหาร รัฐบาลอินโดนีเซียยังได้ดำเนินการปฏิรูปภาคการเกษตรครั้งสำคัญ โดยการออกกฎระเบียบระดับประธานาธิบดีจำนวน 13 ฉบับในภาคการเกษตร และยกเลิกกฎระเบียบภายในหน่วยงานประมาณ 500 ฉบับ ที่ถูกมองว่าเป็นอุปสรรคต่อการเร่งรัดโครงการพัฒนาเกษตรกรรมของประเทศ

สำนักข่าว Bernama รายงานว่า รัฐบาลอินโดนีเซีย (Indonesia) ได้เร่งดำเนินมาตรการเสริมสร้างคลังสำรองอาหารแห่งชาติ เพื่อเตรียมรับมือกับปรากฏการณ์เอลนีโญ (El Niño) ที่คาดว่าจะมีความรุนแรงสูงและอาจยืดเยื้อ เริ่มตั้งแต่เดือนเมษายน 2569 เป็นต้นไป โดยมีเป้าหมายเพื่อรักษาเสถียรภาพด้านอุปทานอาหารและควบคุมระดับราคา ท่ามกลางความเสี่ยงจากภาวะภัยแล้งระยะยาว

รายงานระบุว่า ปรากฏการณ์ดังกล่าว ซึ่งได้รับการขนานนามในประเทศว่า “ก๊อดซิลลา เอลนีโญ” (Godzilla El Niño) อาจทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นจากภาวะดัชนีไดโพลมหาสมุทรอินเดียเป็นบวก (positive Indian Ocean Dipole) และอาจส่งผลให้ฤดูแล้งของอินโดนีเซีย (Indonesia) ยาวนานและแห้งแล้งมากกว่าปกติ ตามการประเมินของสำนักงานวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (National Research and Innovation Agency)

ด้านสำนักงานอาหารแห่งชาติ (National Food Agency (Bapanas)) โดยนาย Gusti Ketut Astawa รองฝ่ายความพร้อมด้านอาหารและเสถียรภาพราคา เปิดเผยว่า ปริมาณสำรองสินค้าอาหารหลักยังคงอยู่ในระดับเพียงพอ โดยเฉพาะสินค้าที่บริหารจัดการโดยรัฐวิสาหกิจ อาทิ Perum Bulog (Bulog) และ ID FOOD ซึ่งข้าวยังคงเป็นสินค้าหลักที่มีสัดส่วนมากที่สุดในคลังสำรอง

ทั้งนี้ I Gusti Ketut Astawa ระบุว่า การคาดการณ์ถึงปรากฏการณ์ “ก๊อดซิลลา เอลนีโญ” (Godzilla El Niño) ได้กลายเป็นประเด็นที่รัฐบาลให้ความสำคัญอย่างยิ่ง และได้มีการดำเนินมาตรการเชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของคลังสำรองอาหาร ตามข้อสั่งการของนาย Andi Amran Sulaiman หัวหน้าหน่วยงาน Bapanas

เขากล่าวว่า รัฐบาลมุ่งมั่นเสริมสร้างความมั่นคงของคลังสำรองอาหารภาครัฐ เพื่อให้สามารถกระจายสินค้าได้อย่างทันทั่วถึงเมื่อมีความจำเป็น เพื่อบรรเทาผลกระทบต่อประชาชน

ในด้านปริมาณสำรองข้าว Perum Bulog (Bulog) มีปริมาณอยู่ที่ 4.08 ล้านตัน ณ วันที่ 25 มีนาคม 2026 เพิ่มขึ้น 77.8% เมื่อเทียบกับ 2.29 ล้านตัน ณ สิ้นเดือนมีนาคมของปีก่อนหน้า

นอกจากข้าวแล้ว รัฐบาลยังได้เพิ่มระดับสำรองสินค้าอาหารอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ข้าวโพด (corn) น้ำมันปรุงอาหาร (cooking oil) น้ำตาล (sugar) เนื้อวัวหรือเนื้อควาย (beef or buffalo meat) เนื้อไก่ (chicken) และไข่ (eggs)

โดย I Gusti Ketut Astawa ระบุว่า แหล่งอุปทานส่วนใหญ่มาจากการผลิตภายในประเทศ (domestic production) เนื่องจาก Perum Bulog (Bulog) ได้ดำเนินการจัดซื้อข้าวเทียบเท่า (rice-equivalent procurement) ตั้งแต่ต้นปี 2026 จนถึงปัจจุบันรวมปริมาณ 1.24 ล้านตัน

ในรายละเอียด ปริมาณสำรองข้าวโพดอยู่ที่ประมาณ 144,000 ตัน โดยมีการจัดซื้อภายในประเทศในปีนี้จำนวน 101,960 ตัน ขณะที่น้ำมันปรุงอาหารมีปริมาณสำรอง 95,000 กิโลลิตร และน้ำตาลอยู่ที่ 50,000 ตัน

สำหรับเนื้อวัวหรือเนื้อควายและเนื้อไก่ มีปริมาณสำรองอยู่ที่ 11,000 ตัน และ 39 ตัน ตามลำดับ ซึ่งส่วนใหญ่บริหารจัดการโดย ID FOOD ขณะที่ไม่มีปริมาณสำรอง 62 ตัน และอยู่ภายใต้การบริหารของ Perum Bulog

โดยสรุป มาตรการดังกล่าวสะท้อนถึงแนวทางเชิงรุกของรัฐบาลอินโดนีเซีย (Indonesia) ในการเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร (food security) และการบริหารจัดการความเสี่ยงจากสภาพภูมิอากาศ (climate risk management) อย่างเป็นระบบ เพื่อรองรับผลกระทบจากภาวะเอลนีโญที่อาจรุนแรงและยืดเยื้อในระยะข้างหน้า ที่มา *Oryza.com*

ญี่ปุ่น

รายงานจากสำนักข่าว The Japan Times อ้างอิงจากรายงานล่าสุดของภาคอุตสาหกรรม ระบุว่า ผลผลิตข้าวหลักของประเทศญี่ปุ่น คาดว่าจะลดลงในปี 2569 หลังจากที่มีการฟื้นตัวในปีที่ผ่านมา

โดยคาดการณ์ว่าผลผลิตข้าวของประเทศอยู่ที่ประมาณ 7.11 ล้านตันในปี 2569 ลดลงราว 370,000 ตัน เมื่อเทียบกับระดับของปี 2568 ซึ่งการลดลงนี้เกิดขึ้นหลังจากผลผลิตในปี 2568 ที่ค่อนข้างสูงอยู่ที่ประมาณ 7.4-7.48 ล้านตัน เนื่องจากการขยายพื้นที่เพาะปลูกเพื่อรองรับการขาดแคลนอุปทานและราคาสูงในช่วงก่อนหน้านี้

การลดลงที่คาดการณ์นี้ส่วนใหญ่เกิดจากนโยบายของรัฐบาล รัฐบาลญี่ปุ่น (Government of Japan) ที่กลับมาใช้แนวทาง “การผลิตตามความต้องการ” (demand-based production) โดยมีวัตถุประสงค์จำกัดปริมาณการผลิตเพื่อหลีกเลี่ยงภาวะอุปทานล้นตลาดและรักษาเสถียรภาพราคา นโยบายดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางเกษตรกรรมระยะยาวที่สนับสนุนการจำกัดพื้นที่ปลูกข้าวเพื่อรักษารายได้ของเกษตรกร แม้ว่าจะส่งผลให้ปริมาณข้าวในตลาดตึงตัว

ในเวลาเดียวกัน ปัจจัยเชิงโครงสร้างและสิ่งแวดล้อมยังคงส่งผลกระทบต่อภาคข้าวของญี่ปุ่น โดยอุณหภูมิสูงสุดขีดและสภาพอากาศแปรปรวนส่งผลให้ผลผลิตลดลงในหลายฤดูกาลที่ผ่านมา ขณะเดียวกันประชากรเกษตรกรสูงวัยและปัญหาการขาดแคลนแรงงานก็ลดความสามารถในการผลิต

แม้ว่าผลผลิตจะลดลง แต่ความต้องการยังคงค่อนข้างคงที่ที่ประมาณ 7 ล้านตันต่อปี ส่วนหนึ่งได้รับการสนับสนุนจากภาคการท่องเที่ยวและแนวโน้มการบริโภค อย่างไรก็ตาม อุปทานที่ตึงตัวควบคู่กับข้อจำกัดเชิงนโยบายส่งผลให้ราคาข้าวยังคงอยู่ในระดับสูง ซึ่งสร้างแรงกดดันต่อผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การลดลงของผลผลิตข้าวของญี่ปุ่นในปี 2569 ไม่ใช่เพียงผลจากสภาพอากาศหรือแรงกดดันเท่านั้น แต่เป็นผลรวมจากนโยบายรัฐบาล ความท้าทายด้านประชากร และแรงกดดันจากสภาพภูมิอากาศ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ยังคงกำหนดแนวโน้มของอุตสาหกรรมข้าวของประเทศต่อไป

ตามรายงานของสำนักข่าว Nippon ระบุว่าราคาข้าวขายปลีกในญี่ปุ่นปรับตัวลดลงต่ำกว่า 4,000 เยน (ประมาณ 25.4 ดอลลาร์สหรัฐ) ต่อขนาดบรรจุ 5 กิโลกรัม เป็นครั้งแรกในรอบประมาณ 7 เดือน สะท้อนถึงการผ่อนคลายของแรงกดดันในตลาดอย่างต่อเนื่อง

ในสัปดาห์สิ้นสุดวันที่ 15 มีนาคม 2569 ราคาข้าวเฉลี่ยในซูเปอร์มาร์เก็ตลดลง 33 เยน มาอยู่ที่ 3,980 เยน (ประมาณ 25.3 ดอลลาร์สหรัฐ) นับเป็นการปรับลดลงต่อเนื่องเป็นสัปดาห์ที่ 5 ติดต่อกัน

การปรับตัวลดลงของราคาส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากภาวะอุปทานส่วนเกิน ภายหลังจากผลผลิตข้าวในปี 2025 อยู่ในระดับสูงและมากกว่าความต้องการ ส่งผลให้สมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานอ่อนตัวลง ขณะเดียวกันปัจจัยที่เคยผลักดันให้ราคาปรับตัวสูงขึ้นก่อนหน้านี้ เช่น การจ่ายเงินล่วงหน้าในระดับสูงจากสหกรณ์การเกษตรให้แก่เกษตรกร เริ่มลดบทบาทลง อีกทั้งผลจากการระบายสต็อกข้าวของภาครัฐในช่วงที่ผ่านมา ก็มีส่วนช่วยให้ตลาดมีเสถียรภาพมากขึ้น

เมื่อพิจารณาแนวโน้มราคา พบว่าข้าวผสม (blended rice) ปรับตัวลดลงมากกว่า โดยลดลง 54 เยน เหลือ 3,701 เยน (ประมาณ 23.5 ดอลลาร์สหรัฐ) ขณะที่ข้าวมีแบรนด์ (brand rice) รวมถึงผลผลิตปี 2025 ลดลง 25 เยน มาอยู่ที่ 4,089 เยน (ประมาณ 26.0 ดอลลาร์สหรัฐ)

โดยภาพรวม ตลาดข้าวของญี่ปุ่นกำลังก้าวเข้าสู่ช่วงที่มีความผันผวนมากขึ้น โดยราคามีแนวโน้มปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่อง ภายใต้ภาวะอุปทานที่อยู่ในระดับเพียงพอและเกินความต้องการในตลาด
ที่มา Oryza.com

เกาหลีใต้

ตามประกาศบนเว็บไซต์ของ องค์การการค้าเกษตร ประมง และอาหารของเกาหลีใต้ (Korea Agro-Fisheries & Food Trade Corporation: KAFTC) ระบุว่า หน่วยงานดังกล่าวได้ตกลงซื้อข้าวกล้อง (neutral variety brown grain rice) ปริมาณ 11,110 ตัน ซึ่งมีแหล่งนำเข้าจากสาธารณรัฐประชาชนจีน (China) โดยการซื้อครั้งนี้ดำเนินการผ่านการประมูลระหว่างประเทศที่ปิดรับข้อเสนอเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2569 โดยบริษัท Shinsong Industry Co., Ltd. (Shinsong Industry Co., Ltd.) เป็นผู้ชนะการประมูล

หน่วยงานได้จัดซื้อข้าวจำนวน 2 ชุด ชุดละ 5,555 ตัน โดยมีราคาซื้อเฉลี่ยอยู่ที่ 820.91 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน สำหรับแต่ละชุดการจัดซื้อ

ผลการประมูลดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการประมูลข้าวภายใต้โควตาภาษี (Tariff Rate Quota: TRQ) ครั้งแรกประจำปี 2026 โดยในเบื้องต้น องค์การการค้าเกษตร ประมง และอาหารของเกาหลีใต้ (KAFTC) มีเป้าหมายจัดซื้อข้าวรวมทั้งสิ้น 74,382 ตัน ภายใต้การประมูลครั้งนี้ ทั้งนี้ สำนักข่าว Oryza ได้รายงานข่าวเกี่ยวกับการประมูลดังกล่าวตั้งแต่วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2026

ประกาศผลการประมูลอย่างเป็นทางการสามารถดูเพิ่มเติมได้จากเว็บไซต์ของหน่วยงานข้างต้น <https://www.at.or.kr/article/apko363300/view.action?articleId=51941&at.condition.currentPage=5>
ที่มา Oryza.com

อินเดีย

ในสัปดาห์ที่ผ่านมา ราคาข้าวปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่องเนื่องจากค่าเงินรูปีอ่อนค่าลงเป็นประวัติการณ์ และความต้องการในตลาดซบเซาอันเนื่องมาจากต้นทุนการขนส่งที่สูง โดยข้าวหนึ่ง 5% ของอินเดีย มีราคาเสนอขายอยู่ที่ 343-350 ดอลลาร์สหรัฐต่อตันในสัปดาห์นี้ ลดลงจาก 348-353 ดอลลาร์สหรัฐต่อตันในสัปดาห์ที่แล้ว ส่วนข้าวขาว 5% มีราคาเสนอขายอยู่ที่ 342-348 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน ลดลงจากระดับ 344-350 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน เมื่อสัปดาห์ที่แล้ว

ตัวแทนจากบริษัทส่งออกแห่งหนึ่งในนิวเดลีกล่าวว่า ขณะนี้ลูกค้ากำลังรอให้ค่าขนส่งลดลง เนื่องจากพวกเขามีสินค้าคงคลังจากการนำเข้าเพียงพอแล้วในช่วงหลายเดือนที่ผ่านมา

ในขณะเดียวกัน ในบังกลาเทศ ราคาข้าวในประเทศยังคงสูงอยู่ แม้ว่าผลผลิตจะดีและมีปริมาณสำรองเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ราคาข้าวหอมยังคงมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเนื่องจากความต้องการที่เพิ่มสูงขึ้นก่อนเทศกาลอีดิลฟิตรี เพื่อควบคุมตลาด รัฐบาล บังกลาเทศได้เพิ่มความพยายามในการจัดซื้อและอนุญาตให้บริษัทเอกชนเข้าร่วมในการนำเข้าข้าวได้

รายงานจากสำนักข่าว Bloomberg ระบุว่า มาตรการเชิงรุกของอินเดีย เพื่อสกัดการเก็งกำไรในตลาดเงินตราต่างประเทศยังไม่สามารถสร้างเสถียรภาพให้กับค่าเงินรูปีได้อย่างยั่งยืน โดยค่าเงินรูปีได้ปรับตัวลดลงจากรดับที่แข็งค่าขึ้นในช่วงต้นวัน ก่อนจะอ่อนค่าลงแตะระดับต่ำสุดครั้งใหม่ที่ 95.21 รูปีต่อดอลลาร์สหรัฐ ณ สิ้นสุดการซื้อขายในวันที่ 30 มีนาคม 2569

แม้ว่าธนาคารกลางอินเดีย (Reserve Bank of India: RBI) จะกำหนดเพดานสถานะเงินตราต่างประเทศสุทธิรายวันของธนาคารพาณิชย์ไว้ที่ 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่มูลค่าของเงินรูปียังคงอ่อนค่าลง ท่ามกลางความต้องการเงินดอลลาร์สหรัฐที่อยู่ในระดับสูงจากผู้นำเข้าน้ำมัน และแรงกดดันจากปัจจัยภายนอกที่ยังคงดำรงอยู่อย่างต่อเนื่อง

นับตั้งแต่เกิดความขัดแย้งในอิหร่าน ค่าเงินรูปีได้อ่อนค่าลงแล้วประมาณร้อยละ 4 ส่งผลให้กลายเป็นสกุลเงินที่มีผลการดำเนินงานอ่อนแอที่สุดในภูมิภาคเอเชียในปีนี้ ทั้งนี้ ราคาน้ำมันดิบที่อยู่ในระดับสูงมากกว่า 110 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล กำลังสร้างแรงกดดันต่อดุลการค้าของอินเดียและแนวโน้มเงินเฟ้อ ขณะเดียวกัน นักลงทุนต่างชาติได้ทยอยถอนเงินลงทุนออกจากตลาดหุ้นและพันธบัตรเป็นมูลค่าหลายพันล้านดอลลาร์สหรัฐ

ผู้เข้าร่วมตลาดให้ความเห็นว่า มาตรการของธนาคารกลางอินเดียมีผลในการลดสภาพคล่องในตลาดและความต้องการรับความเสี่ยง (risk appetite) ของนักลงทุน แต่ยังไม่สามารถแก้ไขแรงกดดันเชิงโครงสร้างในระบบเศรษฐกิจได้อย่างแท้จริง นักวิเคราะห์เตือนว่า หากราคาน้ำมันยังคงอยู่ในระดับสูงต่อเนื่องและความไม่แน่นอนทางภูมิรัฐศาสตร์ยังคงยืดเยื้อ ค่าเงินรูปีอาจอ่อนค่าลงเข้าใกล้ระดับ 100 รูปีต่อดอลลาร์สหรัฐเร็วกว่าที่คาดการณ์ไว้

แม้ว่าธนาคารกลางอินเดีย (Reserve Bank of India: RBI) จะมีเป้าหมายผลักดันให้ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้จัดหาเงินดอลลาร์เข้าสู่ตลาดแทนการพึ่งพาการแทรกแซงโดยตรงจากธนาคารกลาง แต่ยังคงมีข้อกังวลเกี่ยวกับความยั่งยืนของยุทธศาสตร์ดังกล่าว โดยเฉพาะในบริบทที่ทุนสำรองเงินตราต่างประเทศของประเทศเริ่มปรับตัวลดลง และธนาคารพาณิชย์อาจเผชิญความเสี่ยงจากการปิดสถานะการลงทุนขนาดใหญ่ (unwinding positions) ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลขาดทุนในอนาคต

สำนักข่าว Big Mint รายงานว่า ท่าเรือากีนาดา (Kakinada Port) เป็นศูนย์กลางการส่งออกข้าวของอินเดีย ท่ามกลางกระแสการขนส่งที่ยังคงแข็งแกร่ง โดยมีข้าวหนึ่งพันธุ์ IR64 (Parboiled) และข้าวขาวครองสัดส่วนหลักของการส่งออก ขณะที่กลุ่มบริษัทการค้ารายใหญ่มีบทบาทนำในการส่งออก ท่ามกลางอุปสงค์ที่แข็งแกร่งจากทวีปแอฟริกา

กิจกรรมการส่งออกข้าวของประเทศอินเดียยังคงกระจุกตัวอย่างมีนัยสำคัญที่ท่าเรือากีนาดา (Kakinada Port) ซึ่งยังคงทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางหลักในการขนส่งสินค้า โดยได้รับแรงหนุนจากปริมาณคำสั่งซื้อที่อยู่ในกระบวนการ (shipment pipeline) ในระดับสูง และความต้องการอย่างต่อเนื่องจากตลาดในทวีปแอฟริกา (Africa)

ท่าเรือากีนาดา (Kakinada Port) มีปริมาณการจัดการข้าวรวมทั้งสิ้น 719,250 ตัน โดยได้รับแรงขับเคลื่อนหลักจากข้าวกลุ่มที่ไม่ใช่บาสมาติ (non-basmati) อาทิ ข้าวหนึ่ง IR64 ความชื้นต่ำระดับ 5% (IR64 5% Parboiled: PB), ข้าวขาว 100% (100% White Rice: WR) และข้าวขาว 20% (20% WR) ทั้งนี้ ข้าวสายพันธุ์ IR64 ยังคงเป็นสินค้าหลักในการส่งออก เนื่องจากมีราคาที่สามารถแข่งขันได้และได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในตลาดแอฟริกา และเอเชีย

แม้ว่าปริมาณข้าวที่มีการขนส่งออกจริงจะอยู่ที่ 235,450 ตัน แต่ยังมีปริมาณข้าวอีก 364,800 ตันที่อยู่ระหว่างรอการบรรทุกระหว่างจุดทอดสมอ (anchorage) สะท้อนถึงปริมาณสินค้าที่อยู่ในกระบวนการขนส่งจำนวน

มาก นอกจากนี้ ยังมีปริมาณสินค้าที่คาดว่าจะเข้ามาเพิ่มเติมอีก 119,000 ตัน ซึ่งบ่งชี้ถึงแนวโน้มการส่งออกที่ยังคงมีความต่อเนื่อง

โครงสร้างของสินค้า (cargo mix) แสดงให้เห็นถึงความต้องการที่แข็งแกร่งทั้งในกลุ่มข้าวหนึ่งและข้าวขาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประเทศในแอฟริกาตะวันตก (West Africa) เช่น ประเทศเบนิน (Benin), ประเทศเซเนกัล (Senegal) และประเทศกินี (Guinea)

ทั้งนี้ กิจกรรมการส่งออกข้าวส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การควบคุมของบริษัทการค้ารายใหญ่และผู้ประกอบการที่มีห่วงโซ่อุปทานครบวงจร (integrated supply chain) โดยบริษัทชั้นนำ เช่น โอลแลม อกรี (Olam Agri), อดิทยา เบอร์ลา โกลบอล เทรดดิ้ง (Aditya Birla Global Trading), หลุยส์ เดรย์ฟัส คอมพานี (Louis Dreyfus Company: LDC) และ สัตยัม บาลาจี (Satyam Balajee) มีบทบาทอย่างโดดเด่นในหลายเที่ยวเรือ สะท้อนถึงระดับความเข้มข้นของตลาด (market concentration) ที่ค่อนข้างสูง ทั้งนี้ ภาคการส่งออกข้าวของอินเดีย (India) ขยับเคลื่อนโดยผู้ส่งออกรายใหญ่ที่มีเครือข่ายการจัดจำหน่ายระดับโลกและศักยภาพด้านการแปรรูปสินค้า

ในขณะที่ ท่าเรือกันดลา (Kandla Port) มีปริมาณการจัดการสินค้าอยู่ที่ 137,109 ตัน โดยส่วนใหญ่เป็นข้าวบรรจุกระสอบทั่วไป (generic bagged rice) และมีกิจกรรมการขนส่งในระดับปานกลางทั้งบริเวณท่าเทียบเรือ (berth) และจุดทอดสมอ (anchorage) ขณะที่ท่าเรือธรรมรา (Dhamra Port) และท่าเรือโคลกาตา (Kolkata Port) มีปริมาณการส่งออกค่อนข้างจำกัด โดยมีส่วนแบ่งเพียงเล็กน้อยต่อภาพรวมการส่งออกทั้งหมด

โดยสรุป การส่งออกข้าวของอินเดีย (India) ยังคงขยับเคลื่อนโดยท่าเรือชายฝั่งตะวันออกเป็นหลัก โดยมีข้าวหนึ่ง IR64 และข้าวขาวเป็นสินค้าหลักในการค้า การมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งของบริษัทการค้ารายใหญ่ รวมถึงปริมาณเรือที่อยู่ในกระบวนการขนส่งจำนวนมาก สะท้อนถึงแนวโน้มกิจกรรมการส่งออกที่ยังคงแข็งแกร่งในระยะอันใกล้

รายงานจากสำนักข่าว BigMint Bureau รายงานว่า ราคาข้าวส่งออกเผชิญแรงกดดันจากความขัดแย้งในอ่าวเปอร์เซียและค่าธรรมเนียมพิเศษที่เพิ่มขึ้น โดยราคาส่งออกไปแอฟริกาตะวันตก (West Africa) ท่ามกลางค่าระวางเรือที่สูงขึ้น ซึ่งความขัดแย้งในอ่าวเปอร์เซียและค่าธรรมเนียมพิเศษ (surcharges) ส่งผลกระทบต่อภาระขนส่งแบบคอนเทนเนอร์

ทั้งนี้ ณ วันที่ 25 มีนาคม 2569 ตลาดค่าระวางขนส่งข้าวเพื่อการส่งออกของอินเดียยังคงอยู่ภายใต้แรงกดดัน โดยอัตราค่าระวางขนส่งสินค้าจำนวนมากไปยังแอฟริกาตะวันตกยังคงทรงตัว และการขนส่งสินค้าทางตู้คอนเทนเนอร์ได้รับผลกระทบจากความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์และค่าธรรมเนียมเพิ่มเติมที่เพิ่มสูงขึ้น

ความเชื่อมั่นด้านการขนส่งสินค้าดีขึ้นเล็กน้อยเมื่อเทียบกับสัปดาห์ก่อนหน้า เนื่องจากปริมาณสินค้าที่ขนส่งคงที่และปริมาณเรือที่เพียงพอ แม้ว่าอัตราค่าระวางที่สูงจะยังคงจำกัดการทำสัญญาใหม่ก็ตาม ผู้เข้าร่วมตลาดรายหนึ่งกล่าวว่า ปัจจุบันผู้ส่งออกไม่มีสินค้าคงคลัง ส่วนใหญ่ถูกเก็บไว้โดยโรงงานผลิต นั่นเป็นเหตุผลที่ราคามีเสถียรภาพ แต่การทำสัญญาใหม่ในระดับค่าระวางปัจจุบันนั้นไม่คุ้มค่า

ผู้ประกอบการรายหนึ่งกล่าวว่า ผู้ส่งออกขณะนี้ไม่มีสต็อกมากนัก ส่วนใหญ่เก็บโดยโรงสี ดังนั้นราคาจึงทรงตัว แต่การทำสัญญาใหม่ที่ระดับค่าขนส่งปัจจุบันไม่คุ้มค่า ขณะที่ผู้ค้าอีกรายระบุว่า เมื่อค่าขนส่งคอนเทนเนอร์หรือแบบเทกอง (bulk) สูงขึ้น ราคาข้าวมักปรับลดลงตามความคาดหวังของผู้ซื้อ ซึ่งในช่วง 2-3 เดือนข้างหน้าอาจเป็นตลาดผู้ซื้อ (buyer's market) ขึ้นอยู่กับสถานการณ์

การขนส่งข้าวแบบคอนเทนเนอร์จากชายฝั่งตะวันตกของอินเดียได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง โดยเส้นทางไปยังอ่าวเปอร์เซียและตะวันออกกลางหลายเส้นทางถูกระงับหรือเปลี่ยนแปลง เนื่องจากความเสี่ยงทางภูมิรัฐศาสตร์

ผู้ค้าข้าวรายหนึ่งกล่าวว่า ไม่มีบริการตรงไปยังเมืองดัมมาม (Dammam) แม้แต่ยูมกาสร์ (Umm Qasr) และเจเบล อาลี (Jebel Ali) ต้องเปลี่ยนเป็นเส้นทางหลายรูปแบบ (multimodal) ขณะนี้สินค้าถูกส่งผ่านคอร์ฟักกัน (Khor Fakkan) ซึ่งกลายเป็นศูนย์กลางสำคัญนอกช่องแคบฮอร์มุซ (Strait of Hormuz)

นอกจากนี้ แหล่งข่าวรายงานว่าราคาค่าขนส่งเพิ่มขึ้นจาก General Rate Increase (GRI) 200 เหรียญสหรัฐ ค่าธรรมเนียมสงคราม (Emergency War Surcharge (EWS)) 180 เหรียญสหรัฐ และค่าธรรมเนียมสงครามเฉพาะเส้นทางอ่าวและตะวันออกกลาง 1,500–2,000 เหรียญสหรัฐ

ขณะที่โบรกเกอร์เรือกล่าวเพิ่มเติมว่า สำหรับตลาดตะวันออกไกลและอ่าว สถานการณ์ยิ่งแย่ขึ้น ขณะนี้เรามุ่งเน้นส่งออกไปยังสหรัฐฯ และยุโรปมากกว่า

ทางด้านผู้ส่งออกก็ระมัดระวังตัวมากขึ้น ท่ามกลางค่าขนส่งสูงและความไม่แน่นอนด้านการปฏิบัติการตลาดส่วนใหญ่หลีกเลี่ยงการทำสัญญาใหม่ โดยผู้ค้ารายหนึ่งกล่าวว่า ช่วงเวลานี้เหมาะสำหรับผู้เล่นบางราย แต่เราได้รับคำแนะนำให้เลื่อนการขายใหม่จนถึงต้นเดือนเมษายน การเน้นขณะนี้อยู่ที่การดำเนินงานสัญญาเดิม ขณะที่ผู้ค้าอีกรายระบุว่า ผู้ส่งออกไม่สามารถรับประกันราคาขนส่งที่สูงขึ้นได้ นี่คือเหตุผลที่การเคลื่อนย้ายสินค้าช้า

ความรู้สึกลงในตลาดค่าขนส่งข้าวส่งออกอินเดียคาดว่าจะยังอยู่ภายใต้แรงกดดันในระยะสั้น เนื่องจากความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์อย่างต่อเนื่อง ค่าธรรมเนียมสูง และความไม่แน่นอนบนเส้นทางอ่าวหลัก แม้การเปลี่ยนเส้นทางผ่านศูนย์กลางเช่น คอร์ฟักกัน จะช่วยให้การขนส่งเดินหน้าได้ แต่ต้นทุนโลจิสติกส์สูงและบริการจำกัดจะยังคงทำให้กิจกรรมการปิดสัญญาใหม่ (fixing activity) ชะลอตัว

รายงานจากสำนักข่าว BigMint Bureau ระบุว่า สถานการณ์การส่งออกข้าวขาว (Non-basmati rice) ของอินเดียยังคงเผชิญความล่าช้าอย่างมีนัยสำคัญ โดยข้อมูลล่าสุดระบุว่า จากปริมาณสินค้ารวม 660,550 ตันที่อยู่ระหว่างการติดตาม มีสัดส่วนเกือบ 83% ยังคงตักค้างอยู่บริเวณจุดทอดสมอเรือ (anchorage) สะท้อนถึงปริมาณสินค้าที่รอการเคลียร์ท่าและการจัดสรรเรือขนส่งในระดับสูง

ระดับสินค้าที่ตักค้างจำนวนมากดังกล่าวมีสาเหตุหลักมาจากความแออัดของท่าเรือ การกระจุกตัวของเรือ (vessel bunching) และลักษณะการขนส่งแบบเหมาลำ (bulk shipment) ที่มีการวางแผนเป็นรอบ ขณะที่ต้นทุนค่าระวางเรือที่ปรับตัวสูงขึ้นจากความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์เป็นเพียงปัจจัยกดดันรอง ไม่ใช่สาเหตุหลักของปัญหา

จนถึงปัจจุบัน มีการส่งออกสินค้าแล้วเพียง 1.7% ของปริมาณทั้งหมด โดยปลายทางหลักคือประเทศโซมาเลีย (Somalia) ซึ่งสะท้อนถึงความล่าช้าในการดำเนินการส่งมอบในรอบการค้าปัจจุบัน ขณะเดียวกัน ประมาณ 14% ของปริมาณสินค้ายังอยู่ในสถานะคาดว่าจะส่งออก (expected stage) บ่งชี้ถึงแนวโน้มการส่งออกในระยะข้างหน้าที่ยังคงมีความต่อเนื่อง

ในเชิงภูมิศาสตร์ ความต้องการจากภูมิภาคแอฟริกาตะวันตกยังคงมีบทบาทสำคัญ โดยประเทศต่าง ๆ เช่น เบนิน (Benin), กินี (Guinea), เซเนกัล (Senegal), โตโก (Togo), เซียร์ราลีโอน (Sierra Leone) และโกตดิวัวร์ (Ivory Coast) ครองสัดส่วนหลักของปริมาณสินค้าที่ตักค้างอยู่บริเวณจุดทอดสมอ ซึ่งยืนยันถึงการพึ่งพาข้าวจากอินเดียของภูมิภาคดังกล่าวในฐานะตลาดส่งออกหลัก

ในทางตรงกันข้าม การส่งออกไปยังบังคลาเทศยังคงมีปริมาณจำกัด โดยมีเพียงส่วนน้อยที่อยู่ในขั้นตอนเทียบท่า (berth) สะท้อนลักษณะการค้ำระยะสั้นหรือเชิงโอกาสในตลาดใกล้เคียง

โดยสรุป โครงสร้างการกระจายสินค้าส่งออกในปัจจุบันสะท้อนถึงอุปสงค์พื้นฐานที่ยังคงแข็งแกร่ง แต่มีข้อจำกัดด้านการดำเนินการส่งออก ส่งผลให้ปริมาณสินค้าจำนวนมากยังคงค้างอยู่ในระบบ หากสถานการณ์ด้านการจัดสรรเรือหรือการระบายสินค้าจากท่าเรือปรับตัวดีขึ้น อาจส่งผลให้ปริมาณการส่งออกเร่งตัวขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในระยะอันใกล้ โดยเฉพาะไปยังตลาดในภูมิภาคแอฟริกา

สำนักข่าว The Economic Times และ Rediff รายงานว่า รัฐบาลอินเดียกำลังพิจารณาปรับเปลี่ยนนโยบายครั้งสำคัญ เพื่อสนับสนุนโครงการผสมเอทานอลในน้ำมันเชื้อเพลิง (ethanol blending program) โดยมีแผนปรับทิศทางการใช้ปลายข้าวส่วนเกินจากองค์กรอาหารแห่งอินเดีย (Food Corporation of India) ไปยังภาคอุตสาหกรรมเอทานอล

ภายใต้ข้อเสนอเชิงนโยบายดังกล่าว สัดส่วนปลายข้าวที่จัดสรรผ่านระบบการกระจายสินค้าสาธารณะ (Public Distribution System: PDS) จะถูกปรับลดจากร้อยละ 25 เหลือร้อยละ 10 ซึ่งคาดว่าจะทำให้มีปริมาณปลายข้าวประมาณ 9 ล้านตันต่อปี ถูกปล่อยเข้าสู่ภาคการผลิตเอทานอล

การดำเนินนโยบายนี้เกิดขึ้นท่ามกลางสถานการณ์ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกที่ปรับตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้รัฐบาลอินเดีย (India) เร่งเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงานภายในประเทศ (energy security) และลดการพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิง โดยอินเดียสามารถบรรลุสัดส่วนการผสมเอทานอลในน้ำมันเบนซินที่ระดับร้อยละ 20 แล้วในปัจจุบัน เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญจากเพียงร้อยละ 1.5 ในปี 2013 ซึ่งก่อให้เกิดการประหยัดเงินตราต่างประเทศ (foreign exchange savings) และลดการนำเข้าน้ำมันดิบอย่างมีนัยสำคัญ

นโยบายดังกล่าวยังมีเป้าหมายเพื่อสร้างเสถียรภาพด้านวัตถุดิบ (feedstock) สำหรับโรงกลั่น (distilleries) ซึ่งที่ผ่านมาเผชิญความไม่แน่นอนจากความผันผวนของผลผลิตอ้อย (sugarcane output) และข้อจำกัดด้านการใช้ธัญพืชเป็นวัตถุดิบ โดยในระยะต่อไป รัฐบาลมีแผนยุติการจัดสรรข้าวสารทั้งเมล็ด (whole-grain rice) จากคลังสำรองของ Food Corporation of India ให้แก่โรงกลั่น และจะใช้ปลายข้าวเป็นวัตถุดิบหลักแทน

นอกจากนี้ ปลายข้าวส่วนเกินที่เกิดจากการปรับโครงสร้างระบบ PDS จะถูกนำออกประมูล (auction) ให้แก่ผู้ผลิตเอทานอลและอุตสาหกรรมอื่นๆ ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของห่วงโซ่อุปทาน (supply chain efficiency) โดยรวม

ในระยะข้างหน้า รัฐบาลอินเดียยังอยู่ระหว่างการพิจารณามาตรการเพิ่มเติม อาทิ การเพิ่มสัดส่วนการผสมเอทานอลให้สูงกว่าร้อยละ 20 การพัฒนาเชื้อเพลิงดีเซลผสมเอทานอล (ethanol-blended diesel) และการส่งเสริมการใช้ยานยนต์แบบเชื้อเพลิงยืดหยุ่น (flex-fuel vehicles)

โดยสรุป นโยบายดังกล่าวสะท้อนถึงความพยายามเชิงยุทธศาสตร์ของรัฐบาลอินเดีย (India) ในการเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน การรักษาเสถียรภาพของการผลิตเอทานอล และการบริหารจัดการสต็อกธัญพืชส่วนเกินอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับการคงไว้ซึ่งพันธกรณีด้านการกระจายอาหารเพื่อสาธารณะอย่างสมดุลและยั่งยืน

ขณะที่สำนักข่าว AGRIBUSINESS รายงานว่า รัฐบาลอินเดียกำลังดำเนินนโยบายครั้งใหญ่ โดยเตรียมปรับเส้นทางข้าวหักที่เกินความต้องการจากองค์กรอาหารแห่งอินเดีย (Food Corporation of India – FCI) ประมาณ 9 ล้านตันต่อปีไปสู่ภาคอุตสาหกรรมเอทานอล การปรับเส้นทางนี้ทำได้โดยลดสัดส่วนข้าวหักที่จัดจำหน่ายผ่านระบบ

อาหารสาธารณะ (Public Distribution System – PDS) จาก 25% เหลือ 10% เพื่อสร้างความมั่นคงของวัตถุดิบ สำหรับโรงกลั่นและเสริมความเป็นอิสระด้านพลังงานของประเทศ

ปัจจุบัน การผสมเอทานอลในน้ำมันเบนซินของอินเดียเพิ่มขึ้นเป็น 20% จากเพียง 1.5% เมื่อสิบปีก่อน นโยบายดังกล่าวช่วยประหยัดเงินตราต่างประเทศมากกว่า 1.63 แสนล้านรูปี (Rs 1.63 lakh crore) และลดการนำเข้าน้ำมันดิบ 277 แสนตันตั้งแต่ปี 2014 เมื่อราคาน้ำมันโลกปรับตัวสูงขึ้น รัฐบาลยังให้ความสำคัญกับเอทานอล ในฐานะตัวบัพเฟอร์เชิงยุทธศาสตร์ต่อความผันผวนภายนอก

แผนใหม่นี้จะยุติการส่งข้าวเมล็ดเต็มจากสต็อก FCI ไปยังโรงกลั่น โดยใช้ข้าวหักที่ได้จากการปรับโครงสร้าง PDS เป็นวัตถุดิบประจำปี โครงการนำร่องได้ทดสอบแล้วใน 5 รัฐและประสบความสำเร็จ รัฐบาลจะนำข้าวหักส่วนเกินไปประมวลให้ผู้ผลิตเอทานอล ผู้ผลิตอาหารสัตว์ และอุตสาหกรรมอื่น เพื่อใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาคการผลิตเอทานอลเผชิญปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ โดยเฉพาะในปีที่ผลผลิตอ้อยหรือข้าวต่ำ การรับประกันกระแสข้าวหักที่ต่อเนื่องจะช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับอุตสาหกรรมและลดความเสี่ยงจากปัจจัยภูมิอากาศ โรงกลั่นจึงถูกกระตุ้นให้เร่งการยกวัตถุดิบที่มีอยู่ เนื่องจากยังมีปริมาณข้าวหักจำนวนมากที่ไม่ได้ใช้งานแม้จะมีราคาพิเศษ

นอกจากการประกันวัตถุดิบแล้ว อินเดียกำลังพิจารณาการเพิ่มอัตราการผลิตเอทานอลให้สูงกว่า 20% ขยายการใช้เอทานอลในดีเซล และส่งเสริมยานพาหนะแบบ flex-fuel vehicles มาตรการเหล่านี้จะเพิ่มบทบาทของเอทานอลในพลังงานผสมของอินเดีย และลดการพึ่งพาน้ำมันดิบนำเข้า

ขณะที่ข้าวโพดกำลังได้รับการพัฒนาสำหรับใช้เป็นวัตถุดิบรอง โดยเฉพาะพันธุ์ที่ปลูกในพื้นที่ฝนตกตามธรรมชาติ (rain-fed) พันธุ์ผลผลิตสูงคาดว่าจะให้ผลผลิต 5-6 ตันต่อเฮกตาร์ มอบโอกาสใหม่ให้เกษตรกรและกระจายความเสี่ยงในซัพพลายเชนเอทานอล ปัจจุบันข้าวโพดและพืชธัญพืชอื่นคิดเป็น 40% ของเอทานอลทั้งหมดของอินเดีย

กำลังผลิตเอทานอลของอินเดียเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจาก 420 ล้านลิตรในปี 2013-14 เป็นเกือบ 2,000 ล้านลิตรในปัจจุบัน โดยเพิ่มอีก 650 ล้านลิตรใน 3 ปีที่ผ่านมา การเติบโตนี้สะท้อนถึงความมุ่งมั่นของประเทศในการสร้างระบบพลังงานที่ยั่งยืนและมีความยืดหยุ่น

ตามรายงานของ The Hindu Business Line ระบุว่า ประเทศจีนได้ปฏิเสธการนำเข้าข้าวขาวที่ไม่ใช่บาสมัติ (non-basmati rice) จากประเทศอินเดียจำนวน 3 ล็อต โดยอ้างว่าพบการปนเปื้อนของสิ่งดัดแปลงพันธุกรรม (Genetically Modified Organisms: GMOs) แม้ว่าสินค้าดังกล่าวจะผ่านการตรวจสอบและได้รับการรับรองว่าเป็นไปตามข้อกำหนดก่อนการส่งออกแล้วก็ตาม

เหตุการณ์ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความกังวลอย่างมีนัยสำคัญในหมู่ผู้ส่งออกของอินเดีย และถูกมองโดยผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมว่าอาจเป็นมาตรการเชิงกลยุทธ์ของประเทศจีน เพื่อสร้างอำนาจต่อรองในบริบทของพลวัตทางการค้าในปัจจุบัน

ปัจจุบัน ประเทศอินเดียยังไม่อนุญาตให้มีการเพาะปลูกพืชอาหารดัดแปลงพันธุกรรมในเชิงพาณิชย์ โดยมีเพียงฝ้ายเท่านั้นที่ได้รับอนุมัติให้ปลูกในลักษณะดังกล่าว ผู้ส่งออกยืนยันว่า ข้าวทั้งหมดที่ปลูกและส่งออกจากอินเดียเป็นข้าวที่ไม่ใช่ GMO โดยธรรมชาติ

ในกรณีนี้ สินค้าดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบและรับรองโดยสำนักงานในประเทศอินเดีย (India) ของบริษัท China Certification & Inspection Group (CCIC) แล้ว อย่างไรก็ตาม กลับถูกปฏิเสธโดยหน่วยงานศุลกากรของประเทศจีนเมื่อสินค้าถึงปลายทาง ส่งผลให้เกิดความสับสนและความไม่แน่นอนในหมู่ผู้ส่งออก

บริษัทที่ได้รับผลกระทบ อาทิ Shriram Food Industry ซึ่งตั้งอยู่ในเมืองนาคปุระ (Nagpur) ได้ยื่นเรื่องต่อหน่วยงานส่งเสริมการส่งออกผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและอาหารแปรรูป (Agricultural and Processed Food Products Export Development Authority (APEDA)) และสภาวิจัยการเกษตรแห่งอินเดีย (Indian Council of Agricultural Research (ICAR)) เพื่อขอให้มีการแทรกแซง

ผู้ส่งออกได้เรียกร้องให้ ICAR ออกเอกสารรับรองอย่างเป็นทางการว่าข้าวของอินเดียเป็นข้าวที่ไม่ใช่ GMO เนื่องจากการขาดเอกสารดังกล่าวถูกระบุว่าเป็นปัจจัยที่ทำให้กระบวนการตรวจสอบปล่อยสินค้าเกิดความล่าช้า และส่งผลกระทบต่อกระแสการค้า

ผู้เชี่ยวชาญด้านการค้าได้ตั้งข้อสังเกตว่า เหตุใดประเทศจีนจึงกำหนดให้ประเทศอินเดียต้องจัดทำใบรับรองปลอด GMO ในขณะที่ไม่ได้ใช้มาตรการเดียวกันกับประเทศผู้ส่งออกข้าวรายอื่น เช่น ประเทศไทย (Thailand) เวียดนาม (Vietnam) ปากีสถาน (Pakistan) หรือเมียนมา (Myanmar)

การตรวจสอบที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดข้อสงสัยว่าประเทศจีนอาจกำลังใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (Non-Tariff Barriers) หรือบริหารจัดการการนำเข้าข้าวเชิงกลยุทธ์

แม้ว่าการส่งออกข้าวของประเทศอินเดียไปยังประเทศจีนจะยังมีสัดส่วนไม่มากเมื่อเทียบกับตลาดโลก แต่ตลาดจีน ถือเป็นตลาดที่มีความสำคัญ เนื่องจากมีแนวโน้มความต้องการนำเข้าที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในอนาคต ทั้งนี้ คาดว่าการนำเข้าข้าวของประเทศจีน จะเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า ดังนั้น ความไม่แน่นอนในการเข้าถึงตลาดดังกล่าว อาจส่งผลกระทบต่อผู้ส่งออกของอินเดีย

นอกจากนี้ สถานการณ์ดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างด้านกฎระเบียบระหว่างสองประเทศ โดยประเทศอินเดียอยู่ระหว่างการสำรวจและพัฒนาเทคโนโลยีการปรับปรุงพันธุ์ขั้นสูงเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ขณะที่ประเทศจีนยังคงใช้กรอบความปลอดภัยทางชีวภาพที่เข้มงวดและเน้นกระบวนการ (process-based biosafety framework)

ความแตกต่างเชิงนโยบายดังกล่าวอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกิดข้อพิพาทในครั้งนี้อย่างยิ่ง และยิ่งเพิ่มความซับซ้อนให้กับความสัมพันธ์ทางการค้าสินค้าเกษตรระหว่างสองประเทศ (bilateral agricultural trade relations)

กระทรวงเกษตรและสวัสดิการเกษตรกร (Ministry of Agriculture and Farmers' Welfare: MOAFW) รายงานความคืบหน้าการเพาะปลูกปีการตลาด 2568/2569 (MY 2025/26) ณ วันที่ 20 มีนาคม 2569 เกษตรกรอินเดีย ได้ปลูกข้าวฤดูร้อน (summer rice) บนพื้นที่ 2.786 ล้านเฮกตาร์ ลดลงประมาณ 2.76% จาก 2.865 ล้านเฮกตาร์ ในปี 2568 (2025)

ขณะที่ภาพรวมพื้นที่ปลูกพืชฤดูร้อนรวมทั้งฤดูกาล MY 2025/26 ลดลงประมาณ 2.31% อยู่ที่ 4.268 ล้านเฮกตาร์ จากประมาณ 4.369 ล้านเฮกตาร์ ในปีที่ผ่านมา

ในอินเดีย ฤดูกาลปลูกข้าวฤดูร้อน หรือที่เรียกว่า ฤดู Zaid (Zaid season) อยู่ระหว่างฤดูกาล Rabi (ฤดูหนาว/Winter season) และ Kharif (ฤดูมรสุม/ Monsoon season) โดยปกติจะอยู่ระหว่างเดือนมีนาคมถึงมิถุนายนในช่วงเดือนร้อนก่อนฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ (southwest monsoon) เริ่มต้น

มีรายงานว่า เกษตรกรในรัฐปัญจาบ (Punjab) กำลังรู้สึกวิตกกังวลมากขึ้น เนื่องจากความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับอิหร่าน ซึ่งกำลังคุกคามการจัดส่งเชื้อเพลิงและปุ๋ย เพียงไม่กี่เดือนก่อนฤดูกาลปลูกข้าวที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การขาดแคลนน้ำมันดีเซลที่เริ่มเกิดขึ้น ทำให้ความสามารถในการให้น้ำแก่แปลงเพาะปลูกและการใช้เครื่องจักรเกษตรลดลง ส่งผลให้เกิดความกังวลเกี่ยวกับการหว่านเมล็ดอย่างทันเวลาและผลผลิตที่จะได้

สถานการณ์ดังกล่าวน่ากังวลมากขึ้นเนื่องจากความพร้อมของปุ๋ยก็เริ่มตึงตัวเช่นกัน ส่วนแบ่งสำคัญของปุ๋ยยูเรีย (urea) และปัจจัยการผลิตสำคัญอื่นๆ ของโลกต้องผ่านช่องแคบฮอร์มุซ (Strait of Hormuz) และหากเกิดการหยุดชะงักเป็นเวลานาน คาดว่าราคาปุ๋ยจะปรับตัวสูงขึ้น ในขณะเดียวกัน การเข้าถึงปุ๋ยก็จะจำกัดมากขึ้น เกษตรกรที่ต้องเผชิญกับข้อจำกัดจากการควบคุมของรัฐบาลและปัญหาอุปทานอยู่แล้ว กังวลว่าการขาดแคลนอาจทวีความรุนแรงมากขึ้นในเดือนต่อไป

ด้วยฤดูกาลปลูกข้าวที่จะเริ่มในอีกไม่กี่เดือนข้างหน้า แรงกดดันสองด้านจากราคาพลังงานที่สูงขึ้นและอุปทานปุ๋ยที่จำกัด กำลังสร้างความตึงเครียดในกลุ่มเกษตรกร หากวิกฤตดังกล่าวยังคงดำเนินต่อไป อาจส่งผลกระทบต่อการผลิตพืชผลไม่เพียงแต่ในรัฐปัญจาบ แต่ยังรวมถึงภูมิภาคเกษตรกรรมกว้างๆ ซึ่งอาจนำไปสู่ราคาสินค้าเกษตรและอาหารสูงขึ้น พร้อมทั้งความกังวลเกี่ยวกับอุปทานที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

สำนักข่าว Assam Tribune รายงานว่า ราคาข้าวโจฮา (Joha) ซึ่งเป็นข้าวหอมคุณภาพสูงจากรัฐอัสสัมทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย ปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา จากระดับประมาณ 80 รูปี (ราว 0.87 ดอลลาร์สหรัฐ) ต่อกิโลกรัม เป็นเกือบ 160 รูปี (ราว 1.73 ดอลลาร์สหรัฐ) ต่อกิโลกรัม อันเป็นผลจากช่องว่างระหว่างอุปสงค์และอุปทานที่ขยายตัว

การปรับตัวเพิ่มขึ้นของราคาส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากความนิยมของผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้นต่อข้าวโจฮา ซึ่งมีจุดเด่นด้านกลิ่นหอมเฉพาะตัว คุณภาพเมล็ดที่ละเอียด และคุณค่าทางโภชนาการ ประกอบกับความต้องการที่ขยายตัวในตลาดระดับพรีเมียมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ในขณะเดียวกัน อุปทานยังคงมีข้อจำกัด เนื่องจากข้าวชนิดนี้ปลูกในพื้นที่จำกัด และมีผลผลิตต่อไร่ค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับข้าวสายพันธุ์อื่น

นอกจากนี้ การขยายตัวของการส่งออกในช่วงที่ผ่านมา ซึ่งได้รับแรงสนับสนุนจากสถานะสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) และการยอมรับในตลาดโลกที่เพิ่มขึ้น ยิ่งส่งผลให้ปริมาณข้าวที่มีจำหน่ายภายในประเทศตึงตัวมากขึ้น

จากปัจจัยดังกล่าว ข้าวโจฮากำลังถูกวางตำแหน่งเป็นสินค้าเกษตรระดับพรีเมียมมากขึ้น โดยแม้ว่าราคาที่สูงขึ้นจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร แต่ก็เริ่มก่อให้เกิดความกังวลด้านความสามารถในการเข้าถึงของผู้บริโภค และความเสี่ยงที่อุปสงค์อาจจะล้นตัว หากระดับราคายังคงอยู่ในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง

ที่มา *Oryza.com*

ปากีสถาน

ตามรายงานของสำนักข่าว Dawn ระบุว่า การส่งออกข้าวของปากีสถานปรับตัวลดลงอย่างมีนัยสำคัญถึง 35.38% ในเดือนกุมภาพันธ์ 2569 แม้ว่ารัฐบาลจะได้ออกมาตรการจูงใจทางการเงินเพื่อสนับสนุนผู้ส่งออกแล้วก็ตาม

ก่อนหน้านี้ รัฐบาลได้ประกาศใช้โครงการคืนอากร (duty drawback scheme) โดยกำหนดอัตราประมาณ 3% สำหรับข้าวขาวหรือข้าวเมล็ดหยาบ (coarse rice) และ 9% สำหรับข้าวบาสมати (basmati) พร้อมจัดสรรงบประมาณราว 15,000 ล้านบาท (ประมาณ 53.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันด้านการส่งออก

อย่างไรก็ตาม ผู้ส่งออกให้ความเห็นว่านโยบายดังกล่าวกลับส่งผลในทางตรงกันข้าม โดยมาตรการอุดหนุนมีแนวโน้มทำให้ราคาภายในประเทศปรับตัวสูงขึ้น ส่งผลให้ข้าวของปากีสถานสูญเสียความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก ทั้งนี้ ข้าวทั้งสองประเภทหลักได้รับผลกระทบ โดยมูลค่าการส่งออกข้าวบาสมัติปรับตัวลดลงประมาณ 19% และปริมาณลดลงเกือบ 28% ขณะที่มูลค่าการส่งออกข้าวขาว/เมล็ดหยาบลดลงมากกว่า 40%

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอุตสาหกรรมระบุว่า การชะลอตัวดังกล่าวเกิดจากราคาภายในประเทศที่อยู่ในระดับสูง รวมถึงการกักตุนสินค้า (hoarding) ซึ่งทำให้ปริมาณข้าวสำหรับการส่งออกลดลง และเพิ่มต้นทุนสำหรับผู้ซื้อในต่างประเทศ นอกจากนี้ ผู้ส่งออกยังชี้ให้เห็นถึงปัญหาเชิงโครงสร้างที่ลึกซึ้ง อาทิ ผลผลิตทางการเกษตรต่อไร่ที่ต่ำ ต้นทุนปัจจัยการผลิตที่สูง (เช่น ปุ๋ยและพลังงาน) และการขาดแคลนผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่ม โดยเห็นว่ามาตรการสนับสนุนทางการเงินภายหลังการเก็บเกี่ยวไม่สามารถชดเชยจุดอ่อนพื้นฐานของภาคการเกษตรได้

การเติบโตของการส่งออกอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยการปฏิรูปในระดับการผลิต ได้แก่ การพัฒนาเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ การจัดการระบบชลประทานอย่างมีประสิทธิภาพ และการลดต้นทุนปัจจัยการผลิต มิฉะนั้น มาตรการอุดหนุนเพียงอย่างเดียวไม่อาจจะสามารถฟื้นฟูความสามารถในการแข่งขันของปากีสถานในตลาดข้าวโลกได้ ที่มา *Oryza.com*

บังคลาเทศ

ตามรายงานของ Global Agriculture ระบุว่าบังคลาเทศกำลังเร่งยกระดับภาคการผลิตข้าวผ่านการพัฒนาระบบเกษตรอัจฉริยะด้านสภาพภูมิอากาศ (climate-smart agriculture) เพื่อตอบสนองต่อแรงกดดันด้านสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น ซึ่งกำลังคุกคามเสถียรภาพการผลิตในระยะยาว

ข้าวยังคงเป็นสินค้าหลักที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงทางอาหารของประเทศ อย่างไรก็ตาม เกษตรกรกำลังเผชิญความท้าทายที่ทวีความรุนแรงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นความแปรปรวนของปริมาณฝน อุณหภูมิที่สูงขึ้น ความอุดมสมบูรณ์ของดินที่ลดลง การลดลงของระดับน้ำใต้ดิน รวมถึงต้นทุนการชลประทานที่สูงขึ้น ปัจจัยเหล่านี้ประกอบกับปัญหาการขาดแคลนแรงงานและอัตราค่าไถ่ที่ลดลง ทำให้รูปแบบการปลูกข้าวแบบดั้งเดิมมีความเปราะบางและไม่ยั่งยืนมากขึ้น

เพื่อลดความเสี่ยงดังกล่าว ภาครัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ส่งเสริมระบบการปลูกข้าวที่ผสมผสานเทคโนโลยีสมัยใหม่ แนวปฏิบัติการเกษตรที่ยืดหยุ่นต่อสภาพอากาศ และการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเพิ่มผลผลิตควบคู่ไปกับการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เผชิญปัญหาน้ำเค็ม ภัยแล้ง และน้ำท่วม

ความผันผวนของสภาพภูมิอากาศได้เริ่มส่งผลกระทบต่อผลผลิตข้าวแล้ว ผ่านเหตุการณ์สภาพอากาศสุดขั้ว การระบาดของศัตรูพืช และรูปแบบฝนที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งยิ่งตอกย้ำความจำเป็นของการนำแนวทางการปรับตัวมาใช้

แนวทางสำคัญของการพัฒนานี้ ได้แก่ การใช้พันธุ์ข้าวที่ทนทานต่อความเครียดจากสภาพแวดล้อม การจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และการดูแลรักษาคุณภาพดินอย่างยั่งยืน ตัวอย่างเช่น การจัดการน้ำแบบสลับเปียกสลับแห้ง (Alternate Wetting and Drying: AWD) การเพิ่มประสิทธิภาพระบบชลประทาน และการใช้พันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งช่วยให้เกษตรกรสามารถรักษาระดับผลผลิตได้แม้เผชิญสภาพแวดล้อมที่ไม่แน่นอน

มาตรการเหล่านี้ไม่เพียงช่วยลดต้นทุนการผลิตและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่ยังเสริมสร้างความสามารถในการรับมือกับความเสียหายจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาว

โดยภาพรวม ความพยายามของบังคลาเทศในการผลักดันระบบปลูกข้าวอัจฉริยะด้านสภาพภูมิอากาศสะท้อนถึงยุทธศาสตร์ระยะยาวในการรักษาความมั่นคงทางอาหาร ควบคู่ไปกับการปรับตัวต่อความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมที่ทวีความรุนแรงขึ้น ผ่านการผสมผสานนวัตกรรมเข้ากับองค์ความรู้การเกษตรดั้งเดิม เพื่อสร้างเสถียรภาพการผลิตและคุ้มครองรายได้ของเกษตรกรในอนาคต

ที่มา *Oryza.com*

อิหร่าน

รายงานจากสำนักข่าว Bloomberg ระบุว่า ประเทศอิหร่านกำลังเปลี่ยนเส้นทางการนำเข้าธัญพืชไปยังท่าเรือชาบาฮาร์ (Chabahar port) ในอ่าวโอมาน (Gulf of Oman) เนื่องจากการจราจรผ่านช่องแคบฮอร์มุซ (Strait of Hormuz) ถูกจำกัดอย่างรุนแรงท่ามกลางความตึงเครียดที่ดำเนินอยู่

ข้อมูลการขนส่งทางทะเลล่าสุดระบุว่า สัปดาห์นี้มีธัญพืชมากกว่า 120,000 ตันส่งถึง ท่าเรือ Shahid Beheshti ในชาบาฮาร์ ซึ่งสูงกว่าปริมาณที่ทำเรือหลักของประเทศ Bandar Imam Khomeini (BIK – Bandar Imam Khomeini port) ในอ่าวเปอร์เซีย (Persian Gulf) ประมาณ 12% นับเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนจากเดือนก่อนหน้า เมื่อท่าเรือชาบาฮาร์มีบทบาทค่อนข้างน้อยในการจัดการธัญพืช

ความปั่นป่วนในการจราจรทางทะเลผ่านช่องแคบฮอร์มุซส่งผลกระทบต่อการไหลเวียนของสินค้าจำกัดการส่งออกและผลักดันราคาปัจจัยสำคัญ เช่น ปุ๋ยและเชื้อเพลิงให้สูงขึ้น อิหร่านซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศที่นำเข้ากากถั่วเหลืองมากที่สุดในโลก และเป็นผู้ซื้อข้าวโพดจากประเทศบราซิล (Brazil) สำหรับอาหารสัตว์ จึงเปราะบางต่อความแออัดทางโลจิสติกส์ดังกล่าว เรือที่มุ่งไปยัง BIK มีจำนวนน้อยลง ขณะเดียวกันหลายลำรวมถึงเรือบรรทุกธัญพืชได้หันไปยังชาบาฮาร์เพื่อหลีกเลี่ยงเส้นทางฮอร์มุซที่มีความเสี่ยงสูง

การเปลี่ยนเส้นทางเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่สำคัญต่อเศรษฐกิจภายในประเทศอิหร่าน โดยอัตราเงินเฟ้อด้านอาหารอยู่ในระดับสูงอยู่แล้ว ตามรายงานของ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO – Food and Agriculture Organization of the United Nations) ราคาสินค้าอาหารจำเป็นเพิ่มขึ้นมากกว่า 2 เท่าในช่วงปีที่ผ่านมา นักวิเคราะห์เตือนว่าความปั่นป่วนต่อเนื่องในอุปทานอาจเร่งเงินเฟ้อเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสำหรับอาหารพื้นฐาน เช่น ข้าว แป้งสาลี และน้ำมันพืช

ความสำคัญที่เพิ่มขึ้นของท่าเรือชาบาฮาร์ได้รับการสนับสนุนจากการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานล่าสุด รวมถึงการขยายความจุจัดเก็บและซิลโล่ธัญพืชใหม่ ทำให้สามารถรองรับปริมาณนำเข้าที่สูงขึ้น รูปแบบการขนส่ง สะท้อนการเปลี่ยนแปลงนี้ โดยมีเรือหลายลำมุ่งไปยังท่าเรือ ตัวอย่างหนึ่งคือเรือบรรทุกสินค้าขนาดใหญ่ Niki (bulk carrier Niki) ซึ่งเปลี่ยนเส้นทางจาก BIK ไปชาบาฮาร์หลังจากเข้าถึงท่าเรือฟูไจราห์ (Fujairah port) บรรทุกกากถั่ว เหลืองประมาณ 65,000 ตัน

แม้ว่าสภาพภูมิศาสตร์ของอิหร่านจะทำให้มีอิทธิพลต่อช่องแคบฮอร์มุซ แต่ความไม่มั่นคงที่เกิดขึ้นยังสร้างความท้าทายต่อการนำเข้าของตนเอง ต้นทุนประกันภัยที่สูงและความเสี่ยงด้านความปลอดภัยทำให้เรือบางลำลี้ลับเลที่จะเข้าสู่เส้นทางนี้ ส่งผลให้ผู้ค้าเลือกใช้เส้นทางอื่น ดังนั้นท่าเรือชาบาฮาร์จึงกลายเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ที่สำคัญในการรักษาอุปทานอาหารของประเทศในช่วงวิกฤต

ที่มา *Oryza.com*

อิรัก

องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization) ภายใต้สหประชาชาติ (United Nations) ได้เผยแพร่รายงานสมดุลข้าวล่าสุดของประเทศอิรักโดยมีประเด็นสำคัญในเชิง เศรษฐศาสตร์และการเกษตร ดังนี้

การผลิตข้าว (Rice Production)

การผลิตข้าวของประเทศอิรัก (Iraq) ยังคงเผชิญข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง (structural constraints) และมีปริมาณค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับความต้องการบริโภคภายในประเทศ ในปี ค.ศ. 2025 (2025) ผลผลิตถูกจำกัดจากสภาพอากาศที่แห้งแล้ง (dry weather conditions) และข้อจำกัดด้านการชลประทาน (restricted irrigation) อันเป็นผลมาจากนโยบายของภาครัฐที่ลดการใช้น้ำผิวดิน (surface water) ท่ามกลางสถานการณ์การขาดแคลนน้ำที่ยังคงดำเนินอยู่

ข้อจำกัดดังกล่าว ซึ่งปรากฏชัดในพืชเศรษฐกิจหลักหลายชนิดในรายงานเดียวกัน ส่งผลกระทบต่อข้าว อย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากข้าวเป็นพืชที่ต้องใช้น้ำในปริมาณสูง (water-intensive crop) ด้วยเหตุนี้ ปริมาณการผลิตข้าวในปี 2025 จึงประเมินว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ย และยังไม่ปรากฏสัญญาณการฟื้นตัวอย่างมีนัยสำคัญ

สำหรับปี ค.ศ. 2026 (2026) แนวโน้มข้อจำกัดยังคงดำเนินต่อไป โดยสภาพอากาศแห้งแล้งในช่วงต้นฤดูเพาะปลูก (early-season dry conditions) ประกอบกับมาตรการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่ยังคงเข้มงวด คาดว่าจะส่งผลให้การผลิตข้าวอยู่ในระดับจำกัด (subdued) และไม่เพียงพอต่อการตอบสนองความต้องการบริโภคภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง

การนำเข้าข้าว (Rice Imports)

จากข้อจำกัดด้านการผลิตภายในประเทศ ประเทศอิรักจึงยังคงพึ่งพาการนำเข้าในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง รายงานระบุว่าในปีการตลาด 2025/26 (Marketing Year 2025/26: MY 2025/26) ความต้องการนำเข้าธัญพืชโดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าค่าเฉลี่ย โดยเฉพาะข้าวสาลี (wheat) ซึ่งคาดว่าจะมีปริมาณนำเข้าประมาณ 2.4 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 8 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า

แนวโน้มการพึ่งพาการนำเข้าดังกล่าวสะท้อนโครงสร้างระบบอาหาร (food system) ของประเทศ ซึ่งรวมถึงข้าวด้วย โดยการนำเข้าข้าวยังคงมีบทบาทสำคัญอย่างต่อเนื่องในการชดเชยช่องว่างด้านอุปทาน (supply gap) ที่เกิดจากการผลิตภายในประเทศที่อยู่ในระดับต่ำ

ราคาข้าว (Rice Prices)

ในด้านราคา รายงานระบุว่าราคาข้าวในประเทศอิรักมีแนวโน้มปรับตัวลดลงในปี ค.ศ. 2026 (2026) โดยราคาเฉลี่ยระดับประเทศในเดือนกุมภาพันธ์ 2026 (February 2026) อยู่ในระดับต่ำกว่าปีก่อนหน้าประมาณร้อยละ 8 ปัจจัยสนับสนุนหลักมาจากการไหลเข้าของสินค้านำเข้าอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งช่วยให้มีอุปทานเพียงพอ รวมถึงมาตรการอุดหนุนของภาครัฐ (government subsidy programs) ที่มีบทบาทในการรักษาเสถียรภาพของราคาสินค้าอาหารหลัก

ทั้งนี้ ราคาข้าวมีแนวโน้มทรงตัวในช่วงปี ค.ศ. 2025 (2025) ก่อนที่จะปรับตัวลดลงในช่วงต้นปี ค.ศ. 2026 (early 2026) สะท้อนถึงการปรับตัวดีขึ้นของความสามารถในการเข้าถึงสินค้า (affordability) ของผู้บริโภคในประเทศในระยะสั้นถึงปานกลาง

ที่มา *Oryza.com*

ไนจีเรีย

สำนักข่าว Xinhua รายงานว่า นาย Yang Xiugang ผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตรจากจีน มีบทบาทสำคัญในการยกระดับการผลิตข้าวในบางพื้นที่ของไนจีเรีย โดยสามารถเพิ่มผลผลิตได้เกือบ 3 เท่า ผ่านการนำเทคโนโลยีข้าวลูกผสม (Hybrid Rice) และแนวทางการเพาะปลูกสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้

นาย Yang Xiugang มีภูมิลำเนาจาก Cengong County ทางตะวันตกเฉียงใต้ของจีน และมีประสบการณ์ทำงานในต่างประเทศมากกว่า 10 ปี โดยถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการปลูกข้าวลูกผสมในหลายประเทศ อาทิ Bangladesh, Malaysia, Nigeria และ Gambia

นับตั้งแต่ย้ายไปปฏิบัติงานใน Jigawa State เมื่อต้นปี 2021 เขาได้ปรับองค์ความรู้ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมท้องถิ่น ซึ่งมีความแตกต่างจากจีนอย่างมาก โดยเฉพาะสภาพอากาศที่มีอุณหภูมิกลางวันสูงถึง 39 องศาเซลเซียส และลดลงอย่างรวดเร็วในช่วงกลางคืน

นาย Yang Xiugang ได้ดำเนินการวิจัยภาคสนามอย่างต่อเนื่อง เพื่อทำความเข้าใจรอบการเพาะปลูก และใช้เวลากว่า 2 ปีในการทดลองจนสามารถพัฒนาเทคนิคการปลูกที่เหมาะสม โดยเฉพาะการปรับช่วงเวลาออกดอกของสายพันธุ์พ่อแม่ให้สอดคล้องกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวลูกผสม

เขาได้นำเข้าสายพันธุ์ข้าวลูกผสมจากจีนหลายชนิด ก่อนคัดเลือกและพัฒนาจนได้สายพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพดินและภูมิอากาศของไนจีเรียจำนวน 2 สายพันธุ์ ซึ่งมีความทนทานต่อการล้ม (lodging) ด้านทานโรคได้ดี และให้ผลผลิตสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ส่งผลให้ผลผลิตเฉลี่ยเพิ่มจากประมาณ 200 กิโลกรัมต่อหุ้ในปี 2021 เป็น 650–700 กิโลกรัมต่อหุ้ในปี 2025

นอกเหนือจากการพัฒนาพันธุ์ข้าว นาย Yang Xiugang ยังให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกร ผ่านการฝึกอบรมภาคปฏิบัติและแปลงสาธิต เพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการแปลงปลูกและการควบคุมวัชพืช โดยจนถึงปัจจุบันได้ฝึกอบรมผู้ช่วยท้องถิ่นแล้ว 12 ราย รวมถึง Muhammad Usman ซึ่งพัฒนาเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีบทบาทในการขยายองค์ความรู้ต่อไป

ผลกระทบของโครงการดังกล่าวไม่ได้จำกัดอยู่เพียงด้านผลผลิตทางการเกษตรเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคในพื้นที่ โดยประชาชนในบริเวณใกล้เคียงแปลงสาธิตเริ่มบริโภคข้าวเพิ่มขึ้น และลดการพึ่งพาธัญพืชหายาบบแบบดั้งเดิม

ในระยะต่อไป นาย Yang Xiugang เป้าขยายพื้นที่เพาะปลูกข้าวลูกผสมในไนจีเรียให้ได้ 20,000 เฮกตาร์ ก่อนเกษียณ โดยมีเป้าหมายระยะยาวเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในภูมิภาคดังกล่าว

ที่มา *Oryza.com*

แอฟริกา

กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (United States Department of Agriculture) ได้เผยแพร่รายงานสมดุลข้าวล่าสุดของประเทศแอฟริกาใต้ (South Africa) โดยมีสาระสำคัญในเชิงเศรษฐศาสตร์และโครงสร้างตลาดดังต่อไปนี้

ภาคการผลิตข้าวของประเทศแอฟริกาใต้ในปีการตลาด 2026/27 (Marketing Year 2026/27: MY 2026/27) มีลักษณะเชิงโครงสร้างที่ขาดแคลนการผลิตภายในประเทศอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากข้อจำกัดด้านภูมิอากาศและทรัพยากรน้ำ ซึ่งไม่เอื้อต่อการเพาะปลูกข้าวในระดับอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกข้าวแบบดั้งเดิมที่ต้องอาศัยระบบชลประทานแบบน้ำท่วม (flood irrigation) ซึ่งไม่สามารถดำเนินการได้ในพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ

แม้ว่าจะมีความพยายามทดลองปลูกข้าวในระบบไร่นาแห้ง (dryland rice) ในบางพื้นที่ แต่ยังไม่สามารถพัฒนาไปสู่การผลิตเชิงพาณิชย์ที่มีนัยสำคัญทางเศรษฐกิจได้ ส่งผลให้ปริมาณผลผลิตข้าวภายในประเทศอยู่ในระดับใกล้เคียงศูนย์ และทำให้ประเทศต้องพึ่งพาการนำเข้าอย่างต่อเนื่องในลักษณะเชิงโครงสร้าง (structural dependence)

ในด้านอุปสงค์ การบริโภคข้าวในประเทศแอฟริกาใต้คาดว่าจะอยู่ที่ประมาณ 1.03 ล้านตันในปีการตลาด 2026/27 (MY 2026/27) โดยมีแนวโน้มขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 2 ต่อปี ซึ่งสะท้อนถึงปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ การเติบโตของประชากร และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหาร โดยเฉพาะในเขตเมือง (urbanization)

ข้าวเป็นสินค้าอาหารที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในกลุ่มประชากรเชื้อสายอินเดียและเอเชีย และข้าวที่บริโภคประมาณร้อยละ 90 อยู่ในรูปของข้าวึ่ง (parboiled rice) อย่างไรก็ตาม การเติบโตของอุปสงค์โดยรวมยังคงอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากข้อจำกัดทางเศรษฐกิจมหภาค ได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว อัตราการว่างงานในระดับสูง และความนิยมบริโภคข้าวโพดบด (maize meal) ซึ่งเป็นสินค้าอาหารหลัก (staple food) ของประเทศ

ในด้านอุปทาน เนื่องจากการผลิตภายในประเทศมีข้อจำกัดอย่างยิ่ง อุปทานข้าวของแอฟริกาใต้จึงขึ้นอยู่กับ การนำเข้าโดยสมบูรณ์ โดยคาดว่าปริมาณการนำเข้าจะอยู่ที่ประมาณ 1.23 ล้านตันในปีการตลาด 2026/27 (MY 2026/27) เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปีก่อนหน้า แหล่งนำเข้าหลัก ได้แก่ ประเทศไทย และประเทศอินเดีย ซึ่งรวมกันคิดเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 95 ของปริมาณการนำเข้าทั้งหมด

อุปสงค์นำเข้าไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการบริโภคภายในประเทศเท่านั้น แต่ยังสะท้อนบทบาทเชิงยุทธศาสตร์ของแอฟริกาใต้ในฐานะศูนย์กลางการกระจายสินค้าในภูมิภาค (regional distribution hub) โดยมีการส่งออกต่อ (re-export) ไปยังประเทศเพื่อนบ้าน

ทั้งนี้ แอฟริกาใต้ยังมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ส่งออกต่อข้าว โดยคาดว่าปริมาณการส่งออกจะอยู่ที่ประมาณ 190,000 ตันในปีการตลาด 2026/27 (MY 2026/27) ซึ่งส่วนใหญ่ส่งไปยังประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล (landlocked countries) ในภูมิภาคใกล้เคียง ได้แก่ ประเทศบอตสวานา (Botswana), ประเทศนามิเบีย (Namibia), ประเทศซิมบับเว (Zimbabwe), ประเทศแซมเบีย (Zambia) และประเทศเลโซโท (Lesotho)

โครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์และระบบค้าปลีกที่มีประสิทธิภาพของประเทศ ช่วยให้สามารถนำเข้า จัดเก็บ และกระจายสินค้าไปยังภูมิภาคแอฟริกาตอนใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการส่งออกต่อคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 15 ของปริมาณการนำเข้าทั้งหมด สะท้อนถึงบทบาทเชิงยุทธศาสตร์ในห่วงโซ่อุปทานระดับภูมิภาค (regional supply chain)

ในด้านสินค้าคงคลัง คาดว่าสต็อกข้าวของแอฟริกาใต้ (South Africa) จะอยู่ที่ประมาณ 90,000 ตัน ซึ่งเทียบเท่ากับการบริโภคภายในประเทศประมาณ 4 สัปดาห์ โดยการบริหารจัดการสินค้าคงคลังดำเนินการเกือบทั้งหมดโดยภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ค้า (traders) ผู้แปรรูป (processors) และผู้ค้าปลีก (retailers) ขณะที่ภาครัฐไม่มีนโยบายจัดเก็บสำรองข้าวเชิงยุทธศาสตร์ (strategic reserves) หรือกำหนดระดับการถือครองขั้นต่ำ สะท้อนแนวทางการบริหารจัดการที่ขับเคลื่อนโดยกลไกตลาด (market-driven approach)

ในเชิงนโยบายการค้า ประเทศแอฟริกาใต้ (South Africa) ใช้นโยบายอัตราภาษีนำเข้าข้าวเป็นศูนย์ (zero-tariff regime) เพื่อสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งอุปทานจากตลาดโลกในระดับราคาที่มีประสิทธิภาพ โดยไม่มีมาตรการอุดหนุนโดยตรง (direct subsidies) การควบคุมราคา (price controls) หรือกลไกการแทรกแซงเฉพาะสินค้า

ด้วยเหตุนี้ ราคาข้าวในตลาดภายในประเทศจึงถูกกำหนดโดยปัจจัยภายนอกเป็นสำคัญ ได้แก่ ราคาตลาดโลก (international prices) อัตราแลกเปลี่ยน (exchange rates) และต้นทุนค่าขนส่ง (freight costs) โครงสร้างตลาดแบ่งออกเป็นสองส่วนหลัก ได้แก่ ตลาดระดับพรีเมียม (premium segment) ซึ่งถูกครอบครองโดยตราสินค้าที่มีชื่อเสียง และตลาดระดับราคาประหยัด (value segment) ซึ่งมีความอ่อนไหวต่อราคาสูง โดยความสามารถในการเข้าถึง (affordability) เป็นปัจจัยกำหนดสำคัญ

ทั้งนี้ การแข่งขันจากข้าวโพดบด (maize meal) ซึ่งเป็นสินค้าอาหารหลักของประเทศ ยังคงเป็นข้อจำกัดสำคัญต่อการปรับตัวเพิ่มขึ้นของราคาและการขยายตัวของการบริโภคข้าวในประเทศอย่างมีนัยสำคัญในระยะยาว
ที่มา *Oryza.com*

รัสเซีย

สำนักข่าว Bloomberg รายงานว่า รัสเซียระงับการส่งออกแอมโมเนียมไนเตรตชั่วคราว เพื่อหลีกเลี่ยงปฏิกิริยาเพียงพอในฤดูเพาะปลูกฤดูใบไม้ผลิ

ทั้งนี้ รัสเซียได้ระงับการส่งออกแอมโมเนียมไนเตรต (ammonium nitrate) ชั่วคราว ตั้งแต่วันที่ 21 มีนาคม 2569 ถึง 21 เมษายน 2569 เพื่อให้ความสำคัญกับความพร้อมของปุ๋ยสำหรับตลาดภายในประเทศในช่วงฤดูเพาะปลูกสำคัญ (critical spring planting season)

แม้ว่าการส่งมอบตามข้อตกลงระหว่างรัฐบาล (intergovernmental agreements) จะยังคงดำเนินต่อไป แต่การระงับการส่งออกครั้งนี้ยังสร้างแรงกดดันต่อตลาดปุ๋ยโลกที่กำลังตั้งตัวอยู่แล้ว

การตัดสินใจดังกล่าวเกิดขึ้นท่ามกลางความปั่นป่วนจากสงครามอิหร่าน (Iran war) ซึ่งจำกัดการไหลเวียนสินค้าผ่านช่องแคบฮอร์มุซ (Strait of Hormuz) ซึ่งเป็นเส้นทางหลักที่จัดการปริมาณการส่งออกปุ๋ยโลกประมาณหนึ่งในสาม ในเวลาเดียวกัน มาตรการจำกัดการส่งออกปุ๋ยของจีน ยิ่งซ้ำเติมปัญหาความตึงตัวของอุปทาน

ในฐานะผู้ผลิตปุ๋ยรายใหญ่ที่สุดในโลก ที่มีส่วนแบ่งการค้าปุ๋ยประมาณ 20% ของโลก การจำกัดการส่งออกของรัสเซียมีนัยสำคัญต่อตลาดโลก

รัสเซียเคยกำหนดโควตาการส่งออกปุ๋ยไนโตรเจน (nitrogen fertilizer export quota) ประมาณ 10.6 ล้านตันจนถึงพฤษภาคม 2569 การผลิตยังได้รับผลกระทบจากสงครามกับยูเครน (war with Ukraine) รวมถึงความเสียหายต่อโรงงานเช่น Dorogobuzh PJSC

เมื่อเกษตรกรในซีกโลกเหนือเข้าสู่ฤดูกาลใช้ปุ๋ยสูงสุด ความตึงตัวของอุปทานคาดว่าจะเพิ่มการแข่งขันเพื่อแย่งชิงสต็อกปุ๋ยที่มีอยู่ ส่งผลให้ราคาปุ๋ยปรับตัวสูงขึ้น ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรเพิ่มขึ้น และมีโอกาสสะท้อนเป็นราคาสินค้าเกษตรโลกที่สูงขึ้นในช่วงหลายเดือนข้างหน้า

สำนักข่าว Bloomberg ยังรายงานไว้ว่า โรงงานผลิตปุ๋ยไนโตรเจนขนาดใหญ่ของรัสเซีย ซึ่งดำเนินการโดยบริษัท Dorogobuzh PJSC คาดว่าจะยังคงปิดดำเนินการอย่างน้อยจนถึงเดือนพฤษภาคม ภายหลังจากได้รับความเสียหายจากการโจมตีด้วยโดรนของยูเครนในช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา

โรงงานดังกล่าวตั้งอยู่ในภูมิภาคสมอลเลนสค์ (the Smolensk region) มีกำลังการผลิตประมาณ 2 ล้านตันต่อปี โดยเหตุเพลิงไหม้ที่เกิดขึ้นส่งผลให้การดำเนินงานหยุดชะงัก ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องระบุว่า การกลับมาเปิดดำเนินการจะเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป และขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานการณ์

การหยุดดำเนินงานครั้งนี้เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่มีความสำคัญต่อตลาดปุ๋ยโลก เนื่องจากเกษตรกรในซีกโลกเหนือกำลังเข้าสู่ฤดูกาลใช้ปุ๋ยสูงสุดในช่วงฤดูใบไม้ผลิ ขณะที่แรงกดดันด้านอุปทานกำลังเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์ความตึงเครียดในตะวันออกกลาง โดยเฉพาะการปิดเส้นทางเดินเรือช่องแคบฮอร์มุซโดยพลตินัย ซึ่งเป็นเส้นทางสำคัญที่รองรับการค้าปุ๋ยประมาณหนึ่งในสามของโลก ประกอบกับมาตรการจำกัดการส่งออกของจีน

ในขณะเดียวกัน รัสเซียซึ่งเป็นผู้ผลิตปุ๋ยรายใหญ่อันดับสองของโลก โดยมีสัดส่วนประมาณ 20% ของการค้าสารอาหารพืชทั่วโลก ยังได้กำหนดโควตาการส่งออกเพื่อให้ความสำคัญกับการใช้ภายในประเทศ

ปัจจัยลบดังกล่าวที่เกิดขึ้นพร้อมกัน มีแนวโน้มจะทำให้การแข่งขันระหว่างผู้ซื้อที่มีความรุนแรงขึ้น ส่งผลให้ราคาปุ๋ยปรับตัวสูงขึ้น และเพิ่มต้นทุนการผลิตให้แก่เกษตรกรทั่วโลกอย่างมีนัยสำคัญ

ที่มา *Oryza.com*

สหภาพยุโรป

สหภาพยุโรป (the European Union; EU) รายงานว่า การนำเข้าข้าวในปีการตลาด (Marketing year) 2025/26 (ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2568-31 สิงหาคม 2569) ในช่วงวันที่ 1 กันยายน 2568 – 24 มีนาคม 2569 มีการนำเข้าข้าว (ข้าวเปลือก (คิดเป็นข้าวสารแล้ว) ข้าวกล้อง ข้าวสาร แต่ไม่รวมข้าวหัก) ปริมาณ 840,579 ตัน เพิ่มขึ้นประมาณ 4.68% เมื่อเทียบกับจำนวน 802,972 ตัน ในช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา โดยเป็นการนำเข้าข้าวสายพันธุ์ Japonica จำนวน 106,105 ตัน เพิ่มขึ้นประมาณ 42.24% เมื่อเทียบกับจำนวน 74,596 ตัน ในช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา ขณะที่ข้าวสายพันธุ์ Indica นำเข้าจำนวน 734,474 ตัน เพิ่มขึ้นประมาณ 0.84% เมื่อเทียบ

กับจำนวน 728,377 ตัน ในช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา สำหรับข้าวหักนั้น มีการนำเข้าปริมาณ 219,473 ตัน ลดลงประมาณ 26.22% เมื่อเทียบกับจำนวน 297,482 ตัน ในช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา

ในสัปดาห์สิ้นสุดวันที่ 24 มีนาคม 2569 สหภาพยุโรปนำเข้าข้าว 26,581 ตัน โดยในช่วงตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2568 - 24 มีนาคม 2569 ประเทศต่างๆที่นำเข้าข้าวประกอบด้วย ฝรั่งเศส 150,450 ตัน เนเธอร์แลนด์ 118,869 ตัน อิตาลี 108,436 ตัน สเปน 97,966 ตัน เยอรมนี 64,803 ตัน โปรตุเกส 55,434 ตัน โปแลนด์ 54,841 ตัน เบลเยียม 47,543 ตัน สาธารณรัฐเชค 27,834 ตัน บัลแกเรีย 21,693 ตัน สวีเดน 20,568 ตัน สโลวาเกีย 15,524 ตัน ลิทัวเนีย 10,321 ตัน เดนมาร์ค 8,295 ตัน ไอร์แลนด์ 6,507 ตัน กรีซ 6,371 ตัน ฮังการี 5,342 ตัน โรมาเนีย 4,278 ตัน ไชปรัส 3,817 ตัน ฟินแลนด์ 3,706 ตัน ออสเตรีย 3,327 ตัน ตัน มอลต้า 2,207 ตัน เป็นต้น

การนำเข้าข้าวของปีการตลาด (Marketing year) 2025/26 ในช่วงตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2568-15 มีนาคม 2569 สหภาพยุโรปนำเข้าข้าวกล้อง (Husked rice) ทั้งสายพันธุ์ Japonica และสายพันธุ์ Indica จากอินเดียจำนวน 58,923 ตัน เพิ่มขึ้น 92.0% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว จากอูรุกวัย 39,699 ตัน ลดลง 15.3% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว จากปากีสถานจำนวน 35,341 ตัน ลดลง 47.8% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว จากอาร์เจนตินาจำนวน 25,774 ตัน เพิ่มขึ้น 59.9% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันในปีที่แล้ว จากกายอานาจำนวน 16,086 ตัน ลดลง 43.3% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันในปีที่แล้ว

ในกลุ่มของข้าวสารที่สีแล้วหรือสีบางส่วน (Milled & semi-milled) ทั้งสายพันธุ์ Japonica และสายพันธุ์ Indica มีการนำเข้าจากเมียนมา 112,584 ตัน เพิ่มขึ้น 11.3% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา จากกัมพูชา 94,100 ตัน ลดลง 27.1% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา นำเข้าจากอินเดีย 83,740 ตัน เพิ่มขึ้น 17.1% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา นำเข้าจากไทย 60,140 ตัน ลดลง 38.4% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา และนำเข้าจากปากีสถาน 49,569 ตัน ลดลง 22.4% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันในปีที่ผ่านมา

ส่วนในกลุ่มของข้าวหัก (Broken rice) มีการนำเข้าจากเมียนมาจำนวน 124,811 ตัน ลดลง 47.8% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา จากอูรุกวัยจำนวน 17,629 ตัน เพิ่มขึ้น 38.7% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา นำเข้าจากกายอานาจำนวน 9,043 ตัน ลดลง 6.3% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา จากไทยจำนวน 7,264 ตัน ลดลง 33.0% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา จากปากีสถานจำนวน 6,525 ตัน ลดลง 6.4% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา

ขณะที่ประเทศในสหภาพยุโรปที่นำเข้าข้าวชนิดต่างๆ ในช่วงตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2568 - 15 มีนาคม 2569 ในกลุ่มข้าวกล้อง (Husked rice) (ทั้งสายพันธุ์ Japonica และสายพันธุ์ Indica) เช่น สเปน 49,789 ตัน เนเธอร์แลนด์ 42,052 ตัน โปรตุเกส 36,051 ตัน อิตาลี 32,345 ตัน บัลแกเรีย 13,651 ตัน โปแลนด์ 10,620 ตัน เบลเยียม 8,701 ตัน เดนมาร์ค 2,191 ตัน ฝรั่งเศส 1,720 ตัน เป็นต้น

ในกลุ่มของข้าวสารที่สีแล้วหรือสีบางส่วน (Total Milled & semi-milled) (ทั้งสายพันธุ์ Japonica และสายพันธุ์ Indica) เช่น เนเธอร์แลนด์ 90,635 ตัน อิตาลี 68,511 ตัน สเปน 42,451 ตัน โปแลนด์ 40,992 ตัน เยอรมนี 40,587 ตัน สวีเดน 20,597 ตัน เบลเยียม 17,874 ตัน สาธารณรัฐเชค 17,325 ตัน ฝรั่งเศส 16,569 ตัน โปรตุเกส 14,913 ตัน สโลวีเนีย (SI) 14,036 ตัน ลิทัวเนีย 12,289 ตัน กรีซ (EL) 7,384 ตัน บัลแกเรีย 7,074 ตัน เดนมาร์ค 6,077 ตัน ฮังการี 5,079 ตัน ฟินแลนด์ 3,507 ตัน ออสเตรีย 3,335 ตัน โรมาเนีย 3,226 ตัน มอลตา 2,041 ตัน เป็นต้น ในกลุ่มของข้าวหัก (Broken rice) เช่น เบลเยียม 121,187 ตัน สเปน 20,356 ตัน เนเธอร์แลนด์ 14,575 ตัน อิตาลี 10,445 ตัน โปแลนด์ 5,574 ตัน ลิทัวเนีย 3,800 ตัน โปรตุเกส 2,841 ตัน เป็นต้น

ขณะที่การส่งออกข้าวนั้น ประเทศในสหภาพยุโรปที่ส่งออกข้าวชนิดต่างๆ (ข้าวเปลือก ข้าวกล้อง ข้าวสาร ที่สีแล้วหรือสีบางส่วน ทั้งสายพันธุ์ Japonica และสายพันธุ์ Indica) ในช่วงตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2568 - 15 มีนาคม 2569 เช่น อิตาลี 73,587 ตัน โปรตุเกส 16,698 ตัน กรีซ (EL) 13,597 ตัน สเปน 14,110 ตัน เบลเยียม 13,554 ตัน บัลแกเรีย 6,268 ตัน เนเธอร์แลนด์ 4,756 ตัน ลิทัวเนีย 3,947 ตัน เยอรมนี 2,001 ตัน โปแลนด์ 1,627 ตัน โรมานี 1,499 ตัน สาธารณรัฐเช็ก 1,375 ตัน เป็นต้น และในกลุ่มของข้าวหัก (Broken rice) เช่น อิตาลี 4,218 ตัน สเปน 1,393 ตัน โปรตุเกส 429 ตัน เนเธอร์แลนด์ 361 ตัน กรีซ (EL) 242 ตัน เป็นต้น ที่มา *Oryza.com*

สหรัฐอเมริกา

ข้อมูลล่าสุดจากรายงาน Rice Yearbook ปีการผลิต 2025/26 ของ สำนักงานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (USDA Economic Research Service: ERS) สะท้อนให้เห็นว่าตลาดข้าวโลกกำลังเผชิญกับภาวะสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานที่ตึงตัวมากขึ้น ขณะที่การบริโภคยังคงขยายตัวอย่างสม่ำเสมอ แม้ว่าการผลิตข้าวทั่วโลกจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปในช่วงหลายปีที่ผ่านมา แต่ในบางช่วงเวลากลับไม่สามารถขยายตัวได้ทันต่อความต้องการที่เพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชีย และแอฟริกา ซึ่งข้าวยังคงเป็นอาหารหลักสำคัญของประชากร

การบริโภคข้าวของโลกในปีการผลิต 2025/26 ยังคงอยู่ในทิศทางขาขึ้น โดยมีแรงขับเคลื่อนหลักจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรและรูปแบบการบริโภคที่ยังคงพึ่งพาข้าวเป็นอาหารหลักในภูมิภาคที่มีการบริโภคสูง ขณะเดียวกัน การเพิ่มขึ้นของผลผลิตกลับมีลักษณะไม่สม่ำเสมอ อันเนื่องมาจากความผันผวนของสภาพอากาศ แรงกดดันด้านต้นทุนปัจจัยการผลิต และการปรับเปลี่ยนการตัดสินใจเพาะปลูกในประเทศผู้ส่งออกสำคัญ ปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้ระดับสต็อกข้าวโลกตึงตัวในช่วงเวลา และทำให้ตลาดมีความอ่อนไหวต่อความเสี่ยงจากการหยุดชะงักของอุปทาน

ในด้านการค้า การไหลเวียนของข้าวในตลาดโลกปี 2025/26 ยังคงมีบทบาทสำคัญต่อดุลยภาพของตลาด โดยมีประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่เพียงไม่กี่ประเทศที่สามารถตอบสนองความต้องการในตลาดโลกได้ในสัดส่วนสูง ประเทศในภูมิภาคเอเชีย ยังคงครองบทบาทผู้นำด้านการส่งออก ขณะที่ความต้องการนำเข้ากระจุกตัวอยู่ในบางประเทศของแอฟริกา และตะวันออกกลาง (Middle East) ข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ความผันผวนของปริมาณการส่งออกหรือการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายสามารถส่งผลกระทบต่อราคาตลาดโลกและความมั่นคงทางอาหารในวงกว้างได้อย่างมีนัยสำคัญ

สำหรับ สหรัฐอเมริกา (United States) แนวโน้มการผลิตข้าวในปีการผลิต 2025/26 สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านพื้นที่เพาะปลูกและความแปรปรวนของผลผลิตในรัฐผู้ผลิตหลัก ตลาดส่งออกยังคงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อภาคการผลิตข้าวของสหรัฐฯ โดยมีสัดส่วนการผลิตจำนวนมากที่มุ่งสู่ผู้ซื้อในตลาดต่างประเทศ การเคลื่อนไหวของราคาข้าวมีความสอดคล้องกับแนวโน้มตลาดโลก กล่าวคือ ภาวะอุปทานที่ตึงตัวประกอบกับอุปสงค์ที่แข็งแกร่งยังคงเป็นปัจจัยสนับสนุนระดับราคาที่อยู่ในเกณฑ์ทรงตัวค่อนข้างสูง

โดยสรุป รายงาน Rice Yearbook ปี 2025/26 ชี้ให้เห็นว่าตลาดข้าวโลกยังคงมีเสถียรภาพโดยรวม แต่อยู่ภายใต้ความเปราะบางต่อปัจจัยกระทบภายนอกมากขึ้น เมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มอุปสงค์ที่คาดว่าจะขยายตัว

ต่อเนื่อง การรักษาการเติบโตของการผลิตควบคู่ไปกับการดำเนินการให้ระบบการค้าเป็นไปอย่างราบรื่น จะเป็นปัจจัยสำคัญในการหลีกเลี่ยงแรงกดดันด้านอุปทานในภาคข้าวโลกในอนาคต

สหพันธ์ข้าวสหรัฐฯ (USA Rice) รายงานว่า ทำเนียบขาวประกาศระงับการบังคับใช้ Jones Act เป็นระยะเวลา 60 วัน ซึ่งกฎหมายดังกล่าวมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี 1920 โดยกำหนดให้การขนส่งสินค้าระหว่างท่าเรือภายในประเทศสหรัฐฯ รวมถึงข้าว ต้องดำเนินการผ่านเรือที่สร้างและจดทะเบียนในสหรัฐอเมริกาเท่านั้น

นาง Karoline Leavitt โฆษกทำเนียบขาว ระบุว่า การผ่อนปรนครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อบรรเทาผลกระทบระยะสั้นต่อความผันผวนของตลาดน้ำมัน อันเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายของสหรัฐฯ ต่ออิหร่าน

การปฏิบัติตามข้อกำหนดของ Jones Act ถือเป็นความท้าทายระยะยาวสำหรับผู้ส่งออกข้าวของสหรัฐฯ เนื่องจากต้องเผชิญการแข่งขันจากต่างประเทศที่มีต้นทุนต่ำกว่า โดยเฉพาะจากประเทศที่มีการอุดหนุนภาคเกษตรอย่างเข้มข้น ตัวอย่างเช่น ผู้ส่งออกข้าวจากรัฐแคลิฟอร์เนียต้องแข่งขันกับข้าวนำเข้าจากญี่ปุ่นและเวียดนามในตลาดสำคัญอย่างฮาวาย แม้ว่าข้าวสหรัฐฯ จะมีคุณภาพและราคาแข่งขันได้ในบางกรณี แต่คู่แข่งสามารถใช้ต้นทุนค่าขนส่งที่ต่ำกว่าเพื่อเสนอราคาที่ต่ำกว่า

ในกรณีของ Puerto Rico ข้าวที่ได้รับการอุดหนุนจากจีนสามารถแข่งขันด้านราคาได้อย่างมีนัยสำคัญกับผู้ผลิตข้าวเมล็ดกลางในภาคใต้ของสหรัฐฯ อีกทั้งยังสามารถเข้าถึงอัตราค่าระวางขนส่งจากกระยะทางไกลที่ต่ำกว่าต้นทุนของผู้ประกอบการสหรัฐฯ ที่อยู่ใกล้กว่าในภูมิภาคมิดเซาท์และชายฝั่งอ่าวเม็กซิโก (the Mid-South and the Gulf)

นาย Keith Glover ประธาน USA Rice และผู้ประกอบการโรงสีข้าวจากรัฐอาร์คันซอ แสดงความเห็นว่าการผ่อนปรนข้อกำหนดดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรม โดยเฉพาะในด้านต้นทุนการขนส่ง โดยเขากล่าวว่าเขามีความยินดีอย่างยิ่งที่ได้เห็นการผ่อนปรนข้อกำหนดของ Jones Act ชั่วคราวจากทำเนียบขาว แม้มาตรการนี้มีเป้าหมายหลักเพื่อช่วยลดต้นทุนในภาคการเกษตร การผลิต และการขนส่งพลังงาน แต่ก็ส่งผลกระทบต่อ การขนส่งข้าวจากชายฝั่งตะวันตกและชายฝั่งอ่าวไปยังลูกค้าในประเทศ หากสามารถลดต้นทุนค่าขนส่งได้อย่างมีนัยสำคัญในช่วงเวลาดังกล่าว

ทั้งนี้ นาย Keith Glover ยังเสนอว่า ในระยะยาวควรมีการผ่อนปรนกฎหมายดังกล่าวมากกว่า 60 วัน โดยเฉพาะสำหรับสินค้าอาหาร เช่น ข้าว เพื่อช่วยลดราคาสินค้าในตลาดภายในประเทศนอกแผ่นดินใหญ่ของสหรัฐฯ

เขาเสริมว่า ข้าวเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคหลักในหลายพื้นที่ เช่น Puerto Rico, Hawaii, Guam และ U.S. Virgin Islands ซึ่งล้วนเผชิญต้นทุนค่าขนส่งที่สูง หรือจำเป็นต้องพึ่งพาสินค้านำเข้า เนื่องจากข้อจำกัดด้านโลจิสติกส์ภายใต้กฎหมายดังกล่าว

สหพันธ์ข้าวสหรัฐฯ (USA Rice) ยังรายงานว่ นาย Peter Bachmann ประธานและประธานเจ้าหน้าที่บริหารของ USA Rice ให้การต่อคณะอนุกรรมาธิการด้านการค้าของ U.S. House Committee on Ways and Means เกี่ยวกับแนวทางการผลักดันผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ในการประชุมระดับรัฐมนตรีครั้งที่ 14 ขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization (WTO)) หรือ MC14 ซึ่งมีกำหนดจัดขึ้นในสัปดาห์ถัดไป ณ ประเทศแคเมอรูน (Cameroon)

นาย Peter Bachmann เป็นหนึ่งในพยาน 4 รายที่เข้าชี้แจงต่อฝ่ายนิติบัญญัติ และเป็นผู้แทนเพียงรายเดียวจากภาคเกษตรกรรม โดยเน้นย้ำถึงผลกระทบจากการบิดเบือนราคาข้าวในตลาดโลกที่มีต่ออุตสาหกรรมข้าวของสหรัฐฯ

เขาระบุว่า ตลอดเวลากว่า 100 ปี สหรัฐอเมริกาสามารถผลิตข้าวได้เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศ และส่งออกประมาณครึ่งหนึ่งไปยังกว่า 120 ประเทศทั่วโลก อย่างไรก็ตาม ในช่วง 21 ปีที่ผ่านมา สัดส่วนการนำเข้าและส่งออกได้เปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ โดยการนำเข้าข้าวเพิ่มขึ้นถึง 257% ส่งผลให้ยอดขายภายในประเทศของอุตสาหกรรมลดลงมากกว่า 1.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และสร้างความเสี่ยงต่อโรงสีข้าวกว่า 35 แห่ง รวมถึงเกษตรกรครอบครัวจำนวนมาก

นาย Peter Bachmann ชี้ว่าปัญหาดังกล่าวไม่ได้เกิดจากประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกรสหรัฐฯ หรือจากนโยบายภาษีตอบโต้ของ Donald Trump แต่เป็นผลจากการที่ประเทศคู่แข่งได้รับการอุดหนุนภาครัฐอย่างต่อเนื่อง จนนำไปสู่การบิดเบือนราคาในตลาดส่งออกหลัก

เขายังระบุว่า แม้อำนาจการค้าโลกจะมีกฎระเบียบเพื่อสร้างการแข่งขันที่เป็นธรรม แต่การบังคับใช้ยังไม่มีประสิทธิภาพ โดยอินเดีย ได้เรียกร้องข้อยกเว้นถาวรเกี่ยวกับมาตรการสนับสนุนราคาภายในประเทศในทุกการประชุมระดับรัฐมนตรีนับตั้งแต่ปี 2013 และประเด็นดังกล่าวยังคงถูกหยิบยกขึ้นมาในการเจรจา ก่อนการประชุม MC14 อย่างต่อเนื่อง

นาย Peter Bachmann กล่าวว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวสหรัฐฯ ไม่ได้แข่งขันกับเกษตรกรอินเดียโดยตรง แต่กำลังแข่งขันกับรัฐบาลอินเดีย

ในช่วงเกือบทศวรรษที่ผ่านมา USA Rice ได้ผลักดันให้สหรัฐฯ ดำเนินคดีข้อพิพาททางการค้ากับอินเดีย เกี่ยวกับนโยบายสนับสนุนภายในประเทศ โดยล่าสุด Office of the United States Trade Representative ได้ยื่นข้อมูลโต้แย้ง (counter notification) ต่อ WTO เพื่อเปิดเผยระดับการอุดหนุนข้าวและข้าวสาลีของอินเดียในปีเพาะปลูก 2023/24 ซึ่งสูงเกินกว่าข้อกำหนด

ในตอนท้าย นาย Peter Bachmann เน้นย้ำว่า WTO ยังคงเป็นกลไกสำคัญสำหรับภาคการเกษตรของสหรัฐฯ แต่จำเป็นต้องมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านการบังคับใช้กฎระเบียบ เพื่อให้เกิดการแข่งขันที่เท่าเทียมในระบบการค้าโลก

ด้าน นาย Jason Smith ประธานคณะกรรมการ U.S. House Committee on Ways and Means ได้เข้าร่วมการพิจารณาดังกล่าว พร้อมเน้นย้ำถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมข้าวและการส่งออกต่อเขตเลือกตั้งของเขาในรัฐมิสซูรีตะวันออกเฉียงใต้ (southeast Missouri) โดยเปิดโอกาสให้มีการหยิบยกประเด็นการสอบสวนภายใต้มาตรา 301 (Section 301) ล่าสุด และความเป็นไปได้ของการดำเนินมาตรการเฉพาะต่ออุตสาหกรรมข้าวในอนาคตอันใกล้

มีรายงานว่า ในสัปดาห์นี้ สำนักงานผู้แทนการค้าสหรัฐฯ (Office of the U.S. Trade Representative: USTR) ได้ยื่นคำชี้แจงโต้แย้ง (counter notification) เป็นครั้งที่ 4 ต่อองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ภายใต้คณะกรรมการด้านการเกษตร (Committee on Agriculture) เกี่ยวกับมาตรการอุดหนุนข้าวและข้าวสาลีของอินเดีย

การดำเนินการดังกล่าวถือเป็นความเคลื่อนไหวล่าสุดในชุดของคำชี้แจงโต้แย้งจากสหรัฐอเมริกา (United States) ที่ชี้ให้เห็นว่า อินเดียขาดความโปร่งใสในการเปิดเผยระดับการสนับสนุนด้านข้าวและข้าวสาลีที่แท้จริง

นายดาลตัน เฮนรี (Dalton Henry) รองประธานฝ่ายนโยบายและการสื่อสารของสมาคมผู้ส่งออกข้าวสาลีสหรัฐฯ (U.S. Wheat Associates: USW) กล่าวว่า เราขอชื่นชมความพยายามอย่างต่อเนื่องของ USTR ในการชี้ให้เห็นถึงมาตรการอุดหนุนข้าวสาลีของอินเดียที่บิดเบือนการค้า แม้ว่าเราจะเข้าใจถึงความจำเป็นในการสนับสนุน

เกษตรกรในบางช่วงเวลา แต่รัฐบาลอินเดียยังคงไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้ WTO ส่งผลให้โครงการสนับสนุนราคาขนาดใหญ่ของอินเดียสร้างผลกระทบต่อตลาดข้าวสาลีโลกอย่างต่อเนื่อง

โครงการสนับสนุนข้าวสาลีของอินเดียก่อให้เกิดแรงจูงใจในการผลิตเกินความต้องการ (overproduction) และลดแรงจูงใจของเกษตรกรในการเพาะปลูกพืชชนิดอื่น ส่งผลให้เกิดสต็อกข้าวสาลีภาครัฐในปริมาณมหาศาล ซึ่งในบางช่วงรัฐบาลอินเดียได้นำออกจำหน่ายในตลาดระหว่างประเทศ การดำเนินการดังกล่าวก่อให้เกิดความผันผวนและบิดเบือนตลาด ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรในประเทศผู้ส่งออกอื่นๆ รวมถึงผู้บริโภคที่พึ่งพาเสถียรภาพของตลาดโลก

ภายใต้พันธกรณีขององค์การการค้าโลก (WTO) อินเดียสามารถให้เงินอุดหนุนได้ไม่เกินร้อยละ 10 ของมูลค่าการผลิตสินค้าเกษตรทั้งหมด อย่างไรก็ตาม สำหรับปีการตลาด 2023/2024 ซึ่งอยู่ในขอบเขตของคำชี้แจงโต้แย้งครั้งนี้ ฝ่ายสหรัฐได้ใช้ข้อมูลของอินเดียเองเพื่อแสดงให้เห็นว่า ระดับการสนับสนุนดังกล่าวสูงเกินกว่าข้อกำหนดที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญ

สมาคมผู้ส่งออกข้าวสาลีสหรัฐ (U.S. Wheat Associates: USW) ระบุเพิ่มเติมว่า องค์กรมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานร่วมกับสำนักงานผู้แทนการค้าสหรัฐและหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว และเพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวสาลีของสหรัฐสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม

ที่มา *Oryza.com*

